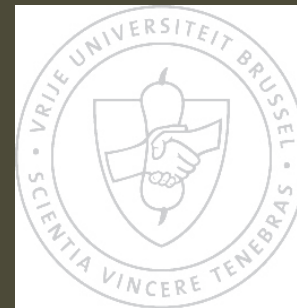

Vrije Universiteit Brussel

De beleving van jonge vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond op vlak van vrijetijd, onderwijs, familie en vrienden

Eindverhandeling tot master in de
agogische wetenschappen

Student: Rosa De Vestele
Promotor: prof. dr. Tom Vanwing
Organisatie: Minderhedenforum
Academiejaar: 2014-2015

De beleving van jonge vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond op vlak van vrijetijd, onderwijs, familie en vrienden.

Eindwerk voorgelegd voor het behalen van de graad van Master in de Agogische wetenschappen door

De Vestele Rosa

Academiejaar 2014-2015

Promotor: Prof. dr. Tom Vanwing

Begeleidster: Dra. Lieselotte Vaneeckhaute

SAMENVATTING MASTERPROEF

(na het titelblad inbinden in de masterproef + 1 keer een afzonderlijk A4-blad)

Naam en voornaam: De Vestele Rosa

Rolnr.: 0102065

KLIN ☐
AO ☐
ONKU ☐
AGOG ☒

Titel van de Masterproef: De beleving van jonge vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond op vlak van vrijetijd, onderwijs, familie en vrienden.

Promotor: Prof. Dr. Tom Vanwing

Samenvatting:

Dit kwalitatief onderzoek peilt naar de beleving van jonge vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond op vlak van vrije tijd, onderwijs, familie en vrienden. Via 4 focusgroepen en 1 individueel interview komen we meer te weten over hoe deze jonge vrouwen denken over vrije tijd, onderwijs, familie en vrienden. 17 jonge vrouwen tussen 19 en 27 jaar met verschillende niet-westerse migratieachtergronden participeren. Er wordt gebruik gemaakt van een semigestructureerde interviewschema. Meisjes met een niet-westerse migratieachtergrond zoeken een evenwicht tussen hun thuiscultuur en die van de westerse samenleving.

Om dit goed te kunnen kaderen werd het sociaal ecologisch kader van Bronfenbrenner gehanteerd. Het ecologisch model omvat 4 systemen: het micro-, meso-, exo- en macrosysteem en wordt voorgesteld door een cirkel. Dit onderzoek legt de focus op het mesosysteem en vooral op het microsysteem. Binnen het mesosysteem ligt de schoolcontext die zeer veel invloed heeft op jongeren. De deelnemers vinden school belangrijk, omdat dit kansen biedt voor hun toekomst. Ook hun ouders zien het nut hiervan in. Binnen het microsysteem bevinden zich het gezin en de vriendenkring. Beide omgevingen hebben zeer veel invloed op jongeren. Een goede band met de ouders en een intense communicatie binnen het gezin, zijn fundamenteel. Bij hun vrienden zoeken jongeren erkenning en vriendschap om elkaar te kunnen ondersteunen bij de zoektocht naar zichzelf. Daarnaast komt het thema vrije tijd aan bod. Hieruit blijkt dat de meisjes na het middelbaar onderwijs nog weinig tijd buitenshuis doorbrengen in functie van hobby's. Nochtans is de omgeving buiten het gezin ook invloedrijk.

Er is veel diversiteit onder de jongeren met een niet-westerse migratieachtergrond. Voor elk van hen heeft de omgeving een grote impact in de opbouw van hun identiteit. Het is dan ook aangeraden om hier diepgaander onderzoek te doen en te peilen naar de behoeften van deze doelgroep.

BEKNOPT INHOUD MASTERPROEF
(1 keer een afzonderlijk A4-blad)

Naam en voornaam: De Vestele Rosa

Rolnr.: 0102065

KLIN	☐
AO	☐
ONKU	☐
AGOG	☒

Titel van de Masterproef: De beleving van jonge vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond op vlak van vrijetijd, onderwijs, familie en vrienden.

Promotor: Prof. Dr. Tom Vanwing

Beknopte inhoud:

Dit kwalitatief onderzoek peilt naar de beleving van jonge vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond op vlak van vrijetijd, onderwijs, familie en vrienden. 17 jonge vrouwen tussen 19 en 27 jaar met verschillende niet-westerse migratieachtergronden participeren aan 4 focusgroepen en 1 individueel interview. De 4 thema's die dieper worden geanalyseerd, vrije tijd, onderwijs, familie en vrienden worden gelinkt aan het sociaal ecologisch kader van Bronfenbrenner. Hieruit blijkt dat onderwijs, familie en vrienden zeer veel invloed hebben op jongeren en zij ervaren deze omgevingsfactoren als zeer belangrijk bij de zoektocht naar hun identiteit. Ook de vrije tijd speelt, in iets mindere mate, een rol.

Dankwoord

Het schrijven van mijn masterproef heeft zweet, tranen en veel moed gevergd. Het is een van de moeilijkere taken die ik heb moeten volbrengen. Ik heb hierbij gelukkig veel steun gekregen van vrienden, familie én proffen. Ik wil het niet alleen hebben over de hulp die ik kreeg tijdens het schrijven van mijn thesis. Ook al diegenen die deel uitmaakten van mijn studieproces, wil ik bedanken.

Om te beginnen bedank ik graag mijn promotor prof. dr. Tom Vanwing en begeleidster dra. Lieselotte Vaneeckhaute voor alle feedback, geduld en advies tijdens het proces. Bedankt ook om tijd te maken tijdens de zomer

.

Vervolgens bedank ik het Minderhedenforum om het onderwerp, samen met de wetenschapswinkel, om te willen vormen tot een onderzoeksvraag, waarbij ik de kans kreeg mij in dit onderwerp te verdiepen. Graag bedank ik de wetenschapswinkel voor hun praktische steun en het steeds paraat staan voor alle vragen. Bovendien wil ik het Minderhedenforum bedanken voor het openstellen van lokalen waar de focusgroepen in alle rust konden doorgaan.

Ik bedank ook Chambéry om mij in contact te brengen met enkele participanten. Hierop verder bouwend bedank ik alle deelnemers. Zonder hen waren er geen resultaten, was er geen onderzoek.

Vrienden en familieleden haalden hun rode pen boven en gaven mij advies, haalden de dikke fouten eruit en gaven tips allerhande. Dus Vera, Elize, Héléne ... bedankt! Ook zeer veel dank aan Isabelle die een van mijn focusgroepen hielp uitschrijven.

De afgelopen 4 jaar waren mooie, intense én gezellige jaren. Daarom wil ik ook heel graag al mijn medeagogen bedanken voor de plezante, fantastische momenten die mij nog heel lang zullen blijven. Maar ook voor alle hulp, geduld en extra uitleg bij examens. Mede daardoor lukte het om te geraken waar ik nu sta. Aansluitend bedank ik ook de bibliotheek van de VUB, voor al mijn favoriete studeerplekjes, thesisplekjes en de leuke 'bibmomenten'.

Als laatste wil ik heel graag mijn ouders en mijn zus bedanken voor de steun en de moed die ze mij gaven. Vooral mijn mama die massa's tijd vrijmaakte om te helpen zoeken naar structuur in de chaos, te helpen zinnen construeren, verschillende keren na te lezen en te zorgen dat ik mijn moed niet verloor tijdens dit proces.

En al de rest die ik hier ben vergeten op te noemen en die mij via een of andere weg hebben ondersteund, aangemoedigd en geholpen...

ALLEN oprecht bedankt!

Inhoudsopgave

Dankwoord	III
Inhoudsopgave	IV
Deel A: Inleiding	1
1. Probleemstelling.....	1
2. Literatuurstudie.....	2
2.1 Algemeen kader.....	2
2.1.1 Migranten.....	2
2.2 Het theoretisch kader.....	4
2.2.1 Sociaal ecologisch kader van Bronfenbrenner	4
2.2.2 Development Niche.....	6
2.3 Individualisering	6
2.3.1 invloeden macrosysteem	8
2.3.2 Invloeden mesosysteem.....	8
2.3.3 Invloeden van microsysteem.....	9
3. Onderzoeksvragen.....	11
Deel B: Data en Methode	12
1. Deelnemers en dataverzamelmethode	12
1.2 Dataverzamelmethode	12
1.3 Deelnemers	12
2. Meetinstrument	14
3. Analysemethode.....	14
Deel C: Resultaten	16
1. Onderwijs	16
1.2 Belangrijke beslissing.....	16
1.3 Ondersteuning.....	17
2. Familie & vrienden	18
2.1 Opvoeding	18
2.2 De band met de ouders.....	19
2.3 De band met zussen/ broers	20
2.4 Onderwerpen, taboe en discussies	21
2.5 De band met vrienden.....	22
2.6 Het onderscheid tussen familie en vrienden.....	22

3. Vrije tijd	23
3.1 Hobby's.....	23
3.2 Uitgaan	23
3.3 Regels	24
3.4 Familieuitstappen	25
Deel D: Discussie en Conclusie	26
1. Algemene bevindingen.....	26
2. Beperkingen eigen onderzoek.....	29
3 Aanbevelingen verder onderzoek	30
4 Praktische en beleidsaanbevelingen	30
5. Conclusie	31
Deel E: Literatuurlijst	32
Deel F: Bijlagen	36
Bijlage 1: Interviewschema	36
Bijlage 2: transcriptie van een focusgroep	39

Deel A: Inleiding

1. Probleemstelling

De adolescentie is een periode van overgang, waarin jongeren grote lichamelijke en sociale veranderingen doormaken en met complexe situaties worden geconfronteerd. De blik wordt naar buiten gericht en jongeren zijn op zoek naar een plek in de maatschappij. Ze experimenteren en maken keuzes op vlak van onderwijs, vriendschappen, relaties en beroepsloopbaan (Peterson, Silbereisen & Sörenson, 1997). In Noordwest-Europese landen ervaren adolescenten een grote variatie in keuzes en maken deze autonoom. Dit in tegenstelling tot hun (groot)ouders, die meestal een standaardbiografie kenden (Du Bois-Reymond, 1992). Onder een standaardbiografie wordt een vastliggende levensloop begrepen. Mannen en vrouwen gingen naar school, de man zocht werk en ze stichtten een gezin. De man werkte buitenshuis, de vrouw binnenshuis (Muffels, 2006).

Ouders met een niet-westerse migratieachtergrond komen vaak oorspronkelijk uit een samenleving waar meisjes en jongens nog steeds een standaardbiografie doorlopen (Eldering & Knorth, 199; Hermans, 2002). Hun kinderen groeien hier op, in een samenleving waar ze gestimuleerd worden om eigen keuzes te maken (Eldering & Knorth, 1998). Volgens Eldering en Knorth (1998) willen deze adolescenten zelf ook meer autonomie in hun keuzes betreffende onderwijs, vrijetijdsbesteding, vriendschappen en huwelijk. Hermes, Naber, Dieleman (2007) stellen dat keuzes maken, verantwoordelijkheden opnemen en zich losmaken van traditionele verbanden, de individualisering typeert.

Individualisering wordt als maatschappelijk proces zichtbaar in de verzelfstandiging van mensen ten opzichte van elkaar. Dat betekent ook dat mensen op steeds meer terreinen van het leven keuzes kunnen maken die relatief los staan van de keuzes van andere mensen, zelfs van wie hun het meest nabij is, maar ook relatief los van eerder of elders gemaakte eigen keuzes. (Schnabel, 2004, p.11)

Tradities binnenshuis kunnen deze individualisering bemoeilijken. Ze worden, vooral binnen traditionele gezinnen, door vrouwen intenser beleefd aangezien zij degenen zijn die vooral binnen blijven. Mannen houden vast aan een autoritaire rol en kunnen zich vrijer bewegen in de samenleving (Eldering & Knorth, 1998). De maatschappelijke druk tot zelfstandigheid brengt zaken in beweging en kan voor conflict zorgen (Hermes, Naber, Dieleman, 2007). De rol van de vrouw is de laatste jaren gegroeid, dit komt onder andere omdat het gedrag van de vrouw gerelateerd is aan de reputatie van de vrouw (East, 1998; Goodwin, 1999; Manning & Landale, 1996 in De Valk en Liefbroer, 2007).

Er kan dus verondersteld worden dat jonge vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond op het vlak van identiteitsbesef een aantal problemen ondervinden. Binnenshuis blijven de traditionele rolpatronen bestaan, maar wanneer vrouwen zich buitenshuis begeven, ervaren ze andere manieren van maatschappelijke deelname. Spanningen en identiteitsconflicten kunnen hierdoor

getriggerd worden (Mertens, 2002). Deze vrouwen worden voortdurend geconfronteerd met cultuurverschillen in hun dagelijkse opvoedings- en leefsituatie (Eldering, 2008). Niet westerse migranten en hun kinderen nemen deel aan twee culturen binnen één samenleving, dit leidt tot spanning.

Er is weinig literatuur voorhanden over opvoedingsstrategieën van migrantenouders (Pels, Model & Dekovic, 2006). Onderzoekers hebben meer interesse in de effecten van onderwijs en analyseren minder de invloed van opvoedingsmodellen van ouders en omgeving (Pels, Model & Dekovic, 2006). Er is wel aandacht voor problematische opvoedings- en gezinssituaties en de effecten daarvan op de ontwikkeling van jongeren. Maar het feit dat jongeren meer en meer inspraak hebben in de opvoedingscontext en dat hun hulp en mening wordt gevraagd in verband met hoe zij de directe omgeving beïnvloeden en waarnemen, (Hermes, Naber, & Dieleman, 2007) vraagt verder onderzoek.

Tijdens het opgroeien ervaren meisjes met een niet-westerse migratieachtergrond een aantal conflicten. Zijn deze conflicten voor al deze meisjes dezelfde? Vinden deze conflicten vooral binnen het gezin plaats? Hoe is de interactie met hun familie? Wat denken zij zelf over hun opvoeding?

2. Literatuurstudie

2.1 Algemeen kader

2.1.1 Migranten

Het definiëren van de populatie van vreemde afkomst is niet gemakkelijk, aangezien er geen eenduidig antwoord bestaat (Université Catholique de Louvain Centre de recherche en démographie et sociétés (DEMO) & Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding, 2013). Volgens Schoonvaere (2013) verwijst het begrip migrant naar personen die in het buitenland zijn geboren. Belgische en Nederlandse onderzoeken focussen zich op verschillende criteria om de populatie met migratieachtergrond af te bakenen. Vaak is een variabele de 'huidige nationaliteit', hierbij worden maar een beperkt aantal mensen betrokken. Immigranten of hun kinderen die bijvoorbeeld van nationaliteit veranderen worden hierbij uitgesloten (DEMO & Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding, 2013). Een andere variabele is 'nationaliteit bij geboorte' waarbij alle personen geïdentificeerd worden ongeacht of ze al dan niet in België zijn geboren (DEMO & Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding, 2013). Deze variabele houdt geen rekening met de tweede generatie (Schoonvaere, 2014). Een derde variabele is 'geboorteplaats of land', maar nakomelingen, bijvoorbeeld die van de tweede of latere generaties, kunnen bij deze variabele niet meegerekend worden. Als laatste is er de 'nationaliteit bij de geboorte van ouders of grootouders en de geboorteplaats of land' (DEMO & Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding, 2013). Onderzoekers gebruiken steeds vaker deze variabele om migrantenpopulaties af te bakenen. Afkomst van individuen van verschillende generaties kunnen door deze variabele nagegaan worden. Deze variabelen kunnen ook gecombineerd worden (DEMO & Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding, 2013). Dit onderzoek focust zich vooral op

jonge vrouwen tussen de 19 en 27 jaar die behoren tot de migrantenpopulaties, geïdentificeerd onder de variabele de 'nationaliteit van geboorte van ouders of grootouders'.

In België bestaan verschillende generaties van migranten. De eerste generatie zijn de mensen die bijvoorbeeld gesocialiseerd zijn in Turkije of Marokko en gemigreerd zijn naar België op een leeftijd van 15 jaar of ouder omwille van gezinshereniging (Lievens, 1998). In het onderzoek over de demografie van de Marokkaanse populatie van Schoonvaere (2014) werd de eerste generatie beschouwd als de groep die vanaf hun 18de naar België zijn gekomen. De tussengeneratie is de groep die tussen hun 6 en 14 jaar (Lievens, 1998) of 6 en 17 jaar (Schoonvaere, 2014) naar België komen. De tweede generatie is de groep die voor de leeftijd van 6 naar België komen (Lievens, 1998; Schoonvaere, 2014). Vaak worden kinderen van personen met buitenlandse afkomst zelf ook als personen met een migratieachtergrond beschouwd. Zij worden gedefinieerd als tweede of derde generatie migranten (DEMO & Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding, 2013).

De niet-westerse migranten in België

De Studiedienst van de Vlaamse Regering maakte een schatting van het aantal mensen met een migratieachtergrond in het Vlaams Gewest op basis van data over de nationaliteitshistoriek van elke inwoner van 2011. De nationaliteitshistoriek kijkt naar de nationaliteiten van ouders en grootouders (Noppe & Lodewijckx, 2012). In begin 2011 woonden bijna 924.000 mensen met een migratieachtergrond in Vlaanderen. Dit komt neer op bijna 15% van de totale bevolking (Noppe, Lodewijckx, 2012). België telde in 2012 ongeveer 11 miljoen inwoners (Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding, 2012). De grootste groep migranten komen uit Nederland, vervolgens komen ze van Marokko gevolgd door Oost-Europa en Turkije (Noppe, Lodewijckx, 2012). Een groot deel komt uit sub-Saharisch Afrika, meer bepaald uit de Democratische Republiek Congo (DEMO & Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding, 2013). Van de 94.255 jongeren in het Vlaams Gewest hebben 10,2% een migratieachtergrond. Opgesplitst in geslacht zijn er 49,5% vrouwen en 50,5% mannen met een migratieachtergrond. Dit komt overeen met 14,3% en 1,0% ten opzichte van de gehele bevolking (Noppe, Lodewijckx, 2012).

Mensen met een migratieachtergrond wonen globaal gezien vooral in de grootsteden en centrumsteden, meer bepaald in de Vlaamse Rand rond Brussel, de grensstreek met Nederland en in de provincies Antwerpen, in Limburg en in Midden-Limburg. Individuen van Nederlandse afkomst wonen vooral in de gebieden begrensd aan Nederland. Belgen van Zuid-Europese afkomst zijn vooral in Limburg gevestigd, Belgen met Turkse herkomst wonen eerder geconcentreerd in Limburg en in Brussel (Schoonvaere, 2013; Noppe & Lodewijckx, 2012) en de Belgen van Marokkaanse origine vestigen zich in Antwerpen, Brussel en vooral in Vilvoorde (Schoonvaere, 2014; Noppe, Lodewijckx, 2012). Personen afkomstig van de Democratische Republiek Congo wonen voornamelijk in Brussel (Schoonvaere, 2010; DEMO & Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding, 2013).

2.2 Het theoretisch kader

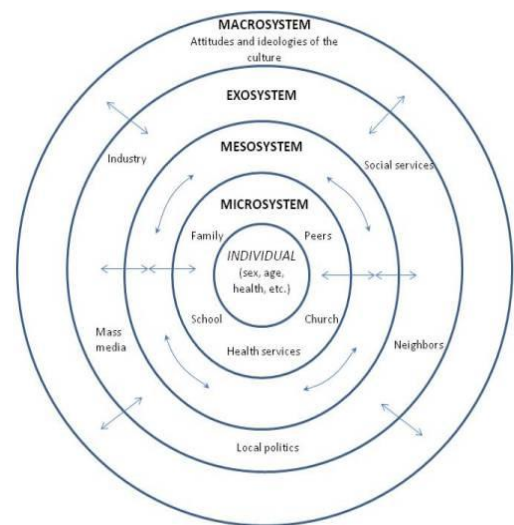
Het cultureel ecologisch model, een combinatie van het sociaal ecologisch model van Bronfenbrenner en het theoretisch raamwerk van de *Development Niche* van Herkness en Super, vormt een theoretisch kader voor de beschrijving van de biculturele opvoedings-leefsituatie van jongeren met een migratieachtergrond (Eldering, 1995 in Eldering, 2008).

De keuze voor dit ecologisch model gaat uit van de meerwaarde dat het een geschikt kader biedt voor de beschrijving en analyse van de opvoeding en leefsituatie van meisjes met niet-westerse migratie achtergrond. Aangezien met behulp van dit model de sociale omgeving en vooral het 'dubbele referentiekader' van de gezinnen waar zij deel van uitmaken, verduidelijkt kan worden (Eldering, 2008).

2.2.1 Sociaal ecologisch kader van Bronfenbrenner

Bronfenbrenner creëerde het ecologisch model omdat in de traditionele ontwikkelingspsychologie weinig aandacht werd besteed aan de leefomgeving van kinderen/jongeren en het belang daarvan voor hun ontwikkeling. Het systeem werd uitgewerkt als een topografisch arrangement, een geheel van cirkels (Eldering, 2008).

Met dit ecologisch model geeft Bronfenbrenner weer hoe mensen, gebeurtenissen en ontwikkelingen de jongere beïnvloeden en op elkaar inwerken. Hij ziet het kind opgroeien binnen een toenemende wederzijdse aanpassing tussen zichzelf en deze omgeving (Eldering, 2008).

Bronfenbrenner's Ecological Theory of Development

Het ecologisch model omvat vier systemen: het micro-, meso-, exo- en macrosysteem en wordt voorgesteld door een cirkel.

Microsysteem

De cirkels in de kern staan voor het microsysteem waarin we het geheel van relaties tussen de omgeving en settings van de jongere terugvinden. Een setting omschrijft een locatie, waarbij individuen activiteiten uitvoeren en rollen bekleden voor een bepaalde tijdsperiode (Eldering, 2008). Hier wordt zowel de school als de thuisomgeving aangehaald (Bronfenbrenner, 1979). Met de omgeving worden zowel de fysische als sociale aspecten bedoeld, dit kan bijvoorbeeld betrekking hebben op het aantal mensen waarmee de jongere dagelijks in contact komt, hoe de taken en rollen verdeeld zijn, de aanwezigheid van speelgoed, of er wordt voorgelezen, etc. (Eldering 2008).

Mesoysteem

Het geheel van microsystemen wordt het mesosysteem genoemd. Tijdens het opgroeien gaan kinderen steeds meer participeren in andere microsystemen. Het mesosysteem omvat de interacties en de invloed daarvan (Bronfenbrenner, 1979). Eldering (2008) definieert dit als "De overgang van de ene setting naar de andere (ecologische transitie), bijvoorbeeld van gezin naar school, en de wijze waarop met discrepanties tussen de microsystemen waarin zij participeren wordt omgegaan, zijn relevante thema's voor pedagogisch onderzoek onder allochtone kinderen" (p.41).

Exosysteem

Het exosysteem geeft de formele en informele sociale structuren weer rond het gezin. Deze beïnvloeden de ouders en daardoor de kinderen. Deze sociale structuren omvatten het werk, het sociale netwerk, maar ook de buurt en de etnische en religieuze gemeenschap. Wanneer de gemeenschap vasthoudt aan traditionele waarden en normen en controleert of haar leden zich hieraan houden, kan dit een grote invloed uitoefenen op het opvoedend gedrag van de ouders. (Eldering, 2008).

Macrosysteem

Het macrosysteem laat de invloed zien van de cultuur of de belangrijkste ideologie van een samenleving en komt tot uiting in het economisch- en rechtssysteem, het geheel van sociale voorzieningen en het onderwijssysteem. De ideologieën hebben op die manier veel invloed op de kinderen omdat zij de waarden en normen bepalen die worden overgebracht via de opvoeding (Eldering, 2008). Het macrosysteem kan dus beschouwd worden als een blauwdruk van een bepaalde cultuur, een subcultuur of andere sociale contexten die de ontwikkeling van jongeren mee bepalen (Bronfenbrenner, 2005). De patronen binnen het macrosysteem, bijvoorbeeld, de wijze waarop het geloof wordt beleefd, worden doorgegeven van de ene generatie op de andere en overgedragen via processen van socialisatie en worden door verschillende culturele instellingen gedragen zoals familie, school, kerk, de werkplek, en de structuren van de overheid (Bronfenbrenner, 2005).

Macro-omgeving komt aan bod in de zin van maatschappelijke ontwikkelingen en processen die direct of indirect invloed hebben op denkbeelden en het handelen van ouders. Deze zijn van belang wanneer door migratie ouders hun kinderen opvoeden in een andere omgeving dan waar ze zelf mee bekend zijn (Nijsten, 1998). Volgens Gerris (in Nijsten, 1998) heeft het macrosysteem ook betrekking op demografische veranderingen bijvoorbeeld het kleiner worden van gezinnen, veranderingen in aantal en spreiding van informele steunrelaties rond gezinnen en veranderingen in normen en waarden en diverse maatschappelijke krachten en ontwikkelingen.

2.2.2 Development Niche

Het ecologisch model van Bronfenbrenner besteedt vooral aandacht aan de fysische en sociale aspecten van de omgeving van opgroeiende kinderen, maar het houdt weinig rekening met de culturele dimensie van de opvoeding. Enkel in macroniveau komt de culturele dimensie tot uiting (Eldering, 2008). Om de culturele dimensie naar voor te halen kan, volgens Eldering (2008) het theoretisch raamwerk van de *development niche* van Harkness en Super, een kader bieden.

De *development niche* is een concept dat de culturele regulatie van de micro omgeving bestudeert en analyseert. Dit raamwerk geeft weer hoe de ontwikkelingsprocessen van kinderen vorm krijgen en hoe daarin cultuur wordt overgedragen (Eldering, 2008). Super & Harkness (1989) stellen dat de *development niche* bestaat uit drie subsystemen. Als eerste beschrijven ze de fysische en sociale settings waarin een kind leeft, de tweede zijn de cultureel bepaalde gewoontes van verzorging en opvoeding en als laatste is er de psychologie van de opvoeders. De drie componenten van de *development niche* vormen de culturele context van de ontwikkeling van een kind (Super & Harkness, 1989). De dagelijkse settings waarin een kind verkeert, vormen een van de belangrijkste culturele invloeden op een kind. Deze verschillen van cultuur tot cultuur (Eldering, 2008). Zo zijn er bijvoorbeeld kinderen van niet-westerse landen die op een vroege leeftijd de verantwoordelijkheid voor de opvoeding en verzorging krijgen over hun broertjes en zusjes (Eldering, 2008).

2.3 Individualisering

Het begrip individualisering werd door Ulrich Beck (1992) ontwikkeld en omschrijft hoe de levensloop van een individu losgemaakt wordt van gegeven determinanten waardoor het nemen van beslissingen in eigen handen komt te liggen. Binnen de bredere ideologie die de individuele keuzevrijheid centraal stelt, is het idee dat de levensloop maakbaar is, een belangrijk onderdeel. De keuzevrijheid-ideologie is alomtegenwoordig in onze samenleving. Centraal binnen deze ideologie staat het begrip 'individualisering', waarmee het verruimen van de mogelijkheden van het individu om zelf beslissingen te nemen, wordt bedoeld (Liefbroer, 2007). Het individu ontwikkelt een levensloop die aansluit bij zijn eigen visies, wensen en verlangens (Laermans, 1999). De individuele autonomie is toegenomen door de afname van zowel normatieve als institutionele restricties (Liefbroer, 2007). De sociale verbanden waarbinnen individuen geïntegreerd zijn, zoals familie, buurt en kerk, zijn minder geneigd om normatieve stellingen te omschrijven, waardoor de normatieve restricties zijn afgenomen. Ook de institutionele restricties zijn ingekrimpt waardoor overheidsmaatregelen tot meer individuele verantwoordelijkheid en individuele keuzevrijheid moeten leiden (Liefbroer, 2007).

Individualisering komt tot uiting op alle levensterreinen. Het is een proces waarin mensen als individu deelnemen aan de samenleving in plaats van als groep. Dit betekent voor jongeren dat ze op hun persoonlijkheid worden aangesproken, zelf keuzes maken en deze afwegen ten opzichte van elkaar. Jongeren nemen zelf hun verantwoordelijkheid (Hermes, Naber, Dieleman, 2007). De maakbaarheid van de levensloop is enkel mogelijk als er ruimte is om de eigen toekomst vorm te geven. Liefbroer (2007) stelt dat er zonder enige keuzevrijheid, van toekomstgericht handelen geen sprake is. Een maakbare levensloop veronderstelt dat individuen toekomst gericht handelen

vanuit keuzevrijheid. Anderzijds heeft Laermans het over de keerzijde van de individualisering in die zin dat individuen druk kunnen ervaren. Ze moeten namelijk steeds zelfstandig op zoek gaan naar oplossingen en keuzes maken zonder te beschikken over traditionele oriëntatiepatronen (Laermans, 1999). Hij omschrijft dit als de paradox van het individualiseringsproces.

Volgens Elchardus (2002) is er echter een verschuiving in de aard van de controlemechanismen waarin een maatschappij het gedrag van zijn burgers vorm geeft. De rol van traditionele instellingen worden door nieuwe controlerende instellingen overgenomen. Burgers krijgen keuzevrijheid, maar de samenleving zal tegelijk deze keuzes controleren via socialisatie in vooropgestelde kennis, vaardigheden, verwachtingen, houdingen, gedrag, emoties ... Elchardus heeft het over een nieuwe modus van sociale controle. De socialiserende en beïnvloedende instellingen zoals scholen, massamedia en reclame hebben een controlerende invloed door de onderwijsexpansie en de verspreiding van massacommunicatie (Elchardus, 2002). Scholen en media zijn ideologieën die dus effect hebben op jongeren en zo in het macroniveau van Bronfenbrenner verborgen zitten.

Collectivisme versus individualisme

Hofstede (1989) onderzocht hoe individualistisch of collectivistisch samenlevingen zijn en bracht de gegevens samen in een individualisme-index. Een lage score staat voor collectivistische samenlevingen en een hoge score voor individualistische. Een individualistische samenleving bestaat wanneer de onderlinge relaties tussen individuen eerder los zijn. Iedereen zorgt voor zichzelf en voor de dichtste familie. Het concept dat individuen van zodra ze geboren zijn deel uitmaken van sterke hechte gezinnen die hun bescherming bieden in ruil voor loyaliteit, vindt men eerder in een collectivistische samenleving (Hofstede, 1998).

Binnen de collectivistische culturen worden kinderen opgevoed met waarden en normen die de sociale cohesie binnen het gezin garanderen. Belangrijk is de loyaliteit aan de familie (Hofstede, 1998; Eldering, 2008). Ouders maken vaker gebruik van een autoritaire opvoedingsstijl waarbij strikte gehoorzaamheid en respect van hun kinderen worden verwacht (Eldering, 2008). Mensen binnen collectivistische samenlevingen hebben de neiging om familiebanden te creëren met anderen die geen biologische verwantschap hebben, maar sociaal maken ze deel uit van dezelfde groep (Hofstede, 1998). In het onderzoek van de Foyer (2010) vertellen bijvoorbeeld Congolese jongeren dat ze vaak banden leggen met anderen zonder bloedverwanten te zijn.

Jongeren die een eerder collectivistische achtergrond hebben, krijgen minder persoonlijke ruimte dan jongeren met een individualistische achtergrond. Wanneer jongeren zich plooiën naar de autoritaire stijl van hun ouders, hebben ze minder keuzevrijheid (Huiberts, Meeus, Oosterwegel & Vollebergh, 2002). In collectivistische kaders ligt de toekomst als geschiedenis vast, de levensloop is minder maakbaar terwijl in het individualisme de toekomst open is voor een eigen ontwerp (Schnabel, 2004).

Gezinnen in individualistische culturen maken vaker gebruik van een toegeeflijke opvoedingsstijl, en zijn gericht op het ontwikkelen van autonomie en zelfvertrouwen bij hun kinderen (Eldering, 2008). Iedereen krijgt een stem en ze leren omgaan met conflicten (Hofstede, 1998). Jongeren met een niet-westerse migratieachtergrond combineren vaak de waarden en normen van collectivistische en individualistische culturen. Ze vinden een goede relatie met hun ouders belangrijk en vermijden hierin liever conflict (Eldering, 2008).

2.3.1 invloeden macrosysteem

Door de gevolgen van de individualisering hebben mensen twee wegen om hun identiteit te vinden. Eldering (2008) stelt dat traditie en religie invloed hebben op waarden en normen van ouders en de manier waarop zij opvoeden. Ofwel identificeren zij zich, voor de (re)constructie van hun identiteit, met een etnische gemeenschap waarbij een gedeelde moedertaal, cultuur, godsdienst of verleden als bouwstenen dienen. Ofwel bieden media en reclame elementen die individuen kunnen aannemen (Laermans, 1999).

Geslacht, levensbeschouwing, de onderwijsvorm en het onderwijsniveau, m.a.w. de collectieve identiteiten, hebben een grote invloed op het voelen en denken van individuen. Deze collectieve identiteiten beïnvloeden volgens Elchardus zeer sterk de individuele keuzes van mensen (Elchardus, 2002). Elchardus stelt ook dat de controlerende invloed in de samenleving vandaag uitgaat van de socialiserende en beïnvloedende instellingen zoals de scholen, de massamedia en de reclame. Daarnaast sturen de gedragsgeoriënteerde factoren, m.a.w. smaken, opvattingen, emoties, motivaties, kennis, vaardigheden en waarden, het keuzeproces omdat ze vertrekken vanuit de binnenkant van de individu (Elchardus, 2002). Als laatste spelen tv, mobiele telefoon en internet, maar ook leeftijdsgenoten een belangrijke rol voor jongeren (Hermes, Naber, & Dieleman, 2007).

2.3.2 Invloeden mesosysteem

Eldering (2008) heeft het binnen het mesosysteem over het belang van school als setting voor transitie. Ook Hofstede (1989) verwijst in dit kader naar het belang van de school als plek waar relaties tussen de groep en het individu worden versterkt en ontwikkeld. Jongeren spenderen veel tijd op school, het is een plek met grote invloed (Rumbaut, 2005). Jongeren merken dat ze op school deel uitmaken van een groep, hun inspanningen en prestaties worden vergeleken met anderen. Op school treffen zij leeftijdsgenoten, dus naast het gezin is de school een ontmoetingsplek (Dieleman & de Beer, 2010).

Hofstede (1989) stelt dat onderwijs in de individualistische samenleving gericht is op de vaardigheden die men als moderne mens in een moderne samenleving nodig heeft. Waar in collectivistische samenlevingen daarentegen de nadruk eerder ligt op het bijbrengen van de vaardigheden en kwaliteiten die nodig zijn om een acceptabel groepslid te worden en veel waarde wordt toegekend aan wat de traditie voorschrijft (Hofstede, 1989). Binnen individualistische samenlevingen is het diploma een teken van zelfrespect en het verhoogt de marktwaaarde. Binnen de collectivistische samenlevingen is een diploma een eer voor wie het behaald heeft (Hofstede, 1989).

Door de individualisering, de keuzevrijheid en de fluctuerende opvattingen over integratie en participatie van minderheden, past onderwijs zich voortdurend aan (Veldheer, Bijl, 2010). Daardoor is onderwijs maatwerk geworden dat afstemt op de individuele behoeften en mogelijkheden en persoonlijkheid van de leerling (Veldheer & Bijl, 2010). Opkomen voor jezelf, zelfontwikkeling en je mogelijkheden benutten (individualisering), zijn belangrijke waarden in westerse scholen (Dieleman & de Beer 2010).

Scholen vormen een belangrijk kader voor leeftijdsgenoten. Scholen zorgen voor de verschillende netwerken van jongeren. Geïmmigreerde jongeren komen het meest in contact met leeftijdsgenoten van dezelfde afkomst en dit zowel op het gebied van rolmodellen als goede vrienden (Rumbaut, 2005). Leerlingen uit bepaalde etnische groepen vormen in de klas vaak subgroepen. Dit is kenmerkend voor collectivistische samenlevingen (Hofstede, 1989). Ouders hopen dan ook dat de school voor sociale vooruitgang van hun kinderen zal zorgen en vertrouwen erop dat de scholen veiligheid en het welzijn bevorderen (Rumbaut, 2005).

2.3.3 Invloeden van microsysteem

Het gezin is de belangrijkste component van het microsysteem. Gezinnen in westerse samenlevingen bestaan vooral uit ouders en kinderen. Ouders van niet-westerse samenlevingen delen vaker de verantwoordelijkheid voor de opvoeding van hun kinderen met familieleden, bijvoorbeeld met grootouders, nonkels, tantes of andere huisgenoten (Eldering, 2008).

Belsky (1984) stelt dat de persoonlijke levensgeschiedenis van de ouder en de wijze waarop de ouder zelf is opgevoed het opvoedingsgedrag bepaalt. Dit opvoedingsgedrag wordt gekenmerkt door de eigenschappen van de ouder, eigenschappen van het kind en omgevingskenmerken, waarbij de relatie tussen ouders en kind, de relatie tussen de ouders onderling en ook de ondersteuning door de omgeving belangrijk zijn.

Om verschillende redenen zijn ouders in traditionele, niet-westerse culturen minder bewust bezig met het opvoeden van hun kinderen. Deze culturen hebben vaker een min of meer vastgelegd rollenpatroon. Personen doorlopen dan een standaardbiografie met weinig keuzevrijheid en krijgen naargelang hun gender en leeftijd een rol toebedeeld. Bij de opvoeding wordt niet altijd rekening gehouden met de toekomstige rol of positie van kinderen. Ouders denken daarom minder na over het opvoeden zelf. Opvoeden betekent voor hen vooral verzorgen en voeden (Eldering, 2008).

Opvoeding evolueert, de nadruk vandaag ligt op een kritische houding en zelfontplooiing. Vroeger lag de prioriteit op prestatie en conformiteit terwijl er vandaag ruimte is voor democratische, gelijkwaardige verhoudingen tussen ouders en hun kinderen (Hermen, Naber & Dieleman, 2012).

Leeftijdsgenoten

Jongeren zijn minder aanwezig in het gezin dan kleine kinderen en nog niet verantwoordelijk voor een eigen gezin. Ze brengen veel tijd door met leeftijdsgenoten en vinden in het gezelschap van leeftijdsgenoten voldoening en erkenning. De scheiding tussen de wereld en de activiteiten van de moderne adolescent en de volwassene intensifieert deze peeroriëntatie. Jongeren delen voorkeuren

in kleding, muziek en recreatie en vormen zo subgroepen qua sociale klasse, toekomstige oriëntatie, en politieke en persoonlijke waarden (Crockett & Silbereisen, 2000).

Leeftijdsgenoten spelen dus een belangrijke rol bij het vormen van de identiteit tijdens de adolescentie (Brechwald & Prinstein, 2011; Meeus, 2011). Ze vormen een inspiratiebron en zijn een onmisbare steun bij het zoeken naar een weg in de maatschappelijke veranderingen van de omgeving. Leeftijdsgenoten leren jongeren zelfs omgaan met deze veranderingen (Hermes, Naber & Dieleman, 2012). Volgens Judith Harris (in Hermes, Naber & Dieleman, 2012) hebben vooral leeftijdsgenoten invloed op de persoonlijke ontwikkeling en socialisatie van kinderen en jongeren. De vrienden die ze via school, via de buurt of via verenigingen leren kennen, bepalen wat jongeren leren en hoe ze ontwikkelen. Vrienden worden zo beschouwd als medeopvoeders, die kunnen helpen bij het oplossen van problemen en in dat opzicht even belangrijk zijn als ouders (Hermes, Naber & Dieleman, 2012).

De overeenkomsten tussen jongeren en hun leeftijdsgenoten kunnen worden verklaard vanuit de homofilietheorie die stelt dat individuen de tendens vertonen zich te verbinden aan anderen die op hen lijken. Jongeren sluiten aan bij leeftijdsgenoten die vergelijkbare gedragsneigingen en gelijkgestemde attitudes bezitten en gaan zo steeds meer ervaringen delen waardoor het socialisatieproces wordt versterkt (Brechwald & Prinstein, 2011).

Leeftijdsgenoten vertegenwoordigen sociale normen die worden geregeld door middel van processen van sociale controle, die op hun beurt leiden tot overeenkomsten in overtuigingen. (Stark, Flache & Veenstra, 2013). Een breed sociaal netwerk met leeftijdsgenoten beïnvloedt, bemiddelt en varieert de ervaringen tijdens het identiteitsproces van adolescenten (Crockett & Silbereisen, 2000).

Wanneer dus adolescenten met een bepaalde etnische achtergrond vertrouwen opbouwen in verband met hun etnische identiteit en in verbinding staan met leeftijdsgenoten, dan beschouwen zij andere groepen minder als een dreiging voor hun eigen identiteit en kunnen zij zich meer open en tolerant opstellen voor anderen (Munniksmä, Verkuyten, Flache, Stark, & Veenstra, 2015).

Vrije tijd

De besteding van vrije tijd bij meisjes met een niet-westerse migratieachtergrond is over de jaren veel veranderd (Eldering, 2008). Onderzoek in Nederland stelt dat jongeren vooral tot hun 18 jaar hobby's uitoefenen en daarna meer aandacht besteden aan uitgaan (Centraal Bureau voor de Statistiek [CBS], 2003). Naarmate de leeftijd stijgt, veranderen hun interesses. Culturele activiteiten, zoals musea bezoeken, zijn minder populair dan een bezoek aan de cinema. Vele jongeren engageren zich voor verenigingen (CBS, 2003). Ook in de vrije tijd maken jongeren dus keuzes en wordt van hen zelfsturing gevraagd (Hermes, Naber & Dieleman, 2012).

Meisjes met een niet-westerse achtergrond geven aan volgens Eldering (2008) vooral thuis te blijven. Bij deze meisjes speelt de huishoudelijke taken vaak een rol in hun vrije tijd (Eldering, 2008).

Vertrouwde ruimtes thuis of in de buurt zorgen voor veiligheid en zijn een manier om de sociale afhankelijkheid en onafhankelijkheid te testen bij jongeren. Deze vertrouwde buurten maar ook de sociale media zijn de habitus van jongeren en zijn een 'thuis' voor hen. De identiteit van deze jongeren wordt deels hiermee gevormd (Abbott-Chapman & Robertson, 2001).

Dit onderzoek baseert zich vooral op effecten van microniveau, meer bepaald de familie van het individu en het effect van de individualisering. De individuen zijn jonge vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond.

3. Onderzoeksvragen

Individualisering heeft impact op mensen en dus ook op jongeren. De vragen zijn gericht op jonge vrouwen tussen 19 en 27 jaar met een niet-westerse migratieachtergrond.

1. Hoe ervaren jonge vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond de interactie tussen zichzelf en hun ouders?
 - 1.1 Welke kansen en drempels ervaren ze hierbij?
 - 1.2 Hoe gaan ze met eventuele drempels om?
2. Hoe ervaren jonge vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond de relatie met hun thuisomgeving op vlak van onderwijs, familie, vrienden en vrije tijd?
 - 2.2 Hoe gaan ze om met deze kansen en drempels?
3. Hoe ervaren jonge vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond conflicten met hun ouders?

Deel B: Data en Methode

1. Deelnemers en dataverzamelmethode

1.2 Dataverzamelmethode

Door middel van focusgroepen werden de data verzameld. Jonge vrouwen die wilden vertellen over hun opvoeding thuis en hierbij eventuele cultuurverschillen ervoeren, konden meedoen. Ze konden in de focusgroep aangeven hoe zij hiermee omgaan. Zo werd naar hun visie geluisterd. Voor het onderzoek werd gekozen om 1 extra individueel interview uit te werken, zodat er iets dieper kon ingegaan worden op de katholieke godsdienst en op de Congolese roots.

Kenmerkend aan focusgroepen is dat mensen samengebracht worden om over een gemeenschappelijk onderwerp te babbelen, samen met een moderator (Mortelmans, 2007). De focusgroep ging ofwel door met 3 deelnemers ofwel met 5 deelnemers. Voor dit onderzoek werd gekozen voor kleine groepen zodat een intiemere conversatie kon plaatsvinden. Volgens Mortelmans (2007) leiden kleinere focusgroepen met minder dan 6 personen tot betere resultaten wanneer respondenten een hoge betrokkenheid tonen of wanneer het onderwerp complex en emotioneel is. In dit onderzoek zijn deze twee factoren van belang en zijn ook aanwezig. Voor sommige jongeren kan het praten over de band tussen zichzelf en hun ouders, én hun opvoeding soms emotioneel en complex zijn.

Binnen het kwalitatieve onderzoek zijn er verschillende benaderingen. Dit onderzoek vertrok vanuit het constructivisme waarbij kennis tijdens het onderzoeksproces wordt geconstrueerd door continue interactie. Deze sociale constructies werden vervolgens geïnterpreteerd. Kenmerkend is dat de onderzoeker geïnteresseerd is in het verhaal van de respondent en om dit te bereiken werd gebruik gemaakt van interviews en focusinterviews (Mortelmans, 2007). Meer gespecificeerd had dit onderzoek kenmerken van de substroming fenomenologie en het sociale constructivisme waarbij concreet de onderzoekster naar de betekenisgeving van individuen in hun dagelijks leven peilt. Ook had dit onderzoek kenmerken van de feministische theorie omdat de doelgroep jonge vrouwen zijn (Mortelmans, 2007).

1.3 Deelnemers

Jonge vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond tussen de 20 en de 27 jaar werden bevroegd. De zoektocht naar meisjes begon met het contacteren van verenigingen, hier kwam weinig respons op. Velen gaven overvraging tot weigering van onderzoeksdeelname als reden aan. Enkel Chambéry wilde helpen en bracht ons in contact met enkele meisjes. De andere meisjes werden via sociale media gezocht en via kennissen die mij met hen in contact konden brengen. In totaal deden 17 meisjes met verschillende achtergronden mee, verdeeld over 4 focusgroepen en 1 individueel interview. Zo participeerden 2 meisjes van Congolese afkomst, 1 van Syrische afkomst, 1 van Iranese afkomst, 1 van Zuid-Afrikaanse afkomst, 1 met Tunesische roots, 1 van Turkse afkomst en 10 meisjes van Marokkaanse afkomst. 3 focusinterviews gingen door in een lokaal van het Minderhedenforum, de laatste focusgroep ging door op Chambéry zelf, zodat de drempel lager lag. Het individuele interview ging door in een rustig lokaal op de VUB. Tussen december 2014 en

mei 2015 werden de (focus)interviews uitgevoerd. De focusgroep in Chambéry werd afgenomen in het Frans, alle andere interviews waren in het Nederlands.

Naam (fictieve naam)	Leeftijd	Studierichting	afkomst	Geloof	Woonsituatie
Inez	21	Vertaler	Marokkaanse	Moslima	Met ouders, 2 broers en 3 zussen
Leyla	19	Vroedvrouw	Marokkaanse	Moslima	Met ouders
Assia	20	Derde jaar techniek animatie	Marokkaanse	Moslima	Met moeder, broer en zus
Michelle	22	Pedagogie van het jonge kind	Democratische Republiek Congo	/	Ouders, 2 broers en 1 zus
Judi	25	Agogische wetenschappen	Duitse- Syrische	/	Samenwonend met man
Mila	27	Agogische wetenschappen	Iranese	/	Met moeder en zus
Noura	21	Pedagogie van het jonge kind	Marokkaanse	Moslima	Met ouders
Sarah	23	Agogische wetenschappen	Marokkaanse	Moslima	Op kot en in het weekend met ouders
Esra	24	Psychologie	Turks	Moslima	Met ouders
Rasha	22	Pedagogie van het jonge kind	Marokkaanse	Moslima	Met ouders
Yasmine	23	Werkzoekende (net afgestudeerd in 'pedagogie van het jonge kind')	Marokkaanse	Moslima	Met ouders, broers en zussen
Nasrin	22	Agogische wetenschappen	Marokkaanse	Moslima	Met ouders, broers en zussen
Lina	21	Agogische wetenschappen	Marokkaanse - Algerijnse	/	Zelfstandig
Sana	20	Sociologie	Tunesisch - Belgische	/	Op kot
Kia	20	Fotografie Kunstwetenschappen	Zuid - Afrikaanse	/	Op kot
Elodie	20	Agogische wetenschappen	Democratische Republiek Congo	Christen	Met ouders, broer en 2 zusjes

Aïsha	20	Agogische wetenschappen	Marokkaanse	Moslima	Met ouders en zussen en broers Op kot
-------	----	-------------------------	-------------	---------	--

De groepen werden zo heterogeen mogelijk gehouden qua geloof en qua origine; er waren zowel moslima meisjes, katholieke als atheïsten aanwezig.

2. Meetinstrument

De interviewschema's waren semi-gestructureerd. Dit betekent dat voor het interview een lijst met thema's werd behandeld. De thema's waren afhankelijk van interview tot interview en ook de volgorde van de vragen veranderde naargelang het verloop van de interviews (Saunders, Lewis, Thornhill, Booij & Verckens, 2013). De thema's in het interviewschema (zie bijlage1) waren vrij specifiek, zo kon tijdens het interview de nodige input gegeven worden. De volgorde tijdens deze focusgroepen varieerde voortdurend. De hoofdthema's werden ook gebruikt voor de labellijst bij het coderen van de transcripties. Enkel drie hoofdthema's zijn dieper uitgewerkt bij de resultaten: onderwijs, familie & vrienden en hobby's. Hier spraken de deelnemers het meest en uitgebreid over.

5 grote thema's zorgden voor een interviewschema. We peilden naar de visie en ervaringen van de meisjes over onderwijs, hobby's, familie en vrienden, cultuurverschillen en de taal. De onderwerpen zijn gelinkt aan de literatuurstudie omdat deze factoren belangrijke impulsen zijn bij de opvoeding en veel invloed hebben bij jongeren. Subtopics gingen dieper in op hun visie op het onderwerp.

In december vond een eerste focusgroep plaats die gebruikt werd als een test-interview. 3 meisjes namen hieraan deel. In dit test-interview werden de vragen getest, bekeken of ze niet te uitgebreid waren en er werd nagegaan of de deelnemers zich op hun gemak voelden bij deze vragen. De focusgroep viel heel goed mee, de deelnemers konden veel en uitgebreid op de vragen antwoorden. Dit werd dan ook gebruikt als een volwaardig interview. De respondenten gaven feedback die werd meegenomen naar de andere focusgroepen.

3. Analyse methode

Deze masterproef was een kwalitatief onderzoek, dit betekent dat de focus lag op de sociale processen en betekenisgeving vanuit de leefwereld van de deelnemers. De context van de deelnemers werden in het onderzoek meegenomen (Mortelmans, 2007). Daarnaast zijn de meningen van de respondenten eveneens kenmerkend voor kwalitatief onderzoek (Mortelmans, 2007). Het doel was een beschrijvend resultaat neer te pennen en zo een antwoord te creëren op de onderzoeksvragen. Hierbij is het belangrijk om geen verklaringen of relaties te concluderen op de onderzoeksvragen (Baarda & De Goede, 2006).

Om de kwalitatieve gegevens te analyseren werd deductief te werk gegaan. Dit betekent dat het onderzoek vertrok vanuit een theorie, in dit onderzoek vanuit de theorie van Bronfenbrenner. Toch

zaten in dit onderzoek ook inductieve kenmerken zoals de template-analyse, waarbij een lijst met codes de thema's representeerden.

Na de plaatsgevonden (focus)interviews, werden alle interviews letterlijk uitgetypt met behulp van VLC media. Vervolgens werden de thema's gelabeld, wat betekent dat aan tekstfragmenten een code werd gegeven. Het labelen werd verwezenlijkt met hulp van MAXQDA, een programma voor kwalitatieve data-analyse. Dit gaf ondersteuning bij de verwerking van de data, want het maakt gebruik van labels en sublabels. Deze (sub)labels geven een basis voor het construeren van de opbouw van de rapportering. De resultaten werden vervolgens beschrijvend uitgeschreven en boden zo eventueel een antwoord op de onderzoeksvragen. In bijlage is een overzicht van alle labels en sublabels te vinden.

Deel C: Resultaten

Volgende thema's werden gekozen om een beetje dieper te analyseren: onderwijs, familie en vrienden en vrije tijd. Hierover praatten de meisjes tijdens de focusgroepen het meest en het uitgebreidst.

1. Onderwijs

Alle meisjes die participeerden aan de focusgroep studeerden aan de universiteit of aan de hogeschool, enkel Assia zat nog in het secundair.

1.2 Belangrijke beslissing

In alle focusgroepen kwam studeren als een belangrijke keuze naar boven. De studiekeuze was voor de meesten een cruciale beslissing waar de respondenten veel over nadachten en reflecteerden. De meisjes gaven aan dat deze cruciale keuze hun toekomstige job mee bepaalde die ze misschien heel lang zouden uitoefenen. Voor Inez bijvoorbeeld, was de studierichting een van de belangrijkste keuzes in haar leven. Het was de periode waarin ze autonoom werd en moest beslissen over haar toekomst en haar studiekeuze bepaalde mee deze toekomst.

Opvallend was dat, volgens de meisjes, de meeste ouders het belang van studeren inzagen. De ouders stimuleerden hen om verder te studeren. De ene ouder was hiermee bewuster bezig dan de andere ouder. Volgens Assia vonden haar ouders studeren belangrijk, omdat ze zelf de kans niet hadden gehad om verder te studeren.

Assia: A propos des tâches ménagères je voudrais dire que ma mère aurait voulu finir ses études. Mais elle n'a pas pu qu'elle devait aider à la maison. C'est justement pour ça qu'elle trouve très important que je travaille bien pour l'école. Ça explique aussi la pression qu'elle me pose. Dès que j'étais petite j'ai toujours aimé de faire le ménage, mais c'est plutôt mes sœurs qu'elle demande.

Voor Aisha was het een grote beslissing toen ze in het secundair onderwijs van richting veranderde. Studeren verliep niet vlot en zij vond dat de school haar niet goed begeleidde. Hierdoor veranderde ze van school en van ASO naar TSO. Haar ouders luisterden naar het advies van de school. Hieruit bleek dat ouders soms eerder luisterden naar leerkrachten en veel vertrouwen hadden in hun oordeel. Aïsha vertelde vervolgens dat ze op de volgende school beter werd begeleid en ze zo terug kon keren naar het ASO. Hieruit bleek dat scholen veel invloed hadden op jongeren.

Aïsha: Eeuhm ja, want mijn ouders namen dat ook wel serieus en euh want mijn ouders zijn wel ook nog altijd wel van mening van wij luisteren zo naar wat de leerkracht zegt, snapt ge? Waardoor dat ik euh in het eerste en tweede middelbaar in ASO zat en ze hebben mij daar naar TSO gestuurd voor no reason. Dus zal de school, alé ja, dat ik daar beter zou zijn en ja mijn ouders destijds dacht van ja we gaan daar gewoon naar luisteren é, die zullen dat wel beter weten, dus op dat vlak maar uiteindelijk na 2 jaar in TSO te hebben gezeten, ben ik terug naar ASO gegaan maar ook gewoon uit mijn eigen omdat ik

da dan veel beter ging, en dat ik dan zei van ja ik wil een betere voorbereiding op hoger onderwijs en zo verder en dan hebben mijn ouders mij daarin altijd wel gesteund. Ik ben sowieso iemand geweest, ik heb jullie steun niet nodig, snapt ge, ik zoek het zelf wel uit, ik push mijn eigen wel (...).

1.3 Ondersteuning

De focusgroepen maakten duidelijk dat de ouders hun dochters op een bepaalde manier ondersteunden bij het studeren. De ene ouder toonde interesse in de keuzes van haar dochter, de andere ouder vroeg hoe de examens verliepen, anderen ouders zochten mee naar mogelijke studierichtingen... Sommigen participanten zochten alles zelf op, zonder hulp van hun ouders. Zij waren hier trots op en vonden dat ze hierdoor sterker in hun schoenen stonden.

Sarah: Ik weet niet, ik, ik ben daardoor gelukkiger. Ik ben... heb dat niet graag als mensen zeggen tegen mij ja je kunt dat beter dat en dat en dat en doen. Ik heb het gevoel als ik dinges, als ik er zelf achter kom, dan onthoud ik het beter, dan heb ik ook een gevoel van ik heb dat zelf op mijn eigen bereikt.

Esra had het moeilijk met de weinige ondersteuning die haar ouders konden bieden. Ze kenden de weg niet en moest alles zelf opzoeken. Ze had het gevoel hierdoor tijd te verliezen. Uiteindelijk vond ze wel dat ze er sterker door werd. Volgens de deelnemers lag de hoeveelheid ondersteuning en steun van hun ouders aan de kennis die ouders hadden over het schoolsysteem.

Aïsha: (...), maar de kinderen die daarna komen misschien weer wel maar ik denk dat het schoolsysteem daar ook mee te maken heeft. Zo bijvoorbeeld, mijn ouders die hebben nu wel in België gestudeerd, als ik nu kijk naar ouders van een andere vriendinnen die hebben geen school afgemaakt of die hebben een ander schoolsysteem in Marokko meegemaakt, en dat verschilt zodanig veel dat ze niet weten hoe dat ze hun kinderen daarin moeten begeleiden en dat dat ook een grote factor is, want bijvoorbeeld bij vriendinnen of bij mijn nichten ofzo dat zijn mensen die dan bijvoorbeeld gewoon lager hebben gedaan en niet naar het middelbaar zijn geweest. Ja die, die kennen dat niet é, en vaak is daar nog die taalbarrière inderdaad,

In tegenstelling tot Aïsha vond Yasmine dat haar mama net wel wist wat studeren was, ook al had zij niet verder gestudeerd. Ze vond dat haar mama haar heel veel steunde.

Yasmine: (...) mijn mama wel. Mijn mama heeft geen hoger onderwijs gedaan ofzo maar ze weet wat het is. Voila.

Elodie gaf aan dat ze dacht dat zij minder steun kreeg door de taalbarrière van haar ouders. Ze ging naar school in het Nederlands maar haar opvoeding thuis was in het Frans. Ze konden ze haar thuis dus niet op weg helpen in het schoolsysteem. Ze zag dat haar broer, die in het Frans naar school ging, meer ondersteuning kreeg. Hieruit bleek dat taal een grote drempel kan zijn

binnen het gezin. Dit had onder andere invloed op de mate van ondersteuning maar ook op de relatie tussen dochter en ouders.

Elodie: Ik denk dat bij mij de taal wel een rol heeft gespeeld want ik ben Franstalig opgevoed en ja mijn ouders kunnen Nederlands zo basic zo een beetje, ze verstaan maar ze zullen moeilijk zo echt teksten lezen en echt u huiswerk meehelpen, kunnen maken en zo van die dingen. Dus ik was echt op mijn eentje, ... op mijn eentje zo int lager. Ik heb altijd goed gewerkt voor school maar het was zo als ik het vergelijk met mijn broer nu, die zit op een Franstalige school en ja mijn ouders staan der echt achter en ja en nu ga jij je huiswerk maken en ze helpen mee, ze zijn daar echt mee bezig bij mij was dat helemaal niet het geval. (...).

2. Familie & vrienden

2.1 Opvoeding

De meisjes vulden het begrip opvoeding divers in, dit had voor elk van hen een andere betekenis. Educatie hing af van verschillende factoren en het had ook niets te maken met afkomst, vond Judi. De ene ouder liet meer toe, de andere ouder was strenger op vlak van opvoeding. Op een bepaalde leeftijd wilden de meisjes losgelaten worden, gaf het merendeel aan. Af en toe waren ze van mening dat dit te weinig werd gedaan. Ook aan zelfstandigheid hechtten de meesten veel belang.

Inez: Oui c'est normal. Mais quand l'enfant grandit et arrive à un certain âge, tu dois essayer de lui faire confiance de le laisser un peu plus autonome. Moi, j'ai 21 ans. Mes parents veulent encore toujours savoir où je suis, qu'est-ce que je fais et avec qui. Ma sœur a 25 ans. Elle habite encore à la maison. C'est la même chose avec elle. Ils sont un peu plus libre avec elle, mais quand-même.

De respondenten gaven aan dat ze een gelijkwaardige opvoeding wilden, dit was niet altijd het geval. Er kwam naar voren dat de jongens iets meer mochten, minder moesten helpen bij het huishouden of in de avond tot in de late uren konden wegblijven. De meisjes vertelden dat dit cultureel gerelateerd was. Vooral binnen de Marokkaanse cultuur kwam dit tot uiting, maar ook bij de Congolese meisjes was dit herkenbaar. Bij de andere culturen kwam dit aspect minder naar boven.

Aisha: Maar ik merk wel dat mijn ouders strenger waren euh tegen de meisjes dan tegen mijn broer. Omdat, dat vaak zo in Marokkaanse gezinnen é. En ik haat dat, ik vind dat absoluut niet goed é. Ik haat dat als de jongen bevoordeeld wordt en het meisje niet éh.

Ook kon de opvoeding tussen zussen anders zijn, vertelde Assia. Door het verschil in opvoeding thuis, merkte Assia op dat ze zich thuis veel introverter gedroeg dan bij haar vrienden. Ze had het gevoel minder te krijgen dan haar broer en zus met als gevolg een andere persoon te zijn thuis dan bij haar vrienden. Bij anderen was de opvoeding wel hetzelfde voor alle kinderen.

Nasrin: (...) want bij mijn ouders zijn meisjes en jongens gelijk en mijn broers helpen evenveel mee in het huishouden. Mijn vader zegt dat ook, ga maar werken thuis want later bij u partner moet ge ook werken. Ge gaat niet op de luie zetel liggen.

Sommigen, waaronder Lina, vertelden dat ze een groot verschil ervoeren tussen hun traditionele opvoeding thuis en de samenleving buiten. Enerzijds heerste thuis de Marokkaanse opvoeding en anderzijds werd ze naar de katholieke Chiro gestuurd. Dit zorgde voor verwarring en voor een botsing tussen culturen. Ze had graag gewild dat haar ouders duidelijker waren in de opvoeding. Judi liet dan weer weten dat ze het spijtig vond om zo weinig Syrische waarden en normen te hebben mee gekregen.

2.2 De band met de ouders

Dit thema was zeer uiteenlopend bij de deelnemers. Het merendeel kon goed met hun ouders praten en het over alles hebben. Sommigen konden het vooral goed vinden met hun mama omdat ze een vrouw was. Een minderheid kon het niet zo goed vinden met hun moeder. Nog anderen hadden een evoluerende band met hun ouders. Deze band was vooral de laatste jaren verbeterd, nadat het eerst niet zo vlotte. Ze hadden het gevoel nu meer met hen te kunnen delen.

Over het algemeen gaven de meisjes volgende aspecten aan als basis voor een goede band: vlotte communicatie, kunnen discussiëren, een connectie hebben, lachen... Bij hen terecht kunnen in goede en slechte periodes, werd ook enkele keren aangehaald. Over alles kunnen praten was ook een belangrijk punt bij de meerderheid, maar niet voor iedereen. Lina vertelde dat zij selectief was in welke zaken ze wilde vertellen.

Lina: (...) Euhm alles zeggen, dat, das hmmm als ik dat zou doen dan zou ik echt geen band hebben. Dan zou der niets meer zijn, dan zou ik, dus ik kies een beetje wat ik zeg. Ik weet niet.

Het was opvallend dat beide Congolese meisjes respect beschouwden als iets fundamenteels. Ze zagen respect als een basis voor een goede band, zowel met hun ouders als met vriendinnen. Hoewel dit over het algemeen bij iedereen een belangrijke waarde was, kwamen Elodie en Michelle hier duidelijk voor uit. Deze waarde kan iets fundamenteels betekenen voor de Congolese cultuur. Een aantal meisjes zeiden dat ze een goede relatie hadden met beide ouders. Zowel met hun vader als met hun moeder konden ze zeer goed praten. Toch lieten enkel meisjes verstaan dat ze met de ene ouder nog iets beter konden praten.

Assia: Avec le père aussi. Je m'entends bien avec mon père aussi, mais il ne parle pas beaucoup. Je ne parle pas beaucoup avec lui. Je l'aime bien, c'est tout. C'est plus important pour moi de parler avec ma mère que de parler avec mon père. Ça me paraît normal.

Enkelen meisjes gaven aan dat de band met hun moeder niet zo goed was. Leyla bijvoorbeeld, voelde zich wat over beschermd door haar moeder. Maar ook tussen Lina en haar moeder was de band, zoals eerder aangegeven, niet zeer goed door cultuurverschillen.

Het merendeel van de deelnemers gaf net wel aan een betere band te hebben met hun moeder dan met hun vader. De redenen daarvoor waren uiteenlopend. Yasmine vertelde dat ze een taalbarrière ervoer bij haar vader. Rasha gaf aan het gevoel te hebben niet over alles te kunnen praten met haar vader en Leyla vond dat dit kwam omdat haar moeder een vrouw is.

Mila vertelde dat ze haar mama als een goede vriendin zag. Dit kon te wijten zijn aan de gekregen opvoeding, aan de soort intimiteit die ze deelde met haar moeder, en aan het geringe leeftijdsverschil. In diezelfde focusgroep vertelden enkelen dat een goede band gecreëerd werd op basis van iets specifiek.

Sarah: dat hangt waarschijnlijk ook af welke je band is met je mama, door het feit dat ge haar ziet als een vriendin, betekent dat dat zij u zo heeft opgevoed. (...).

De meerderheid vond familie belangrijk, het was de plek waar iedereen altijd weer terecht kon en waarbinnen de meisjes zich op hun gemak voelden.

2.3 De band met zussen/ broers

Ook hier waren de resultaten zeer verschillend. De meerderheid kon beter overweg met hun zus, sommigen meer met hun broer, anderen met beiden. Rasha vertelde dat ze niet zo goed overweg kon met haar zussen. Ze zei dat dit lag aan het leeftijdsverschil tussen hen.

Rasha: En mijn twee broers, dat zijn jongens. Das wel spijtig, want als ge een zus van dezelfde leeftijd hebt, dan zou dat wel toffer zijn dan twee broers die mijn, alé mijn oudste broers is nu gescheiden met een zoon, en de andere is, die is 27 alé, wacht, die is 27 jaar oud, maar die woont alleen, iedereen woont eigenlijk alleen. Ik ben alleen thuis met mijn ouders, dus er is eigenlijk niet zo'n sterke band. Vroeger wel, maar nu niet meer, want vroeger waren, waren we niet zo oud é. Ik was nog een kind enneuh ik was een baby voor mijn broers en zussen dus. Das spijtig bij ons.

In tegenstelling tot Rasha deelde onder andere Nasrin mee dat zij wel een zeer goede band had met haar broers en zussen. De meesten beschouwden hun zus(sen) als vriendinnen.

Nasrin: enueh, een goede band met mijn broers en zussen. Ik heb een hele goede band met mijn broers en zussen. Das misschien het verschil tussen u en mij. Gij bent de jongste, ik ben de oudste, dus jah, bij mij is dat een zottekot. Die lopen daar met, met 6 kinderen rond.

De meisjes praatten over andere zaken met hun ouders dan met hun zussen of met hun broers. De meisjes vertelden dat ze met hun zussen vaak overlegden over zaken die nog niet aan hun ouders waren verteld. Vaak deelden ze hun problemen met hun zussen, het probleem werd gezien als iets voor heel de familie. Maar ook dit gold niet voor iedereen. Tijdens de focusgroepen werd wel over het algemeen aangehaald dat de meisjes conversaties hielden over jongens en relaties met hun zussen, maar zeker niet met hun broers.

Inez: C'est à dire, moi avec mes parents, je ne peux pas parler des mecs, comme celui-là il est beau...Avec mes sœurs oui, mais pas avec mes parents.

De participanten uitten dat ze meer deelden met zussen of vriendinnen, omdat ze hun ouders niet wilden lastig vallen met hun zorgen. Hun ouders hadden al hun eigen zorgen, vonden ze. Maar ook niet alles werd tegen zus(sen) gezegd, sommigen delen meer met hun vriendinnen en vrienden dan met zus(sen).

Noura: Ik denk dat ook, ma ik kan ook meer terecht bij mijn zussen, dan bij mijn ouders eigenlijk, bij mijn papa, want ik heb een stiefmoeder, ik heb geen mama. En ik voel mij dan meer gehecht bij mijn zussen dan bij mijn papa. Ik, zoals zij zegt ik, ik vind niet dat mijn papa denkt van ja zij heeft problemen en dit dit dit, die zal vaak, bedoel die is oud genoeg, die heeft zijn zorgen, ik ga niet met mijn zorgen bij hem naartoe gaan. Ik ga meer bij mijn zussen terechtkomen dan bij mijn papa bijvoorbeeld, ma ik weet dat ik die altijd kan vinden als ik echt, als ik die echt nodig heb. Ma ik, met mijn problemen, wil ik beter bij mijn zussen gaan dan bij mijn papa. Zo eeuuhm.

2.4 Onderwerpen, taboe en discussies

De conversaties tussen de meisjes en hun ouders gingen vaak over school, vriendinnen, dagelijkse zaken, kortom dingen die doorheen de dag waren gebeurd. Bij de meesten was het onderwerp jongens en relaties taboe, ook andere meisjeszaken zoals maandstonden zijn taboe. De grote meerderheid besprak deze thema's niet met hun ouders, maar vooral niet met hun vader. Ook het huwelijk was een onderwerp dat niet aangehaald kon worden bij de vader. Maar anderen bespraken toch alle onderwerpen met hun ouders, ook met hun vader.

Nasrin: (...) Met mijn vader kan dat, alé die weet sorry om het zo zeggen, die weet echt ook alles. Die weet als ge u maandstonden hebt, alé die voelt dat precies aan.

Vele discussies gingen, volgens de participanten, over het uitgaan, over religie, over helpen in het huishouden tijdens examenperiodes, over vriendjes, ... Deze discussiethema's golden niet voor iedereen. Lina had bijvoorbeeld vele discussies over religieuze zaken met haar ouders, vooral met haar moeder. Yasmine vertelde dat ze de laatste tijd niet zoveel discussies meer had, met uitzondering van haar broer. Deze gesprekken gingen over het werk en het halen van een rijbewijs.

Michelle: Bijvoorbeeld euhm ik zal eens nadenken, de laatste discussie was over.... ja weggaan, euhm ik ga niet zoveel uit, maar als ik dan uitga dan mijn mama heeft dat echt niet graag.

De reden waarom over bepaalde zaken niet werd gepraat was niet zo duidelijk te achterhalen. De meerderheid gaf aan dat dit gewoon zo was in de familie. Volgens Yasmine lag dit niet aan de Islam, want de religie zei dat dit juist wel kan. Volgens de Islam zou iedereen alles kunnen bespreken met zijn of haar ouders.

De meisjes ervoeren verschillende gevoelens bij discussies. Enkelen probeerden deze te vermijden, omdat hun ouders anders boos konden worden. Anderen waren triest of traden op als bemiddelaar.

2.5 De band met vrienden

De meerderheid vertelde dat ze met hun vriendinnen zaken bespreken die ze niet met hun ouders en/of zussen konden bespreken. Tijdens de focusgroepen haalden sommige meisjes aan dat met vriendinnen veel over jongens en relaties gepraat werd. Wat niet met de familie besproken kon worden, deden ze met hen. Vriendinnen stonden buiten de situatie, zij bekeken alles objectief. Dit gold echter opnieuw niet voor alle meisjes.

Judi:(...) Bij haar [Mila] is het objectief. Snap je? Ze kan het vanuit een andere invalshoek bekijken. Mijn vriendinnen zullen subjectief zo. Alé omdat ze met mij opgegroeid en ze kennen iedereen en alles enzo, maar zij kent mijn vriendinnen in Duitsland niet, ze kan dat objectief bekijken, en ze is buiten de gebeurtenis (...).

Uit de (focus)interviews kwamen eigenschappen naar boven die omschreven wat de respondenten zochten bij hun vriendinnen. Zo vonden de participanten het over het algemeen belangrijk om op dezelfde golflengte te zitten met hun vriendinnen, humor te delen, overeenkomsten te vinden, jezelf te kunnen zijn... Voor Rasha was het belangrijk om dezelfde mentaliteit te hebben met vriendinnen zodat ze over bepaalde zaken hetzelfde konden denken. Anderen waren van mening dat een verschillende visie ook interessant kon zijn.

Lina: Ik denk dat ik wel een van de belangrijkste dingen vind dat ge echt moet kunnen zeggen wat dat ge denkt, ook al is, ook al is dat (...) slecht ten opzichte van die persoon, ik moet dat kunnen zeggen vanaf dat ge voelt dat dat niet gaat. (...).

2.6 Het onderscheid tussen familie en vrienden

Ook hier betekende het begrip familie voor iedereen iets anders. Enkele participanten zagen een onderscheid tussen hun familie en vrienden. Familie was iets dat altijd zou blijven en vrienden kunnen komen en gaan.

Sana: Euhm ik weet niet, neen, ik kijk mijn vrienden niet als familie. Ik heb wel echt een beste vriendin en een beste vriend. Ik weet niet, ik maak dat onderscheid niet tussen alé ik bedoel ik heb nog altijd u broer en ik heb altijd nog ouders en grootouders. En voor mij is dat een duidelijke lijn van gij zijt familie en voila. Dat betekent niet dat ik daar niet minder voor zou doen of daar minder van hou maar ik reken die niet als familie.

Anderen beschouwden sommige vrienden als hun familie. Dit hing af van verschillende factoren. Zo vertelde Michelle dat haar vrienden, die ze als familie beschouwde diegenen waren waarmee ze opgroeide. Deze vrienden hadden dezelfde achtergrond als zij. Maar ook de anderen beschouwden hun vrienden vaak als familie.

Rosa: (...) Zien jullie jullie vrienden als familie? Sarah: Ja, Zelfs mijn ouders zien mijn vrienden als familie. Die dochters. Dat is echt waar. Ik heb twee vriendinnen da mijn moeder en mijn vader en hoe is het met mijn geadopteerde dochter?

De meisjes die hun vrienden als familie beschouwden hadden het gevoel dat zij hen beter konden vertrouwen dan hun familie. Ook bij Rasha was dit zo, zij vertelde dat ze haar vrienden als haar tweede familie zag.

Sommigen haalden aan dat wanneer het punt kwam om te kiezen tussen een zus of een vriendin, ze kozen voor familie. Familie kwam op de eerste plaats, ook al was de relatie tussen de vriendinnen zeer goed.

Elodie: Dat bestaat zeker, ja, dat wel. Maar ik denk dat er eeuh altijd wel zo iets is van eh ge hebt zo soms dat verhaal van euh er is een boot, de boot gaat zinken, er zijn twee personen erop, zus en vriendin. Wie kiest ge? U zus. Alé Voor mij lijkt dat duidelijk, logisch, geen discussie daarrond.

3. Vrije tijd

3.1 Hobby's

De resultaten hieromtrent bleken zeer uiteenlopend. De meerderheid gaf aan op dit moment niet zoveel hobby's uit te oefenen. Hobby's waren vooral iets van vroeger.

Rasha: Ik heb tot mijn derde middelbaar, had ik veel hobby's, ja. Zo een beetje met iedereen, toneel, muziek, ballet, viool... notenleer, zang, kunstateliers en daarna tot aan mijn derde middelbaar alles gestopt. Want daarna had ik zo stages en jobstudent en nu ja mijn nieuwe passie is gewoon euh koken. Koken, die proberen enzo dus.

Toch waren er enkelen die nog steeds hobby's beoefenden. Enkele meisjes engageerden zich als vrijwilliger. Ze zaten in de jeugdbeweging, studentenbeweging of in een andere vereniging. De meeste meisjes gaven aan alle hobby's te mogen uitvoeren. Aïsha vertelde echter dat ze geen gitaar mocht spelen van haar ouders.

Aïsha: (...) En ik wou altijd al graag gitaar spelen, neen Marokkaanse meisjes spelen geen gitaar. Hebt ge ooit een Marokkaans gezin met een muziekinstrument zien spelen, neen. Zo dat vond ik wel jammer.

3.2 Uitgaan

Elodie en Michelle feestten af en toe in een discotheek, de andere deelnemers gingen liever iets drinken op café. Ze gaven aan hierbij geen behoefte te hebben om te gaan 'feesten'. Een deelnemster vermeldde dat ze liever niet feest omdat ze sommigen familieleden liever niet wilde tegenkomen.

Nasrin: Gaan feesten als ge een meisje ergens, zelfs op café ofzo ma dat doe ik wel, dat boeit mij niet, euhm als die daar gaan zien, ik weet euh sommige familieleden van mij die doen dat, die doen dat kei veel, ma als ik die dan zou tegenkomen, dan zal er een heel drama zorgen en ik heb daar gewoon geen zin in.

Over het algemeen gingen alle meisjes af en toe op café, gingen ze eens uiteten of bezochten de cinema. Wanneer ze iets gingen drinken gaven de deelnemers aan dat ze niet in elk café zomaar binnen konden. Sommige deelnemers droegen een hoofddoek en werden bekeken of erover aangesproken.

Esra: Wel, wel het hangt er vanaf. In bepaalde cafés wel, niet allemaal é. Maar sommige cafés zijn multicultureel andere cafés bijvoorbeeld in Starbucks..., ja toch wel, dan is dat dan, dan hebt ge alle culturen in die café. Als ge naar een andere.. soms heb ik dat wel zo in een café waar alleen whisky en bier is enzo en ge gaat daar gewoon voor koffie dan word je wel raar bekeken.

Noura: Ik vergader heel vaak op café maar ook zo Belgische cafés, int stad, in het centrum en zoals da ge zegt ik draag ook een hoofddoek, soms ga ik naar binnen en ge ziet ook dat ge daar de enige zijt. Dan kijken ze wel zo effekes, iets anders.

Rosa: En hoe voel jij erbij? Noura: In begin voel ik mij zowat beetje anders zo, ene keer da ge het gewoon zijt.

3.3 Regels

Tijdens de focusgroepen viel het op dat sommige Marokkaanse meisjes strengere regels hadden dan anderen wanneer ze overdag of 's avond ergens heen gingen. Deze regels werden zowel door hun ouders als door zichzelf opgelegd. Het viel op dat velen tussen zonsondergang en 23u weer thuis waren. Dit hing ook af van de gelegenheid. Tijdens de ramadan verbleven de meeste meisjes bij vriendinnen en dan kon het wel eens later worden. Ze meldden ook dat hun ouders altijd wel op de hoogte waren van waar de deelnemers zich bevonden. Volgens de meisjes baarde de veiligheid buiten op straat de ouders zorgen en zorgde dit voor de mate van bescherming.

Rasha: Tot alé tot 23u, maar ik blijf niet zo op straat maar ik ben meestal bij mijn buurmeisje dus die wonen in mijn straat enneuh of ik ben bij de familie en euhm ja, dan ja kom ik met de openbaar vervoer maar mijn moeder weet ook, mijn moeder weet goed wat ik buiten doe.

De respondenten verklaarden dat ze af en toe onderhandelden over het afgesproken uur. En wanneer de ouders wisten waar hun dochters rondhingen, bijvoorbeeld bij een buurmeisje of in het buurthuis, dan werd het uur af en toe aangepast.

Inez: Oui, ça dépend avec qui et pour quelle occasion. Et pour moi, c'est l'heure qui est important. Il ne faut pas que ce soit trop tard. Mais ma mère me dira quand je dois être de

retour. Je peux négocier sur l'heure. (...) Comme ma mère connaît la fille, et que mon père allait venir me chercher, ça ne posait pas de problèmes. Je suis rentrée vers minuit. Pour un jour normal, je dois être de retour à 18 heures maximum et en hiver c'est avant qu'il ne fasse noire. Mais plus tard que 20 heures n'est pas possible. A Chambéry, elle sait que c'est différent, parce qu'on est là pour travailler.

3.4 Familieuitstappen

Onder familieuitstappen begrepen de meeste deelnemers een bezoek naar de familie. Dit deden alle meisjes af en toe. Zo gaf Assia aan dat ze elke woensdag en vrijdag op bezoek ging bij haar grootmoeder. Tijdens deze bijeenkomst was iedereen spraakzaam en werd de tijd gezellig ingevuld met thee.

Wanneer tijdens de focusgroepen gepeild werd naar de culturele activiteiten die de meisjes ondernamen, was het antwoord vaak negatief. Als ze dan toch een activiteit deden, was dit vooral met hun zussen en af en toe met de broers erbij. Ze gingen soms wel op vakantie, niet alleen naar het land van herkomst, maar ook naar andere landen. Tijdens de focusgroepen werd niet duidelijk waarom er zo weinig aan culturele uitstappen werd deelgenomen.

Noura: bij mij ook eigenlijk, met mijn zus, nichtjes dan gaan we ook zo soms, alé tijdens de vakantie ofzo naar een tentoonstelling ofzo. Dat kan ook nog gebeuren bij mij. Of naar het museum, maar niet met mijn papa.

Deel D: Discussie en Conclusie

1. Algemene bevindingen

In dit onderdeel worden mogelijke antwoorden op de volgende onderzoeksvragen gegeven.

1. Hoe ervaren jonge vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond de interactie tussen zichzelf en hun ouders?

Families met een niet-westerse migratieachtergrond die in westerse, individualistische landen wonen hebben een meer collectivistische achtergrond. Families nemen hun culturele bagage mee en geven die door aan hun kinderen (Huiberts et al., 2002).

Families met collectivistische achtergronden zijn meer autoritair in het gezin, maar zijn ook ondersteunend (Hermes, Naber & Dieleman, 2012). Ook in dit onderzoek kwam dit duidelijk naar boven. De jonge vrouwen zijn hierover tevreden. Belangrijk is de loyaliteit aan de familie (Hofstede, 1998; Eldering, 2008). Ouders maken vaker gebruik van een autoritaire opvoedingsstijl waarbij strikte gehoorzaamheid en respect van hun kinderen worden verwacht (Eldering, 2008). Niet alleen tegenover hun ouders, ook tegenover oudere broers en zussen staan deze waarden centraal (Huiberts et al., 2002). Mensen verwachten van kinderen en jongeren dat ze geen eigen mening vormen, maar dat hun mening gebaseerd is op die van anderen (Hofstede, 1998). Toch hebben de respondenten in dit onderzoek hun eigen mening en zullen in discussie gaan met hun ouders indien nodig. Er wordt meer onderhandeld tussen ouders en kinderen.

De Congolese meisjes in dit onderzoek vinden respect een belangrijk element binnen het gezin. Ook de anderen vonden dit belangrijk. Hermans (2002) deed onderzoek bij Marokkaanse ouders en zij vertellen dat jongeren hun ouders moeten respecteren. Net zoals bij Hermans (2002) kwamen in het onderzoek van de Foyer (2010) gehoorzaamheid en respect als belangrijke pijlers naar boven. Dit onderzoek bevestigt deze factoren. Vooral bij de Congolese respondenten en in mindere mate bij de Marokkaanse deelnemers werd dit duidelijk aangegeven. Respect is een waarde die binnen de collectivistische culturen behoort (Eldering, 2008).

Verder speelt communicatie een belangrijke rol tussen jongeren en hun ouders (Foyer, 2010). Communicatie lijkt de basis voor een goede verstandhouding en een sterke band. De jonge vrouwen ervaren over het algemeen een goed contact met hun ouders en kunnen met hen praten bij diverse moeilijkheden. Zoals gezegd, een kritische houding en zelfontplooiing is belangrijk bij de opvoeding vandaag (Hermes, Naber & Dieleman, 2012).

Over bepaalde onderwerpen hebben de jonge vrouwen het niet met hun ouders. Vooral met hun vader hebben ze het niet over relaties, seksualiteit en huwelijk. Deze onderwerpen liggen vooral bij meisjes gevoeliger dan de meer algemene schoolzaken (Hermes, Naber & Dieleman, 2012). Hermans (2002) bevestigt dit ook in zijn onderzoek. Bepaalde onderwerpen kunnen niet ter sprake gebracht worden in bepaalde contexten. Er is weinig ruimte aanwezig voor keuzevrijheid wat ook hier collectivistischer is (Huiberts et al., 2002).

Meisjes willen zelfstandig zijn en zeker niet afhankelijk van hun familie. Ouders benadrukken de eigen verantwoordelijkheid van hun kinderen, wanneer ze in interactie gaan met elkaar (Eldering & Knorth, 1998; Hermes, Naber & Dieleman, 2012). De meisjes willen hun eigen keuzes bepalen, streven naar de individualisering waarbij ze eigen beslissingen willen maken (Liefbroer, 2007).

Globaal zijn jongeren tevreden over hun ouders en hun opvoeding (Centraal Bureau voor de Statistiek [CBS], 2003). Als ook de jonge vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond in dit onderzoek.

2. Hoe ervaren jonge vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond de relatie met hun thuisomgeving op vlak van onderwijs, familie, vrienden en vrije tijd?

Onderwijs

Zoals de literatuur aangeeft (Hermans, 2002; Duquet et al in Foyer, 2010) vinden de jonge vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond in ons onderzoek dat onderwijs een belangrijke rol speelt. Niet alleen zij, maar ook hun ouders erkennen het belang van onderwijs voor de toekomst. Maar niet alleen Marokkaanse ouders, zoals in het onderzoek van Hermans, steunen hun kinderen, ook de ouders van andere jonge vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond. Dat school belangrijk is, zien we ook in het feit dat sommige ouders naar het advies van scholen luisteren, ook omwille van het feit dat waarden en normen via scholen worden doorgegeven (Eldering, 2008). Onderwijs en school hebben veel invloed op jongeren, ze spenderen er veel tijd (Rumbaut, 2005).

Meisjes worden gesteund door hun ouders op vlak van onderwijs (Foyer, 2010), deze bevinding werd ook bevestigd in ons onderzoek. Het onderzoek geeft echter ook aan dat ouders niet altijd kunnen helpen bij het studeren. Dit kan te wijten zijn aan het feit dat ouders soms een beperkte kennis hebben van het westerse onderwijssysteem. Ouders die meer kennis hebben over het onderwijssysteem zouden hun kinderen beter kunnen ondersteunen (Van der Veen, 2001 in Foyer, 2010). Ook in het onderzoek van de Roos (2010) ervaren jongeren met niet-westerse migratieachtergrond minder steun van hun ouders, omdat ze hen minder kunnen helpen in het onderwijs en andere maatschappelijke verbanden. Ook de aanwezigheid van een taalbarrière kan de mate van ondersteuning beperken, lieten de respondenten weten in de focusgroepen. Daarentegen signaleerden de Congolese jongeren die participeerden met het onderzoek van de Foyer (2010) weinig drempels op vlak van taal.

Vrienden

Leeftijdsgenoten en vrienden zijn belangrijk voor jongeren, ze helpen mee bij het zoeken naar identiteit (Brechtwald & Prinstein, 2011; Meeus, 2011). Ze bieden veiligheid en steun. De respondenten vinden het belangrijk om met hen over diverse zaken te kunnen praten, bijvoorbeeld relaties en seksualiteit. Verder kunnen ze het ook over thuis en hobby's hebben met hen (Hermes, Naber & Dieleman, 2012). Er wordt besproken hoe een moeilijk bericht naar ouders overgebracht kan worden (Hermes, Naber & Dieleman, 2012). De respondenten beschouwen hun leeftijdsgenoten als vrienden wanneer ze samen kunnen lachen, over dingen praten en op dezelfde

golflengte blijken te zitten. Zoals een respondent aangeeft, kan het hebben van dezelfde mentaliteit belangrijk zijn. Volgens de homofilietheorie zoeken vrienden elkaar op die gemeenschappelijke ideeën hebben (Brechwald & Prinstein, 2011). In dit onderzoek was dit niet voor alle meisjes zo. Sommige vriendschappen zijn totaal verschillend vergeleken met hun vrienden.

Wanneer jongeren ouder worden, zijn de kwaliteiten en de intimiteit van de relatie belangrijk. Ook het belang van een vriendin als gesprekspartner neemt toe bij het ouder worden (de Roos, 2010). Meisjes zoeken erkenning en voldoening bij hun vrienden (Crockett & Sibereisen, 2000). Zoals deze literatuur aangeeft vinden de jonge vrouwen in dit onderzoek vriendschap belangrijk om bepaalde zaken te kunnen delen.

Algemeen zijn beste vrienden jongeren van hetzelfde geslacht en hebben ze dezelfde leeftijd (Hermes, Naber & Dieleman, 2012). Dit is in deze studie niet voor iedereen van toepassing. Er zijn respondenten die aangeven vrienden te hebben die hetzelfde zijn, andere geven aan goede vrienden te hebben die heel verschillend zijn. Vervolgens, in tegenstelling tot wat onderzoek beweert (Hermes, Naber & Dieleman, 2012), hebben hun vrienden niet allemaal dezelfde sociale of culturele achtergrond.

Iedereen begrijpt onder vriendschap iets anders (Hermes, Naber & Dieleman, 2012), maar in tegenstelling tot wat Hermes, Naber & Dieleman vertellen, is de invulling van het begrip niet cultuurgebonden. Een duidelijke bevinding in deze studie is dat sommige meisjes hun vrienden als familie zien, anderen niet. Dit is een typische collectivistisch kenmerk (Hofstede, 1998). De verschillen hierin hebben te maken met de soort steun die jongeren krijgen van ouders, vrienden en familie. Turkse en Marokkaanse meisjes hechten zich sterk aan hun ouders, ze kijken op naar hun ouders en accepteren hun gezag (Hermes, Naber & Dieleman, 2012). Dit is niet van toepassing op alle Marokkaanse en Turkse respondenten in ons onderzoek. Sommigen ervaren een kloof binnen hun omgeving thuis en de context van de samenleving (Hermes, Naber & Dieleman, 2012). Ook deze bevinding geldt weer niet voor iedereen.

Zowel ouders als vrienden zijn belangrijk voor meisjes, maar op verschillende gebieden en op een andere manier (Del Valle et al, 2010; Meeus et al, 1997; Pels & Vollebergh, 2006 in Hermes, Naber & Dieleman, 2012). De respondenten geven aan dat zowel familie als vrienden belangrijk zijn. Onderwerpen die met ouders worden besproken gaan meestal over school, werk en dagelijkse zaken. Dit komt overeen met de literatuur (Meeus & Ter Broght, 1997 in Hermes, Naber & Dieleman 2012).

Vrije tijd

In dit onderzoek hebben de meisjes bijna geen hobby's meer, al zijn er enkelen die zich nog sterk engageerden in verenigingen. In de literatuur kwam naar boven dat jongeren vanaf 18 jaar zelden hobby's hebben (CBS, 2003). De Congolese meisjes in dit onderzoek gaan regelmatig uit, soms naar een discotheek. Dit is tegenstrijdig met wat het onderzoek van de Foyer (2010) stelt. In dat

onderzoek geven de ouders aan dat ze hun kinderen (tussen 17 en 22 jaar) niet zo snel vrijheid geven vergeleken met andere (westerse) jongeren.

Het weggaan in de avond is een onderwerp waarover gediscussieerd en onderhandeld wordt. De meeste andere respondenten bezoeken geen discotheken en gaan liever iets drinken. Vooral de moslima meisjes hanteren hier strengere regels. De ouders van deze meisjes zijn vaak strikt op het vlak van uitgaan, zij bepalen hierover vaak de regels (Hermes, Naber, & Dieleman, 2012). Smith & Doesborgh (2001 in Hermes, Naber & Dieleman, 2012) stellen dat jongeren vanaf hun 16de meer bewegingsvrijheid krijgen. In tegenstelling tot hen stellen sommige respondenten dat ze niet altijd de vrijheid krijgen die ze wensen.

3. Hoe ervaren jonge vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond conflicten met hun ouders?

Conflicten tussen ouders en kinderen komen in de leeftijdscategorie van de respondenten niet meer zo frequent voor. Meestal vinden de conflicten plaats wanneer de meisjes jonger zijn. In een onderzoek bij 11 tot 16 jarigen in Nederland geven de jongeren ook aan dat ze, indien ze een conflictueuze relatie hebben met hun ouders, deze al hebben voor hun puberteit (de Roos, 2010). Deze conflicten gingen dan over de cultuurverschillen thuis vergeleken met de omgeving. Ook de Congolese jongeren in het onderzoek van de Foyer (2010) ervaren botsingen tussen de cultuur thuis en die van de samenleving.

2. Beperkingen eigen onderzoek

Ieder onderzoek heeft zijn beperkingen. Dit is enkel een beschrijvend onderzoek waarbij dus geen duidelijke conclusie kan gesteld worden. Een vergelijkend onderzoek tussen westerse en niet-westerse meisjes waarbij zij hun visie weergeven over thuissituaties door middel van focusgroepen zou eventueel meer kansen bieden om een rode draad te vinden in families hun thuissituaties. Maar ook een vergelijkend onderzoek tussen jongens en meisjes bij niet-westerse jongeren kan resultaten geven.

Een van de grotere beperkingen in dit onderzoek is dat het aantal niet-westerse migratieachtergronden uitgebreid is, waardoor we niet zo diep als vooropgesteld konden ingaan op de migratieachtergronden.

Vervolgens werd het geloof weinig betrokken bij de resultaten en bij discussie, terwijl geloof zeer belangrijk kan zijn voor jongeren (Mertens, 2002). Een respondente liet weten dat ze bij het nemen van beslissingen vertrekt vanuit het geloof. Dus volgende onderzoeken in verband met niet-westerse migratiejongeren kunnen misschien wel het geloof meer expliciet betrekken als bron van zingeving en bij het maken van levenskeuzes.

Daarnaast maakte dit onderzoek gebruik van focusgroepen waardoor een bepaald soort gesprekken ontstaan. Er werd gepeild naar de visies van de meisjes, zo dat zij deze konden delen met de andere deelnemers (Mortelmans, 2007). Door middel van interviews zou verder

onderzoek kunnen ingaan op bepaalde thema's waardoor misschien dieperliggende motieven kunnen achterhaald worden.

Een belangrijke beperking is tot slot dat enkel meisjes met een niet-westerse migratieachtergrond werden geïnterviewd. Zij studeren aan een hogeschool of universiteit en hebben over het algemeen thuis een warm nest. Dit beïnvloedt de resultaten. Omdat, ouders die bijvoorbeeld zelf hebben gestudeerd of die kennis hebben van het onderwijssysteem, hun kinderen beter kunnen steunen en hen beter de weg kunnen tonen (Van der Veen, 2001 in Foyer, 2010). Wanneer jonge vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond in het onderzoek worden betrokken, die niet hebben kunnen verder studeren of uit andere opvoedingssituaties komen, zou dit andere resultaten kunnen geven.

3 Aanbevelingen verder onderzoek

Dit onderzoek toont aan dat er verschillende opvoedingen en thuissituaties bestaan. Opvoeding evolueert voortdurend (Hermes, Naber & Dieleman, 2012) en er kan dus steeds nieuw onderzoek gevoerd worden. Er kan bijvoorbeeld steeds dieper onderzocht worden in welke mate niet-westerse migratie families al dan niet nog steeds collectivistisch opvoeden.

Onderwijs heeft veel invloed op mensen (Hofstede, 1989; Hermes, Naber & Dieleman, 2012). Er kan verder gepeild worden naar de invloed van scholen. Een vergelijkend onderzoek tussen ouders die naar hun kinderen luisteren bij het kiezen van een studiekeuze en ouders die luisteren naar leerkrachten en scholen, lijkt hier aannemelijk. Verder kan onderzocht worden in welke mate leerlingen met een niet-westerse migratieachtergrond door de school begeleid worden.

Aan de beleving van vriendschap in het dagelijks leven wordt weinig aandacht besteed (Hermes, Naber & Dieleman, 2012), terwijl vrienden en leeftijdsgenoten net veel invloed hebben op jongeren en zeer belangrijk zijn tijdens de adolescentie (de Roos, 2010; Hermes, Naber & Dieleman, 2012). Hierover kan verder onderzoek gevoerd worden, meer bepaald wat vriendschap precies betekent voor hen: welke karaktereigenschappen zoeken zij in vriendinnen en welke verwachtingen hebben vriendinnen van elkaar?

Media, technologie en sociale media hebben veel invloed op jongeren (Hermes, Naber & Dieleman, 2012). Deze thema's werden niet aangehaald in dit onderzoek, maar hebben wel hun impact. Ze zijn een deel van de identiteit van de jongere. In welke mate technologie, media en sociale media impact hebben op jongeren met een niet-westerse migratieachtergrond, kan dieper uitgepluisd worden.

4 Praktische en beleidsaanbevelingen

Dit onderzoek geeft enkele visies en meningen van meisjes met een niet-westerse migratieachtergrond weer. De diversiteit die onder deze meisjes aanwezig is, willen we benadrukken. Organisaties die willen inspelen op etnisch culturele achtergronden raden we aan hier te blijven op inspelen. Belangrijk is dan ook om op maat te werken met deze doelgroep.

Organisaties kijken best naar de behoeften van mensen met een niet-westerse migratieachtergrond om daar dan specifiek op in te gaan.

Op vlak van onderwijs kan aangetoond worden dat deze meisjes met niet-westerse migratieachtergronden gemotiveerd zijn om te studeren en gestimuleerd worden door hun ouders (Hermans, 2002). Er wordt hierbij heel veel belang gehecht aan de studiekeuze. Organisaties die begeleiding aanbieden om een juiste studiekeuze te maken, bijvoorbeeld het CLB, kunnen hier rekening mee houden.

In het onderzoek wordt duidelijk dat het uitoefenen van hobby's daalt na het middelbaar onderwijs, terwijl dit toch veel invloed heeft op mensen. Niet alleen de meisjes die aan dit onderzoek meedoen, ook algemeen stoppen jongeren met hun hobby's na hun 18 (CSB, 2003). Het is eventueel te overwegen om het hebben van hobby's en andere vrijetijdsmogelijkheden te stimuleren bij jongvolwassenen.

5. Conclusie

Dit onderzoek peilt naar de beleving van jonge vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond op vlak van vrije tijd, onderwijs, familie en vrienden. Jongeren zoeken hun identiteit tijdens de periode van de adolescentie, die veranderlijk is en onderhevig aan allerlei invloeden. De impact van deze invloeden op de ontwikkeling van de identiteit kan groot zijn. Bijkomend is dat deze meisjes met een niet-westerse migratieachtergrond balanceren in een biculturele context. Enerzijds is er het gezin en de familie waarbij de eventuele waarden en normen heersen van land van herkomst. Anderzijds is er de invloed van de westerse leefomgeving. Dit kan zorgen voor spanningen maar ook voor mogelijkheden.

Op vlak van het onderwijs, dat binnen het mesoniveau ligt en dat zeer veel invloed heeft op de jonge vrouwen, is het belangrijk op maat te werken. Jongeren en ook hun ouders hechten veel belang aan de waarden en normen die scholen meegeven. Familie en gezin zijn elementen die een sterke invloed hebben op meisjes. Een goede band tussen beide is van belang om zichzelf te zoeken en een identiteit te ontwikkelen. Het blijkt daarnaast fundamenteel om goede vriendinnen te hebben, waarbij ze terecht kunnen om over fundamentele zaken van gedachten te wisselen. Naast school en familie heeft ook de leefomgeving daarbuiten veel invloed op hun ontwikkeling.

Verder onderzoek naar jonge vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond blijft interessant en noodzakelijk. De samenleving verandert onophoudelijk en het zoeken naar een identiteit, passend om deze complexiteit het hoofd te bieden, is aangewezen.

Deel E: Literatuurlijst

Abbott-Chapman, J., & Robertson, M. (2001). Youth, Leisure and Home: Space, Place and Identity. *Loisir et Société / Society and Leisure*, 24 (2), 485-506.

Baarda, D.B., & De Goede, M.P.M. (2006). *Basisboek Methodieken en Technieken. Handleiding voor het opzetten en uitvoeren van onderzoek*. Groningen: Nordhoff Uitgevers.

Beck, U. (1992). *Risk Society: towards a new modernity*. London: Sage.

Belsky, J. (1984). The Determinants of Parenting: A process Model. *Child development*, 55 (1), 83-96.

Brechwald, A.W., & Prinstein, J. M. (2011). *Beyond Homophily: A Decade of Advances in Understanding Peer Influence Processes*. Geraadpleegd op <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3666937/>

Bronfenbrenner, U. (1979). *The Ecology of Human Development. Experiments by nature and design*. Cambridge, Massachusetts, London, England: Harvard university press.

Bronfenbrenner, U. (2005). *Making Human Beings Human. Bioecological perspectives on human development*. London: Sage Publications.

Centraal Bureau voor de Statistiek [CBS]. (2003). *Jeugd 2003, cijfers en feiten*. Voorburg: Centraal Bureau voor de Statistiek. Geraadpleegd op <http://www.cbs.nl/nr/rdonlyres/ab51beb9-d08f-4500-8ee2-5d81410aa3d8/0/jeugd2003.pdf>

Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding. (2012). *Migrati. Jaarverslag 2012*. Geraadpleegd, op http://www.diversiteit.be/sites/default/files/legacy_files/publications/rapport_annuel/2013/Mig/CG_KR_JV_migratie_NL_web.pdf

Crockett, J. L., & Silbereisen, K. R. (2000). *Negotiating Adolescence in Times of Social Change*. United Kingdom: Cambridge University Press. Geraadpleegd op, <http://assets.cambridge.org/97805216/23896/sample/9780521623896WSN01.pdf>

De Roos, S. (2010). De relatie van jongeren met ouders en vrienden. In van Dorselaer, S., de Looze, M., Vermeulen-Smit, E., de Roos, S., Verdurmen, J. ter Bogt, T.F.M., & Vollebergh, W. (eds.) *HBSC 2009- Gezondheid, welzijn en opvoeding van jongeren in Nederland* (pp. 27-40). Utrecht: Trimbos Instituut.

De Valk, H.A.G., & Liefbroer, A.C. (2007). Timing Preferences for Women's Family-Life Transitions: Intergenerational Transmission Among Migrants And Dutch. *Journal of Marriage and Family*, 69, 190-206.

Dieleman, A., & de Beer, F. (2010). *De eigen wereld van het kind. Oriëntatie op de leefwerelden van kinderen*. Bussum: Uitgeverij Coutinho.

Du Bois-Reymond, M. (1992). *Jongeren op weg naar volwassenheid*. Groningen: Wolters-Noordhoff.

Elchardus, M. (2002). *De Dramademocratie*. Tiel: Lannoo.

Eldering, L., & Knorth, J.K. (1998). Marginalization of Immigrant Youth and Risk Factors in Their Everyday Lives: The European Experience. *Child & Youth Care Forum*, 27 (3), 153-169.

Eldering, L. (2008). *Cultuur en opvoeding (5de eds)*. Rotterdam: Lemniscaat.

Foyer. (2010). *Congolezen aan het woord*. Brussel: Regionaal Integratiecentrum Foyer

Hermans, P. (2002). Opvoeden in een 'multiculturele samenleving'. Opvattingen, idealen, praktijken en problemen met Marokkaanse ouders". In Timmerman, C. Hermans, P. & Hoornaert, J.(eds). *Allochtone jongeren in het onderwijs. Een multidisciplinair perspectief*. Leuven/Apeldoorn, Garant: 95-148.

Hermes, J., Naber, P., & Dieleman, A. (2007). *Leefwerelden van jongeren. Thuis, school, media en populaire cultuur*. Bossum: uitgeverij Coutinho

Hermes, J., Naber, P., & Dieleman, A. (2012). *Leefwerelden van jongeren. Thuis, school, media en populaire cultuur (2de eds.)*. Bossum: uitgeverij Coutinho

Hofstede, G. (1998). *Allemaal Andersdenkenden. Omgaan met verschillen (9nd ed.)*. Amsterdam: uitgeverij Contact.

Huiberts, A., Meeus, W., Oosterwegel, A., & Vollebergh, W. (2002). Etnische verschillen in verbondenheid met ouders en gedragsautonomie. *Pedagogiek*, 22 (3), 233-249.

Laermans, R. (1999). *Communicatie zonder mensen*. Boom, Amsterdam.

Liefbroer, C.A. (2007). De maakbare Levensloop. In van der Lippe, T., & Dykstra, A.P. (eds.). *De maakbaarheid van de Levensloop* (pp. 9-20). Assen: Van Gorcum.

Lievens, J. (1998). Interethnic marriage: Bringing in the Context through Multilevel Modelling. *European Journal of Population*, 14, 117- 155.

Meeus, W. (2011). The study of adolescent identity formation 2000–2010: A review of longitudinal research. *Journal of Research on Adolescence*, 21(1), 75–94.

Mertens, K. (2002). De positie van migrantenmeisjes in Vlaanderen. In Elias, W. & Vanwing, T. (eds.). *Vizier op agogiek* (pp.59-64). Leuven/Appeldoorn: Garant.

Mortelmans, D. (2007). *Handboek kwalitatieve onderzoeksmethoden*. Leuven: Acco.

Muffels, R. (2006). *Dynamiek en Levensloop. De arbeidsmarkt in transitie*. Assen: Van Gorcum.

Munniksma, A., Verkuyten, M., Flache, A., Stark, H.T., & Veenstra, R. (2015). Friendships and outgroup attitudes among ethnic minority youth: The mediating role of ethnic and host society identification. *International Journal of Intercultural Relations*, 44, 88-99.

Nijsten, C. (1998). *Opvoeding in Turkse gezinnen in Nederland*. Assen: Van Gorcum.

Noppe, J., & Lodewijckx, E. (2012). *De gekleurde samenleving. Personen van vreemde herkomst in Vlaanderen*. Studiedienst van de Vlaamse Regering. Geraadpleegd op <http://www4.vlaanderen.be/dar/svr/afbeeldingennieuwtjes/demografie/bijlagen/2012-03-26-webartikel2012-3-vreemde-herkomst.pdf>

Pels, T., Model, S., & Deković, M. (2006). Cultural diversity and its impact on child rearing and family support. In Deković, M., Pels, T., & Model, S. (Eds.). *Child rearing in Six Ethnic Families*. New York, Lewiston: The Edwin Mellen Press.

Rumbout, G.R. (2005). *Children of immigrants and their achievement. The roles of family, acculturation, social class, gender, ethnicity, and school context*. Geraadpleegd op [file:///C:/Users/Rosa/Favorites/Downloads/SSRN-id1878129%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Rosa/Favorites/Downloads/SSRN-id1878129%20(1).pdf)

Saunders, M., Lewis, P., Thornhill, A., Booij, M., & Verckens, J.P. (2013). *Methoden en technieken van onderzoek*. (5de ed.). Amsterdam: Perason Benelux.

Schnabel, P. (2004). Individualisering in wisselend perspectief. In Schnabel, P. (ed.). *Individualisering en sociale integratie* (pp9-30). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Schoonvaere Q. (2010). Studie over de Congolese Migratie en de impact ervan op de Congolese aanwezigheid in België. Geraadpleegd op http://www.diversiteit.be/diversiteit/files/File/studies/2010/Studie%20Congolese%20migratie_NL.pdf

Schoonvaere, Q. (2013). België-Turkije: 50 jaar migratie. Demografische studie over de populatie van Turkse herkomst in België. Geraadpleegd op http://www.diversiteit.be/sites/default/files/documents/publication/maroc_nl_final_avec_cover.pdf

Schoonvaere, Q. (2014). België-Marokko: 50 jaar migratie. Demografische studie over de populatie van Marokkaanse Herkomst in België. Geraadpleegd op http://www.diversiteit.be/sites/default/files/documents/publication/maroc_nl_final_avec_cover.pdf

Stark, T. H., Flache, A., & Veenstra, R. (2013). Generalization of positive and negative attitudes toward individuals to outgroup attitudes. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 39(5), 608–622.

Super, M.C., & Harkness, S. (1986). The Developmental niche: a conceptualization at the interface of child and culture. *International Journal of Behavioral Development* 9, 545-569.

Petersen, A.C., Silbereisen, R.K., & Sörenson, S. (1992). Adolescent development: A global perspective. In Meeuws, W., de Goede, M., Kox, W., & Hurrelmann, K. (Eds.). *Adolescence, careers and cultures* (pp. 3–34). Berlin/New York: Walter de Gruyter.

Université Catholique de Louvain Centre de recherche en démographie et sociétés (DEMO) & Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding. (2013). *Statistisch en demografisch verslag 2103. Migranten en migrantenpopulaties*. Geraadpleegd op http://www.diversiteit.be/sites/default/files/documents/publication/statistisch_en_demografisch_verslag.pdf

Veldheer, V. & Bijl, R. (2011). *Actuele maatschappelijke ontwikkelingen 2010. Een bijdrage aan het waarden en selecteren van informatie ten behoeve van toekomstige archieven*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau

Deel F: Bijlagen

Bijlage 1: Interviewschema

Inleiding

Dag allemaal, fijn dat jullie allemaal willen deelnemen aan mijn onderzoek. Jullie helpen mij enorm hiermee. Ik doe onderzoek om een idee te hebben wat de visie is van jongeren over thuissituaties. Er bestaat al veel over hoe ouders denken over opvoedingen, maar nog weinig over hoe jongeren denken. Dus wil ik enkele visies kunnen weergeven dmv deze focusgroepen. Hoe jullie denken over bepaalde stellingen/vooroordelen/vragen.

De focusgroep zou een uur een half tot 2uur duren.

Jullie mogen mij altijd onderbreken, mij feedback geven, op elkaar reageren. Maar enkele praktische regels. Probeer elkaar te laten uitspreken en zeg ook altijd je naam vooraleer je iets zegt. Dan weet ik wie wat zegt. Ik ga alles anoniem verwerken. Jullie naam wordt veranderd in het onderzoek. Ik ga enkel jullie leeftijd, wat je studeert, ... vragen op een formulier. Vinden jullie dit goed? Ook wanneer je je niet op je gemak voelt om iets te vertellen, hoef je dat ook niet te doen.

Ik ga dus stellingen, enkele vragen, voorbeelden geven ... En dan is de bedoeling om je mening daarin te geven en te zeggen hoe jij daar naar kijkt. Ik zal even de thema's overlopen.

- Onderwijs
- Hobby's
- Familie en vrienden
- Cultuurverschillen
- Taal

1. OPENINGSVRAAG

Ik zou graag willen beginnen met een anekdote van je thuisomgeving?

2. FAMILIE & VRIENDEN

Praat je veel met je ouders/vrienden/zussen/broers?

Kan je goed praten met hen?

Over wat praat je met hen?

Wat betekent een goede band met je ouders/vrienden /zussen/broers goed?

Heb je het gevoel deze band met je ouders/vrienden/zussen/broers te hebben?

Komen er vaak vrienden op bezoek?

Zie jij je vrienden ook als familie?

Gebeurt het wel eens dat je ruzie hebt met je vader/moeder?

Wat voel je dan op dat moment?

Gaat de ruzie(s) altijd over hetzelfde onderwerp?
Wat doe je dan? Hou jij je erbuiten of kom je op als bemiddelaar?

Help jij mee in het huishouden?
Wat doe je dan voor taken?
Helpen je zus(sen) of broer(s) ook mee?

Wat zijn belangrijke beslissingen die je hebt moeten maken in je leven?
Had je het gevoel dat je ondersteund werd door je ouders bij het nemen van deze beslissingen?

Voelen jullie soms verschillen aan in opvoeding wanneer je met vrienden praat over je families?

5. EXTERNE STEUN EN VERTROUWEN

Je had het over het contact met je vrienden. Over welke onderwerpen praat je met hen?
Als je het moeilijk hebt, kan je dan terecht bij je vrienden?
Zijn er onderwerpen waarbij je liever met je vrienden over praat dan over je familie?
Omgekeerd?
Stel, er gebeurt iets midden in de nacht, naar wie bel je?

6. CULTUURVERSCHILLEN

Eten jullie aan tafel met het hele gezin samen?
Wordt er gepraat aan tafel? Zo ja, over wat?

Gaan jullie af en toe met de familie op uitstap? (Vakanties, naar kerk/moskee, culturele activiteiten...)
Ervaar je soms dan moeilijkheden op die uitstappen?
Voel je soms discriminatie op deze uitstappen?

Mag ik vragen of jullie een vriendje/vriendinnetje hebben?
Blijft hij/zij af en toe eten?
Is hij welkom in je familie?
Zou je (als het van dezelfde afkomst is/geloof) mogen thuiskomen met een jongen met een andere afkomst/geloof?

Je vertelde net dat je in ergens gelooft (of niet)
Hoe strikt vind je van jezelf dat je gelovig bent?
Vind je dat je vrienden hiervoor altijd respect voor hebben?
Begrijpen je vrienden soms je keuzes niet omwille van je geloof?

7. TAAL

Spreeken jullie meerdere talen met je ouders?, zo ja, welke?
Welke talen spreek je met je vrienden?
Voelen jullie soms taalconflicten met je familie wanneer je iets wil vertellen?

8. ONDERWIJS

Je hebt eerder aangegeven wat je studeert, kon je je richting zelf kiezen?

Hoe heb je je geïnformeerd over je richting?

Mocht je kiezen naar welke school je wou gaan?

Had je het gevoel dat je bij deze keuze gesteund werd door je ouders?

Helpen je ouders bij het studeren?

Leer je soms op school of ergens anders dan thuis iets dat thuis niet geaccepteerd zou kunnen worden?

Waaraan zou dit aan kunnen liggen?

Wat vinden jullie van hoofddoekenverbod in het onderwijs? (recent: Crevits laat de beslissing over aan de scholen zelf)

Wat vinden jullie van de verhoging van het inschrijvingsgeld bij het hoger onderwijs?

Wanneer het inschrijvingsgeld verhoogt, heeft dit dan gevolgen voor jou?

9. HOBBY'S

Zijn er hobby's die jullie doen? Verenigingen?

Willen jullie graag hobby's doen die je niet mag doen?

Zijn er hobby's waarvan je denkt niet te mogen doen?

Zou je mogen voetballen (een 'mannen' hobby) als je dat graag zou willen doen?

Ga je regelmatig s'avonds 'uit' met vrienden?

Wat doe je dan zoal?

Heb je een bepaalde tijdstip waar je aan moet houden?

Hou je jij je hier altijd aan?

Kan je dragen wat je wil?

LAATSTE VRAGEN

Wil je graag nog iets toevoegen aan deze focusgroep? Iets dat nog niets gezegd is geweest?

Bedankt voor jullie deelname, ik wil nog eens benadrukken dat ik alles anoniem zal verwerken!

Bijlage 2: transcriptie van een focusgroep

Focusgroep: maart 2015

Rosa: dus fijn dat jullie allemaal willen meedoen aan mijn onderzoek, jullie helpen hier mee enorm. Euh ik wil graag jullie visie weten van euh jongeren over hoe dat jullie denken over opvoeding hoe dat jullie thuis eventueel euhm leven of in jullie thuissituatie. Hoe dat jullie daar mee omgaan, of u hoe of jullie euh cultuurverschillen ervaren met jullie ouders. Of dat een andere visie is eigenlijk in jullie euhm manier van leven. Euhm de focusgroep zou 2 uur duren waarschijnlijk, zal twee uur duren. Euh jullie mogen mij altijd onderbreken, jullie mogen mij feedback geven, misschien best op het einde, dat gemakkelijker. Euhm het zou leuk zijn als jullie op elkaar reageren zodat er eigenlijk een gesprek ontstaat. Maar probeer ook elkaar wel uit te laten spreken want anders is dat verwarrend. En ik ga jullie die euh informatie anoniem verwerken, dus ik ga jullie namen veranderen. Euh en ik heb wat euh basisinformatie op papier gevraagd omdat dat makkelijker is als dat eventjes op papier wordt gevraagd als leeftijd enzo. Euh als je iets niet wil vertellen hoeft je dat ook niet te doen. Euhm het is belangrijk dat je op je gemak voelt. Euhm voila, en ik ga het hebben over onderwijs, hobby's, familie en vrienden, cultuurverschillen en taal. En dan euh mogen jullie beginnen vertellen over je, een mooie thuisherinnering.

Iedereen: Eeuhm

Rosa: Ja, jij mag beginnen

Rasha: Oei.

Rosa: Of aan de andere kant of...

Yasmine: een herinnering?

Rosa: Ja een mooie een herinnering thuis

Lina: Thuis als in thuis thuis of

Sana: Met u familie, bedoeld ge?

Rosa: Ja met je familie. Met je gezin

Sana: Kan dat ook gewoon een uitstap zijn dat we gedaan hebben

Rosa: Tuurlijk

Sana: Oké, euhm wat dat ik mij herinner is euhm dat wij ooit naar Disneyland zijn gegaan met de auto en normaal kan ik nooit opstaan s' ochtends. Maar toen was ik al wakker om 4u s' ochtends, normaal moesten we opstaan om 6u s' ochtends ofzo, ik kon niet meer slapen, toen had ik mij zo klaargezet en had ik mijn valies gemaakt enzo. Natuurlijk had ik veel te veel mee. Eenneuh onderweg, dus wij zijn met de auto gegaan, dat was ook keileuk omdat éh, dat onze familiebanding, euhm ben ik ziek geworden en toen heb ik kei hard moeten overgeven en dus (*haha*) hadden we al kei veel vertraging voor dat we daar aankwamen. Al was dat ook kei leuk omdat mijn broer bezorgd was, hij zorgde voor mij. Voila,

Rosa: Ja leuk.

Lina: Ik moet effe nadenken, dus doe maar é

Nasrin: Euh goh,

Yasmine: Dat toch moeilijk, zo'n 1 herinnering

Rosa: Dat mag van onlangs geweest zijn é, iets dat dat eruit springt.

Nasrin: Ge bedoeld met heel het gezin, of

Rosa: Ja of een deel van het gezin.

Yasmine: Bij mij is dat gewoon zo die plagerijen, mijn ouders zo samen. Echt das echt zo schattig om te zien, euhm mijn vader plaagt dan mijn moeder en kendet gewoon zo. Onderling, en gij kijkt dan toe en de rest lacht dan ge moet zo een kant kiezen. Alé kendet als ge zo naar euhm zo alé, sla, niet slaan ma zo geweetda zo kibbelen

Lina: Ja

Yasmine: Zoo, jaa (*lacht*) enneuh, dan zegt mijn vader, kom help mij, dan zegt mijn moeder: kom, help mij... gewoon zo van die, leuke momenten speelse momenten samen. Of mijn papa die een liedje heeft waarop hij altijd danst. Kennen jullie dat? (*zegt een titel van een liedje in het Berbers*) neen?

Lina: Neen

Yasmine: Neen, das een Berbers liedje

Nasrin: Ahja, ja dat ken ik

Yasmine: En euhm

Lina: Jaa

Yasmine: Jaa, euhm zet het op en hij begint te dansen. 3 minuten lang. Zo van die dingen. Van die momentjes. Ja

Nasrin: Euhm ja ik heb veel herinneringen maar een recente, ik was onlangs jarig. En dan euhm ben ik opgestaan, ik ben de, ik ben de oudste van thuis. Enneuh, ben opgestaan en mijn kleine broertjes en zusjes die hadden voor mij eeuhm een taart gemaakt en kaarsjes erop gezet, dat was een grappig moment want ze hebben enkel 5 kaarsen gevonden. En ik zeg tegen mijn kleine broer, ben ik 5 jaar geworden? Die zo neen, je bent twee jaar geworden. Dus ja, das een van de zoveel, dat was wel schattig

Jaa

Jaa schattig

Rasha: Hmmm mijn ouders euhm die zingen vaak samen, alé eigenlijk hele onze familie. Ik en mijn ouders en mijn zus. En mijn broers die kunnen niet zingen. En euhm ja dus toen dat zo euhm samen als zo gezellig als mijn ouders zo beginnen te zingen, maar echt oude liedjes van vroeger zoals

Yasmine: zoo

Rasha: (*een Berbers liedje*), zo en euhm nu zijn we gewoon, alé we zijn euhm zo gewoonte om euh om (*een Berbers liedje*) te zingen. Dus euh voor ons, klinkt dat niet zo saai of oud. Das zo euh ja, leuke herinneringen.

Lina: Euhm, ja ik had, ik had, heb een moeilijke thuissituatie gehad. Maar euhm onlangs was mijn papa met mijn mama naar een India gegaan. En euhm ik ben zo effe naar huis gegaan, ze hadden cadeautjes bij enzo. Cadeautjes zijn ook leuk, maar het leukste was dat mijn papa naast mij kwam zitten en zo al die foto's tonen en al die verhalen in India. En ik was echt zo aan het lachen met hem en hij zo. Hij heeft zo 2 of 3 weddings gecrashed. Dus

Lachen

Lina: Papa, ik zo van ooh het zit er toch een beetje in. "*Vergelijkenissen*". Euhm en dan toont hij zijn filmpjes, ik moest echt kei had lachen.

5:50 Rosa: Ja, tof! Kunnen jullie euh goed praten met jullie ouders?

Yasmine: Bij mij, met mijn moeder het meest. Ah omdat we ja, dat, der is geen euhm taal, alé hoe moet ik dat zeggen, een barrière. Met mijn papa praat ik Nederlands, en mijn Nederlands is euhm alé beter als mijn Berbers. En mijn vader kan zich maar niet echt alé heeft een beperkte kennis van het Nederlands. Dus moet ge dat wel in Berbers praten of ik praat in het Nederlands met hem, en hij antwoord dan in het Berbers. Want hij, hij begrijpt me wel.

Ja

Yasmine: Maar dat is zo moeilijk dingen te vertellen.. dan geeft ge echt op na zoveel keer proberen. En dan met mijn mama

Rosa: En vind je dat dan niet spijtig dat die taalbarrière er is?

Yasmine: Jawel, jawel. Ik heb daar het heel moeilijk mee. Ik heb mijn onderzoek gedaan over taal. Euhm mijn bachelorproef geschreven rond taal en daar heb ik echt zo de dingen, euh alé nadruk gelegd op moedertaal eerst alé goeie, als ge een goeie basis hebt van je moedertaal dat ge een tweede taal gemakkelijker kunt leren. Dus ik vind dat wel erg dat ik opgegroeid ben in het Nederlands en niet in mijn ja, niet in het Berbers zeg maar.

Rosa: Ik wil dat graag eens lezen.

Yasmine: Ahj haha.

Rosa: Euhm ja, bij anderen?

Rasha: Euhm ik spreek eigenlijk alleen Frans met mijn ouders. En soms zij antwoorden ook in het Marokkaans. Alé in Marokkaans. En die kunnen alleen Frans en Marokkaans praten. Geen Nederlands.

Rosa: En vind je dat je goed kan babbelen met je ouders?

Rasha: Jajajaja, mijn vader die, die heeft in Marokko gestudeerd. En euh dat was een Franse college dus euh ik kan zeer goed Frans praten, mijn moeder is daar geboren maar ze kwam hier om, rond haar 5 jaar dus (*lacht*). Dus ja, haar Frans is ook goed. De alé, mijn vader, ik vind dat mijn vader beter Frans praat dan ik. Want in Marokko zijn we echt, die, die hun Frans is beter dan hier.

Lina: Aah

Yasmine: Wij kunnen ook Frans

Rosa: Hoe zou jij je band met je ouders beschrijven?

Rasha: Euh goed, ja ik vind eeuh ik heb euhm sterkere band met mijn moeder, alé minder met mijn vader. Maar euhm voor mij is dat geen probleem. Want ik heb leren met mijn moeder te praten dan met mijn vader. Zo een beetje taboe als ge over, ik weet niet, euh over huwelijk praat en... met je vader. Dat gaat niet.

Rosa: En waarom eigenlijk niet?

Rasha: Ja want, het is taboe, alé, niet in de religie ofzo, ma dat is gewoon in onze familie. Dat is zo taboe. Mijn moeder praat alleen over, alé praat alleen met ons over eeuh over die zaken maar mijn vader euh die luistert wel, maar die reageert niet dus. Hij durft ook niet zo te praten. Misschien gaat hij met euhn, met mijn moeder wel apart praten en zeggen en ahja das wel een goeie... das een goede man ofz. Maar niet voor ik (*lacht*).

Nasrin: Euhm ik heb eigenlijk een hele goede band met mijn beide ouders, want voor mij is er geen taalbarrière. Ik spreek Nederlands en ik spreek ook Arabisch, dus. Ik heb met mijn moeder Nederlands spreek ik, en met mijn vader Arabisch spreken, of een mengeling. Beiden kunnen ze dat ook, maar mijn vader kan wel minder Nederlands, maar hij begrijpt wel alles wat ik zeg. Dus ja, euhm sommige zaken herken ik wel. Ik heb, ik, ik zou niet, ik zou niet zeggen, ik zou niet durven zeggen dat ik een betere band heb met mijn moeder maar euhm een andere band. Dus euhm ja, zo voor, over die bepaalde zaken daar spreek ik ook niet over met mijn, met mijn vader maar inderdaad omdat dat int gewoon taboe is terwijl onze religie juist zegt, dat dat wel zou alé dat dat, dat dat niets aan is om met u ouders om over die zaken te spreken. Eeuhm dus jaa, ik zou mijn band met mijn beide ouders alé goed beschrijven. Ik heb euh ja,

Lina: Ja, ikke niet. Euhm neen, ik heb geen goede band met mijn ouders. Euhm dat komt omdat we nogal wat discussies hebben gehad. Over cultuurverschillen enzo. Euhm maar qua taal, praat ik altijd

Nederlands met mijn mama, die heeft mij ook in het Nederlands opgevoed, altijd Nederlands naar school gegaan. Met mijn papa spreek ik Frans, euhm, en soms gemengeld met Nederlands, want mijn Frans is niet super goed. Ma ik kan geen Berbers, ze hebben mij dat niet aangeleerd dus.

Rosa: Vind je dat spijtig dat je geen Berbers kan?

Lina: Ja ik vind... ik versta heel veel van mijn familie niet. in Marokko ben ik daar zo ...

Yasmine: Hetzelfde

Lina: Maar hopen dat die Frans spreken. Maar dat is niet overal, dus.

Sana: Ja euhm, mijn band met mijn ouders is zo wat verwaterd de laatste jaren. Euhm vooral sinds dat ik op unief zit, maar daarvoor euhm zijn mijn ouders gescheiden toen ik 15 was, mijn mama is van Belgische afkomst en mijn papa van Tunesische afkomst. En euh na de scheiding van mijn ouders had ik een veel betere band met mijn papa, euhm en dat komt wellicht door het feit dat ik mijn mama dan misschien zo wat schuldig nam van die scheiding, en dan had ik dan zagezegd de kant van mijn papa gekozen, en dat waren wij echt zo twee handen op een buik om het zo te zeggen. En sinds dat ik op unief zit zijn mijn ouders terug samen en ik kon dat zo niet snappen omdat euhm der waren zo problemen geweest daarvoor, ze waren dan gescheiden midden in mijn puberteit en dan waren ze opeens terug samen en ik nam hen dat super kwalijk. Enneuh, sindsdien ja heb ik zowat afstand genomen van mijn ouders. Ik zit nu ook op kot. En euh zie ik die eigenlijk echt heel weinig. Ik woon nu ook bij mijn grootouders in het weekend, gewoon omdat ik dat ja, alé ja omd...

Rosa: Omdat het zo een niemeer...

Sana: Jamja,

Rosa: Goed voelde ofzo om ...

Sana: Ja ik voelde me niemeer zo goed daar, alé als ge dan toch scheidt midden in uw kind zijn puberteit, dan snap ik ook niet waarom da ge daarna terug samen moet gaan. Snapt ge wat ik bedoel? En dus, ja daarmee

Rosa: En euh zeggen zij daar iets over?

Sana: Eeuh hoe bedoelt ge daar iets over zeggen?

Rosa: Ja,

Sana: Ik denk dat ze het wel snappen dat ik het ermee moeilijk mee had, ik heb het nu veel minder moeilijk ofzo. We zien elkaar af en toe, en dan gaan we samen op restaurant ofzo. Ma ik kan nog niet de stap te zetten om daar terug bij te wonen en vooral nu ook omdat ik al volwassen ben enzo. Hebben die daar ook niet meer echt de nood aan.

12:32 Rosa: Hebben jullie een, wat betekent een goede band voor jullie, met jullie ouders?

Yasmine: Gewoon, alé u goed voelen bij hen. Er alles aan kunnen zeggen. Want ik hoor zo, ik kan niet praten over huwelijk met mijn vader. Met mijn vader kan dat, alé die weet sorry om het zo zeggen, die weet echt ook alles. Die weet als ge u maandstonden hebt, alé die voelt dat precies aan. (*lacht*).

Amaai

Yasmine: Das echt raar, die weet dat echt, die weet echt oké. Euhm, neen gewoon u goed voelen bij hen en alles er aan vertellen. Echt alles zeg ik dan. Die weet alles. Wat is dat een goede band?

Rosa: Voor jullie persoonlijk é

Yasmine:: Dat

Rosa: Voor iemand anders kan dat anders zijn

Yasmine: Dat, ja.

Lina: Ja u gevoel, ik vind dat ook belangrijk. Euhm alles zeggen, dat, das hmmm als ik dat zou doen dan zou ik echt geen band hebben. Dan zou der niets meer zijn, dan zou ik, dus ik kies een beetje wat ik zeg. Ik weet niet

Rosa: Voor wat betekent voor jou, euh, voor jou een goede band?

Rasha: Ja, hetzelfde als eeuhm

Yasmine: ik ben Yasmine

13:52 Rasha: Yasmine, En ook een beetje als eeuhm

Yasmine: Lina

Lina: aahja

Rasha: Lina. Euhm ja dus over alles kunnen praten, maar ook soms alé sommige zaken ga je niet altijd vertellen. Ga je een beetje verstoppen, alé ik zie mijn broer, hij zegt niet alles want als hij iets zegt of als hij aan mijn moeder zegt, ik ben met eeuh alé ik ben met een Belgische vriendin ofzo dan krrrgege

Iedereen: Lachen

Rasha: Dus ja, over alles kan je niet praten, maar soms is er wel een beetje een barriere. Dus euh, tussen ons

Rosa: Hebben jullie een goede band met jullie broers of zussen?

Lina: Ja

Rasha: Hmm, neen

Rosa: Neen?

Rasha: Neen, want eigenlijk mijn familie is altijd zo 5 jaar verschil tussen de kinderen. Dus ik ben 22 jaar mijn broer is 27 en zo verder. Twas al mijn zus, enneuh mijn zus is 38 jaar oud. Dus ja, tis gelijk een tweede moeder want dat is geen vriendin voor mij das gewoon een tweede moeder. Ik praat met haar, maar das gewoon hallo, hoe gaat het, ja, hoe is het met school. Maah, ik vind er is niets verder

Sana: Oh neen

Rasha: En mijn twee broers, dat zijn jongens. Das wel spijtig, want als ge een zus van dezelfde leeftijd dan dat wel toffer zijn dan twee broers die mijn, 1 alé mijn oudste broers is nu gescheiden met een zoon, en de andere is, die is 27 alé, wacht, die is 27 jaar oud, maar die woont alleen, iedereen woont eigenlijk alleen. Ik ben alleen thuis met mijn ouders, dus er is eigenlijk niet zo'n sterke band. Vroeger wel, maar nu niet meer, want vroeger waren, waren we niet zo oud é. Ik was nog een kind enneuh ik was een baby voor mijn broers en zussen dus. Das spijtig bij ons.

Nasrin: Euhm ik zal antwoorden op de twee vragen. Wat was de eerste vraag? De band, wat is voor mij een band, een sterke band.

Rosa: Ja

Nasrin: Oke, euhm inderdaad, wat dat ze zeggen goed kunnen praten met je ouders maar dat is niet het enige voor mij. Ge moet, als ge, voor mij is een goede band met iemand is dat ge zo die connectie voelt dat ge soms hetzelfde denkt, zonder dat te zeggen of ja gewoon, u goed kunnen voelen en der goed, ja tuurlijk goed mee kunnen praten. Ik zeg, euhm, ik heb niet zo'n spannend leven dus mijn ouders weten meestal wel euh wel alles maar ik zeg ook niet altijd alles want, ik heb ouders, ma ge hebt ook broers en zussen dus soms zeg ik gewoon dingen tegen mijn broers die ik niet tegen mijn ouders zeg. Ook al zijn die jongere als mij, soms is dat gewoon leuk om, dan zeg ik van niet zeggen é. Euhm en der rest zeg ik, alé zeg ik tegen mijn vrienden als ik echt, als ik dat niet nodig vind of, dat zijn geen grote zaken, maar dat zijn gewoon ja, maar ik kan wel, ik kan veel tegen mijn ouders zeggen. Eeneuh, een goede band met mijn broers en zussen. Ik heb een hele goede band met mijn broers en zussen. Das misschien het verschil tussen u en mij. Gij bent de jongste, ik ben de oudste, dus jah, bij mij is dat een zottekot. Die lopen daar met, met 6 kinderen rond

Rasha: Wow,

Nasrin: En die ja ..

Rosa: Welke leeftijden hebben uw broers en zussen?

Nasrin: Oké, mijn jongste is net 7 geworden. Dan hebt ge mijn zus, ze is 9, een andere zus is 11, een andere zus is 14 en dan een andere wordt bijna 16 en dan mijn broer is 18. En ik ben 22. Dus die schelen allemaal 2 jaar. En dan ik en mijn broer zijn de enige die 4 jaar verschillen. Dus ja, das leuk eh alé, die kijken ook naar u op. En dan zeggen, dan zeggen die , ik wil later zoals u worden.

Iedereen: Oohh

Nasrin: Das wel schattig. Maar dus ja, ik heb...

Rosa: En over welk thema praat je dan meer met je zussen en broer dan met je ouders?

Nasrin: Ja, ik merk aan mijn, aan mijn twee zussen die nu zwaar in de puberteit zitten. Die van 16 en die van 14, ja die beginnen dingen te ontdekken enneuh

Iedereen: Lachen

Nasrin: Vanalles aan hun dingen. Dus ik praat er dan, ik praat dan met hun over die zaak en die weten dat die bij mij daar terecht, alé bij mij terecht kunnen, want die willen nog niet de stap te zetten om dat echt zo te bespreken, wel met mama ma ja papa is dat sowieso, sowieso niet, zoals ge zegt hij weet dat wel.

Yasmine: Hij weet dat é

Nasrin: Ik weet, mijn moeder zegt alles tegen mijn vader

Rasha: Jaaa voila

Iedereen: Hahaha

Nasrin: Eigenlijk ook al zegt ge da niet tegen u vader, hij weet wel alles

Yasmine: die weet alles

Rasha: Die heeft haar maandstonden

Iedereen: Hahaha

Nasrin: Ik trek me daar, niet veel van aan. Jaa, zo gaat dat dus.

Rosa: cvah

Lina: Ja ik heb echt een super goede band met mijn zus. Het is mijn beste vriendin. Mijn broer ook, maar das anders. Omdat dat een jongen is ook. Die, ik ben de middelste. Ge hebt eerst mijn zus en dan ik en dan mijn broer. Ik en mijn boer verschillen 11 maand, dus. Maar pff, ma we zijn echt in de andere leefwereld soms. Want hij is nog op school, alé hij doet nog middenjury en ik zit al in unief enzo, dus. Maar hij weet dat hij altijd bij mij terecht kan. Hij heeft ook vrienden, dus ja. Goeie band.

Sana: Euhmm ja bij mij, het hangt er soms van af, omdat nadat mijn ouders dan gescheiden zijn, euhm had ik veel minder contact met mijn broer. Omdat hij gestopt is met school en dan is gaan werken. Dus ook zelfstandig is gaan wonen, zo van ja, ik weet niet maar daarvoor hadden wij, sliepen wij in dezelfde kamer. Tot ons kweet niet pakt 12 jaar ofzo, en dan neen en dan spraken we elke avond samen en dan heeft een band geschept. En nu euhm spreken wij nog altijd af, want hij woont in Brussel, ik zit op kot in Brussel. Spreken we nog altijd af enzo, euhm maar die heeft ook echt een heel moeilijk leven en soms kan die daar zo niet meer om. Dan hebben we zo al eens echt een ruzie, dat we zo jarenlang niet meer spreken en dan daarna spreken we wel zo terug met elkaar en dan is alsof er niets is gebeurd. Maar aléja, dus ik weet niet goed hoe ik die band moet beschrijven. Het is een goede band denk ik wel.

Lina: Maar ups and downs

Sana: Ja maar ups-and-downs

Rosa: Das altijd denk ik, neen? Euhm komen er vaak vrienden op bezoek bij jullie familie?

Lina: Vrienden, van ..

Yasmine: Hoe bedoelt ge vrienden?

Rosa: Uw vrienden, of uw familievrienden, ofzo, de vrienden waarmee da je opgevoed bent en dan komen die zo maandelijks of jaarlijks langs ofzo.

Yasmine: Bij mij eerlijk gezegd niet. Neen. Ook nooit een vriendin ofzo komen blijven slapen. Ik weet niet

Sana: Echt?

Yasmine: Jaa.

Sana: Woow.

Yasmine: Neen, nooit. Ik weet niet hoe, das, meer familie. Kennissen, zo echt zo van de alé we gaan wel veel op bezoek en die komen op bezoek. Maar echt mijn vrienden, nooit. Maar mijn ouders hun vrienden wel, die komen eten op een vrijdag of op een zaterdag. Maar eigenlijk niet, das een goede vraag. Neen.

Rasha: Eeuhm jaa, mijn vrienden, mijn vriendinnen die komen wel vaak bij mij. Bij mij thuis, maar familievrienden. Die wonen eigenlijk in Marokko, dus euhm ja, ja mijn vader die vindt dat echt triestig want, tis zijn vrienden alleen alé. We hebben drie, drie keer per jaar. Want hij gaat vaak naar Marokko, 3 a 4 keer dus.

Oh amaai

Rasha: Ja nu zijn ze in Marokko

Ooh

Echt?

Rosa: Ben jij geboren in België?

Rasha: Ja in België.

Lina: iedereen toch?

Iedereen: Ja

Rosa: Ja ma ik zou denken, stel dat je euhm aangezien dat je zegt dat veel familievrienden in Marokko wonen. Dan zou ik, dan zou je kunnen veronderstellen dat je pas op latere leeftijd bent naar hier gekomen omdat er misschien hier nog geen banden zijn..

Rasha: Ja mijn vader is pas later hier gekomen

23:16Rosa: Ahja oke

Rasha: Daarmee heeft hij veel vrienden van school enzo. Mijn moeder heeft meer vrienden hier van België want zij heeft hier gestudeerd, maar euh mijn vader niet.

Lina: Ik ik ga bijna niet, niet veel naar thuis. Dus ma ik , voor wat ik hoor en weet ge wel mijn mama en mijn papa , ze hebben hun vrienden hier gemaakt en die komen ook wel geregeld, of zij gaan naar hem. Maar mijn vrienden van nu, nooit. Van vroeger, soms. Da hing er vanaf wie ook. Ja.

Nasrin: Oké, euhm ja bij mij eigenlijk beiden mijn vrienden en familievrienden, die komen echt wel vaak langs, die blijven soms zelfs slapen . Ik heb dat wel een beetje van vroeger dat ik graag vriendjes mee naar huis pakte en dat die komen spelen, en nu komen mijn vrienden gewoon op bezoek. Euhm en ja mijn mama heeft, mijn is echt populair

Lachen

Nasrin: Maar dat is echt, dus die heeft kei veel vriendinnen en ja dan zijn die ook meestal, maar meestal zo overdag wanneer de kinderen op school zijn, dan zijn ze thuis bij ons. euhm, of ook in het weekend komen die langs ofzo. Dus ja , dat wel.

Sana: Euh ja bij mij vroeger, mijn beste vriendin die woonde in mijn straat

Lina: Bij mij ook

Sana: Die was elke dag bij ons, en dan sliep zij een week bij mij, en ik sliep een week bij haar. Ja ik weet niet ja, de zomer ging zo door gewoon. En euhm ook ja, mijn papa werkt bij de mivb en hij is

daar ook vakbondsvertegenwoordiger. Dus daar kwamen kei veel mensen over de vloer bij ons. We hadden eigenlijk echt een heel sterk sociaal leven, of wij gingen elk weekend ergens naartoe. Euhm en ook gewoon, elke keer voor mijn verjaardag kwamen mijn vriendjes en dan was dat altijd zo mega groot sleepover. Iedereen van de klas, enneuh, ja ik weet niet, op dat vlak zijn er nog altijd veel vriendjes. En ja, gewoon vroeger in het middelbaar nog altijd veel sleepovers gedaan, dus. En nog altijd een heel sterk sociaal leven.

Lina: Mag ik daar gewoon bij zeggen van bij dat bij mij. Ik ben vaak verhuisd. Dus , dat speelt ook een mee met de vriendjes dat je maakt als ge kleuter zijt. Ik heb dat niet.

Rosa: Ja het is gewoon een, een voor volgende vraag of zo jullie vrienden ook als familie zien?

Nasrin: Jaa, ik sowieso, alé , ge hebt bepaalde, ge hebt vrienden, ge hebt vrienden en ge hebt vrienden.

Lachen

Ge hebt???

Lachen

Wanneer ...

Lachen

Rosa: We zouden vaak denken vrienden en vrienden, maar jij maakt een onderscheid in drie soorten vrienden.

Lachen

Rosa: Vertel ?

Nasrin: Euhm dus ge hebt vrienden, dat bedoel ik dan eerder

Sana: Kennissen

Nasrin: Euhm neen,

Yasmine: Vrienden en familie

25:15 Nasrin: Misschien, misschien, ik zou die niet... oké laat ons zeggen vrienden en vrienden

Hahaha

Rosa: Neen, maar doe ma

Nasrin: Nene, maar laten we zeggen vrienden en vrienden. Ge hebt gewoon neutrale vrienden die eeuhm ik weet niet,

Lina: in de les

Nasrin: In de les zit, of en eeuh ja in de neutraal is misschien erg, das wel een vriend maar niet alé ik zou het wle alé ge snapt wel wat ik bedoel en dan hebt ge dat andere en ja, dat zijn gewoon, das zijn er ik kan die op 1 hand tellen.

Lina: Voila

Nasrin: En das zijn gewoon voor mij, mijn zussen of mijn broers. Maar ik heb een... ik heb euhm een hele jonge familie. Dus de, de kinderen van mijn tante zijn zo, zijn meestal ook op mijn leeftijd dus ik heb ook een hele goede band met mijn,... ik ben wel de enigste meisje. Dus ik heb een hele goede band met mijn neven of met mijn, met mijn nonkel. En das zijn voor mij ja, das zijn familie maar tzijn vrienden en familie. Dus. Tis een beetje beide.

Sana: Euhm ik weet niet, neen, ik kijk mijn vrienden niet als familie. Ik heb wel echt een beste vriendin en een beste vriend. Ik weet niet, ik maak dat onderscheid niet tussen alé ik bedoel ik heb nog altijd u broer en ik heb altijd nog ouders en grootouders. En voor mij is dat een duidelijke lijn van gij zijt familie en voila. Dat betekent niet dat ik daar niet minder voor zou doen of daar minder van hou maar ik reken die niet als familie.

Nasrin: Maneen, niet als ze er iemand aan mij zou vragen is dat familie dan ga ik

Sana: Niet zeggen ja, ma gewoon

Nasrin: Ga ni

Sana: Ik voel tegen...

Nasrin: Ge zegt dasn geen bloed van mij maar das wel als mijn zus. Dat bedoel ik. Snapt ge?

Sana: Aahjaa jajaaa, snap ik het. Jawel, ma ik heb dat gevoel niet tegenover mijn beste vrienden. Ja, ik weet niet,

Nasrin: Aahjawel, ik ga...

Sana: als een zus voor mij, dat zou ik niet echt zeggen.

Lina: Ikke wel.

Sana: Ja ik

Lina: Wat ik kei belangrijk vind, dat die ook mijn, mijn zus kent en mijn broer kent en kent heel de situatie van mijn thuis.

Sana: Ja bij mij..

Nasrin: Bij mij ook.

Lina: Jaja, maar ik beschouw die als mijn zus. Ik zou ... Ik vertel daar ook alles tegen

Nasrin: Ik zou voor hun evenveel doen als dat ik voor mij zussen zou doen

Lina: ik ook

Nasrin: dus

Rasha: Euhm maar mijn vrienden, tzijn eigenlijk zoals mijn tweede familie. Want ik heb eigenlijk geen goede band met mijn broers en zussen. Dus euhm. Voorbeeld mijn buurmeisjes euh, ik ken die al, al lang en euh ze zeggen altijd , ja Rasha je bent voor ons euh, u hoort bij ons, in onze familie dus euh, euh das wel gezellig om te horen, ze kennen ook mijn ouders en ook mijn broers, mijn zussen dus euh. Njah voor mij is dat een tweede familie.

Yasmine: Bij mij ist mijn nichten enzo zoals eeuhm Nasrin

Nasrin: Ja

Yasmine: Euhm mijn nichten kan ik heel gemakkelijk zo alé das zijn mijn nichten. Maar ik beschouw hun als vrienden. Alé das zijn mijn beste vrienden. Mijn moeder is mijn beste vriendin. Over mijn familie kan ik, alé gemakkelijk zeggen dat zijn mij vrienden. Maar mijn vrienden, heb ik een beke zoals euh Sana

Sana: Sana

Yasmine: Euhm alé das zijn mijn beste vrienden. Ik kan daar alles over zeggen, ik zal alles voor hun doen. Maar das niet mijn zus. Ik heb genoeg zussen. Ik heb drie zussen. Ik kan daar euh, das zijn ook mijn vriendinnen, maar dus ja, over familie zeg ik dat zijn mijn vrienden, maar mijn vrienden mijn familie ja,

Lina: Das grappig da ge dat zo omdraait

Yasmine: Jaa jaa jaa

Lina: maar ik snap

Yasmine: Jaa . Mijn uitleg was een beke verwarrend

Hahaha

Rosa: Neeuneeun. We snappen het

Nasrin: We zien hier de verschillen al

Hhahahaahaha

Rosa: Ieder mens is uniek

Nasrin: Das waar

Rosa: Wat zoek je bij jullie vrienden, wat zoek je van eigenschappen bij jullie vrienden?

Sana: Ik moet dat

Nasrin: Bij uw ideale vriend.

Rosa: Ja of wat zoek je bij je vrienden. Als je iemand, als je vriendin hebt, wat ...

Nasrin: welke eigenschappen moet die bezitten?

Rosa: Ja

Nasrin: Of moet

Rosa: Maar niet zo zwart of wit, wat maakt het dat je daar zo goed bij voelt

Yasmine: Om dezelfde lijn

Lina: Ik denk dat ja,,

Rasha: Zelfde mentaliteit.

Yasmine: Ja,

Rasha: Ja

Sana: Wat je zelf niet verwijt... Ik zit bijvoorbeeld bij comac, ik heb kei veel vrienden die bij LVSV zitten ofzo. Fus dat maakt mij niet zoveel uit

Rosa: Wat is de LVSV?

Sana: Dat zijn de liberalen en comac is zo communisten

Lina & Sana: hahaha

Sana: Enneuh dus ja , ik ben al zo als echt zo vrij politiek actief enzo. Mijn beste vriendin echt ma echt totaal niet. Maar het ding dat ons echt bindt is het feit dat we ook samen opgegroeid zijn. En het feit dat die super sociaal is, kapot grappig is, ma echt als mensen gewoon sociaal zijn en grappig zijn als ge mij kunt laten lachen ben ik verkocht é.

Hahaha

Rosa: Euhm oké, ik was effe aan het denken wat mijn vraag is. Euhm

Lina: Ja bij mij is dat hetzelfde eigenlijk een beetje op dezelfde lijn zit. Zelfde interesses, euh, ja echt sowieso iets hebben om erover te praten euh, gemeenschappelijk is. Ook al heeft die een andere visie daarop dat niet erg, maar ik wil het wel horen en weten, ik moet daar mij goed bij voelen. Humor is ook heel belangrijk. Euhm

Yasmine: Betrouwbaarheid hahha

Lina: Jaaj. Das echt ja, betrouwbaarheid. Euhm ja da is het zowa

30:44 Sana: Affectie ook, tonen dat ge om elkaar heeft. Door kleine dingetjes. Bijvoorbeeld mijn beste vrienden, ik ben dit jaar twintig geworden, heeft die een verrassingsfeest georganiseerd maar al mijn vrienden van de vub, van mijn vroegere middelbare school enzo, ik had dat totaal niet verwacht. En zo van die, alé dat hoeft niet zo iets groot te zijn, dat is wel zo iets onverwacht omdat zij studeert in Gent en die denkt nog altijd zo aan mij, ook al zijn we ver van elkaar.

Lina: Ik denk dat ik wel een van de belangrijkste dingen vind dat ge echt moet kunnen zeggen wat dat ge denkt, ook al is, ook al is dat...

Rosa: Uzelf zijn

Lina: Slecht ten opzichte van die persoon, ik moet dat kunnen zeggen vanaf dat ge voelt dat dat niet gaat. Dat gaa..

Lawaai

Lina: Dan ist dat niet zo'n goede vriend vind ik.

Rosa: Wat zoek jij bij je vrienden?

Rasha: Dus ik heb mentaliteit gezegd. Zelfde lijn, je denkt over zelfde dingen. Zo is hij eigenlijk geen vriend en in, in een vriendschap. Maar bij mij mentaliteit is wel belangrijk. Alé, de meeste vriendinnen die hebben eigenlijk dezelfde mentaliteit als ik.

Nasrin: Ja voor mij ook gewoon, op dezelfde lijn zitten maar daar kan, daar kunnen dingen in zitten. Ik hoef niet per sé met mijn beste vrienden altijd dezelfde mening te hebben, maar we letten, maar belangrijk da ge gewoon luistert naar elkaars mening en meestal als dat echt een vriend is begrijpt ge die standpunt ook wel. En, eigenlijk ik weet niet goed. Gewoon, heel normaal uzelf kunnen zijn, dat ge weet da ge gewoon u wat dan ook, u nooit ga... al dan niet onbewust u ga oordelen of euh enne ik kan mij echt, ik voel mij helemaal op mijn gemak bij mijn, ja bij mijn, bij mijn vrienden. En ik zie ze zoals dat dat tussen mijn beste vrienden, dat die nog anders zijn maar dat zijn nog altijd mijn goede vriendinnen. Ja ik weet niet, gewoon uzelf kunnen zijn. Ja dezelfde mentaliteit is wel, is wel belangrijk, maar ik denk da ge automatisch zoekt naar vrienden die een beetje op dezelfde lijn zitten alé ik weet niet. en ja humor é, ik , ik

Jaja

Belangrijk

Nasrin: Alé, ik, ik maak gewoon kei graag mopjes en ik, ik lach echt graag dus voor mij is dat ook echt heel belangrijk.

33:14 Rosa: Euhm gebeurt het wel eens dat jullie euhm een goede discussie met jullie ouders?

Jaa euehm,

Sana: Wat bedoelt ge, positieve discussie of echt zo discussie van tegenstrijdige meningen.

Rosa: Eigenlijk tegenstrijdige meningen. En hoe voel je dan op dat moment?

Rasha: Alleen met de ouders?

Rosa: Met je zussen kan ook, of met je broers. Maar ik denk dat bij jou, Nasrin, dat dat wel andere soorten discussies zullen zijn, aangezien je dat jongere broers en zussen hebt

Nasrin: Ja

Rasha: En u vraag is hoe vaak dat gebeurt

Rosa: Neen, wanneer dat dat gebeurt wat doe je dan, hoe voel jij je daarbij? Laat je dat gewoon doen, of ga je bemiddelen.

Rasha: Neen

Rosa: Ga je toch mee naar buiten

Rasha: Ik ben iemand die direct gereageerd, zeker met mijn zus van 38 jaar oud. Er is altijd zo tegenstrijdingen, debatteren, soms vaak. Ook met mijn oudste broers en mijn jongste broers die zwijgt. Die observeert en op laatst gaat hij iets zeggen en dan gaat hij naar buiten. En mijn ouders, ja ook, we debatteren vaak met mijn ouders. Soms zeg ik oké, ik ga dat laten want euh het heeft eigenlijk geen moeite op uit te praten. Ze onthouden alleen de negatieve dingen dus euh. Ja ma ja het gebeurt wel vaak. Dat gebeurt meestal vaak.

Rosa: En over wat gaat die ruzie dan?

Rasha: Over religie, het gaat altijd over religie bij ons. Want das zo'n beetje verschillend bij ons. mijn zus, ik gaat niet zeggen dat ze niet gelovig is, maar ma alé ze gelooft wel in god maar ze heeft een andere visie dan ik en mijn oudste broer en mijn ouders, die hebben een beetje dezelfde visie als mij, ik en mijn oudste broer. maar euh soms

Rosa: Mag ik vragen op welk vlak dat dan verschilt?

Rasha: Voorbeeld ja, mogen dit doen, ja of neen. Ik zeg neen alé voorbeeld euh . Een voorbeeld, mijn broer, euhm mijn vader euhm die is nu euh in pré pensioen en euh vroeger was hij kok. En normaal in religie mag je niet euhm met euhm alcohol koken, of euh verkopen dus of euh varkensvlees euh raken. Ja hij zegt, als je werk nodig dan ben je verplicht. Ja ma ik heb u werk niet.. je hebt u werk gekozen, dus jij wist dat al op voorhand dat je niet alcohol mocht gebruiken ofz; maar hij zei neen, neen, dat mag dus alé zo van die kleine dingen ja; en mijn zus die is ermee akkoord, ja neen, jij hebt

werk nodig dus jij bent verplicht om die dingen te doen om geld te verdienen maar zeg ja, als je in god gelooft kan hij je alles bieden en iets beter, een beter werk geven dus ja. Het gaat over die kleine zaken. Alé bij onze opvoeding qua religie is zo verschillend want, mijn ouders die hebben ons niet zo in Islam opgevoed, niet zo direct maar wij hebben daar onze zelfstandig om zelf te zoeken wat het belangrijk vond in onze religie en ja dus daarmee heeft iedereen zo een verschillende visie.

Rosa: en daarmee dat het soms botst?

Rasha: ja ja,

Rosa: Svah, interessant!

Yasmine: Euhm ik, wacht, misschien zijn er wel kleine discussies hier en daar met mijn mama en papa. Maar nu de laatste tijd zijn er meer discussies met mijn broer. Hij is 21, ik ben nu 23 geworden en dan is er nog een zus erbij met alé die mee discussie voert euhm van 25. En dat gaat zo over, over werk euhm alé en werk en rijbewijs. Wij willen een goeie werk met mijn zus wil carrière maken in interieurarchitectuur, alé weete, zij wil dat en ik wil mijn eigen kinderopvang starten mijn eigen geld verdienen, mijn rijbewijs halen, en hij, dat, hij is dan zo van waarom? kun je niet gewone en gewone job alé zo jobke dat niet zooveel moet verdienen euhm waar dat ge niet zoveel euhm alé niet, met niet zoveel, dat niet zoveel stress met zich meeneemt want later moet de man voor u werken, de man moet geld verdienen.

Lina: Omg

Yasmine: Bij ons is dat

Neen

Yasmine: En dan gaan wij zo in discussie met hen, bij ons

Lina: Maar alé

Haha,

Rasha: Bij ons, de vrouw moet werken, echt

Yasmine: ja echt?

Rasha: Mijn vader zegt altijd, ...;

Yasmine: mijn vader zegt, die zegt, is dan ook wel iemand die zegt van, zit alé, ge zit toch goed thuis, alé ge moet niet gaan werken als ge niet werken. Ja das waar, ik ben nu, ik ben nu verloofd, en de man heeft ook gezegd, ge doet u, u ding, euhm, ik zou wel graag willen dat ge u rijbewijs hebt heeft die wel gezegd, maar ik ben dat ook wel van plan. Ik ga dat niet doen voor hem. Eeuhm een job, ik mag, ik mag gaan werken, weette, alé, dat ligt in mijn hand of ik ga werken of niet en ik ga werken. Ik wil werken, ik kan niet thuis zitten... ik heb gestudeerd, ik wil, ik ga het doen, euhm maar dus die discussies gaan daarover, over de man moet dat doen, anders gaat die profiteren van u. Als ge u rijbewijs gaat die diegene zijn die de kinderen moet afzetten , die ga, euh, die gaat de kinderen afzetten op school, boodschappen doen, tis echt.

Rosa: Hoe komt, hoe komt het denk je dat je broers zo denken?

Yasmine: Omdat ik denk dat hij, njha, ik denk dat hij zo denkt voor zijn toekomstige zeg maar want alé hij is zo opgegroeid met zo 4 zussen, dus , ik bedoel hij wil het beste voor zijn vrouw waarschijnlijk later, maar ik weet het niet. Misschien omdat hij weet hoe dat anderen denken.

Lina: Ja,

Yasmine: Zijn vrienden misschien

Lina: Jaaaja

Yasmine: Ja,

Lina: Sowieso, vrienden

Yasmine: Met die jongens omgaan, ik weet het niet, maar daar gaan de discussies over. Ma ik ben dan iemand die mijn mening ga zeggen en als ik, als ik mijn alé, als ik hem heb kunnen laten, hoe moet ik dat zeggen

Lina: duidelijk maken

Yasmine: duidelijk maken jaa, ik ga daar dan niet op verder in. Hij mag denken wat hij wil, en ik denk ik wat ik wel, en k ga doen wat ik wil. Mabon. Dus daarover, over werk en rijbewijs, geld.

Rosa: En euh denk jij hetzelfde jullie ouders of denkt u ouders zoals als u broer?

Yasmine: Mijn vader wil wel dat ik solliciteer enzp. Hij is daar achter, echt achter mij nu de laatste tijd van en hebt ge al gesolliciteerd, hebt ge vacaturen. Solliciteert, ooh. Maar hij is dan ook zo iemand van dat moet niet veel stress met zich meenemen. Bijvoorbeeld als ge werkt hebt kunnen vinden, in Mechelen, neemt dat dan ipv te moeten pendelen naar Gent. Zo is hij dan.

39:50 Nasrin: ja ik ga eerst effekes hierop ingaan. Bij mij is dat eigenlijk tegenovergestelde, mijn vader ijvert dat ik , alé stud, alé die wilt dat ik studeer, die wilt dat ik ver geraak met mijn studies in mijn carrière, dus die vind dat echt belangrijk net zoals mijn moeder. Euhm discussies, hmm, oké ik zal beginnen, want er zijn verschillende. Ik zit in een andere posities eerder dan hun é

Rosa: Ja

Nasrin: Dus, met mijn vader heb ik bijna nooit discu... eigenlijk, eigenlijk niet. Ma ik ben ook wel een beetje zijn oogappel eigenlijk

Iedereen: Ooooh

Nasrin: Die zegt dat ook wel, dus, en ja das raar met mijn vader, als em dan zoiets zegt tegen mij, want ik ben wel een koppige als ik echt alé als ik echt denk dat ik gelijk heb ben ik wel een koppige, maar hij houdt zich sowieso vaak in om gewoon niets te zeggen om mij niet te kwetsen want hij heeft dat is 1 keer... 1 keer is hem uitgevlogen tegen mij en euh ja dat raakte mij echt, want ik ben dat niet gewoon van mijn vader, snapte dus, ik heb bijna eigenlijk nooit discussies met mijn vader. Met mijn moeder heb ik wel discussies maar dat gaat dan meestal over de kinderen, over mijn zussen en mijn broers dat ik zeg van ja neen, dat moet normaal zo ennuu dus ja, over die zaken. Andere discussies met mijn moeder, goh niet echt, want mijn moeder is ook hier geboren, en die was heel erg meer gehecht aan dat ik ben.

Lachen

Nasrin: Ze gaat niet snel, ja neen, die gaat niet snel...

Rosa: Over discussies over zussen en broers, gaat dat dan over de opvoeding?

Nasrin: Goh ja, soms, soms alé vind ik dat die iets vereerd hebben gedaan, maar zij is dan zo van ja neen, laat dat gewoon. Ge moet die wel een beetje é hard maken.

Lachen

Nasrin: Ik ben een beetje, soms, ik ben eigenlijk tweede mama. En die luisteren ook wel, alé niet dat ik dat misbruik ofzo eh. Ja soms, gaan die discussies daarover. Met mijn zussen en broers euhm ja, ik heb het nu de laatste tijd moeilijk met mijn, met mijn zus, alé niet moeilijk é, maar wel meer discussies met die van 14 en 16 dan, das verschrikkelijk. Echt, neen, die zitten in hun puberteit en dat is zo van ik heb gelijk en ge moet niets zeggen é

Lina: Jaa

Nasrin: Die van 16 vooral, ooh soms kan ik haar (*beeld uit: de nek omwringen*) en dan ja, dan heb ik discussies, over kweetniet, want ze wil, ze is nog, ze wordt nog 16 en die wil nu al gaan werken, oké, van mij moogt gij

Rosa: Werken als job?

Nasrin: Éh?

Yasmine: Studentenjob waarschijnlijk

Nasrin: Ja studentenjob, ze wil in de zomer gaan werken ofz. Mijn ouders zeggen ja, van dat goed. En ik heb dan zo ja oké, dat hangt er vanaf wat voor werk dat dat is. Ooh, alé zo een beetje beschermend, zo discussies ja neen, ik doe wat ik wil. Zo van die dingen. Euhm, dan met mijn oudste broer, die van 18. Ja zo discussies zoals jij zegt, wij zijn ook niet echt euhm wij zijn wel religieus opgevoed, wij hebben wel wat waarden en normen mee gekregen en ik denk dat mijn ouders er bewust voor gekozen om dat ook zelf te ontdekken binnen de islam, ge hebt gewoon het is een beetje, eigenlijk u eigen pad vinden, zelf dingen aanleren wat jij belangrijk vindt, en natuurlijk gaan mensen daar andere visies over hebben é. De ene kan zeggen ja neen, ik vind dat, terwijl het persoon dat helemaal anders kan zien. Dus. Wij zijn dat beetje vrij in en ik zie wel dat mijn broer eerder neigt de, ik weet niet of dat iets typisch jongens is ofz.

Yasmine: Ik weet niet

Nasrin: Ja soms, soms zegt die ook zo'n zo'n zaken van

Yasmine: Zo mannelijk, zo hoe moet ik dat zeggen. Niet dat de vrouw minder is,

Rosa: Is dat juist als ik zeg een beetje "traditioneel"?

Yasmine: hmm

Lina: Ja bij jongens, is dat...

Nasrin: Ja maar dat is absoluut niet in onze familie, want mijn ouders zijn meisjes en jongens gelijk en mijn broers helpen evenveel mee in het huishouden, mijn vader zegt dat ook, ga maar werken thuis want later bij u partner ook werken. Ge gaat niet op de luie zetel liggen. Enneuh maja, zo van die, maar misschien is dat ook omdat hij 18 is, dat nog zo'n leeftijd dat hem nog op ontdekking is. Euh wat ik wilde, soms heb ik discussies met hem. Enfin ja, dat gaat meestal niet zo heel ver. Alhoewel.

Lina: Ja, ik heb echt een waslijst aan discussies met mijn ouders. Vooral met mijn moeder en die zijn nooit echt deftig verlopen. Want mijn mama is, heeft zo een tienerhoofd gehaald van ik ben de moeder, je moet respect hebben voor mij, ma dan had alé was ik altijd zo boos omdat ik niet respect terugkreeg vond ik. Want het was altijd zij die gelijk had en niet ik en het ging kei vaak over religieuze dingen van dees mag wel of dit mag niet volgens de religie, en dan had ik zoiets van waarom en dan daarom.

Rosa: Hmm

Lina: Einde discussie, dan snap ik daar niets van é. Ik heb echt daar kei vaak ruzie gehad met mijn mama daarover. Kei vaak al schreeuwend, al pff. Dus, nu wil ik echt goed kunnen praten, alé over religieuze dingen enzo. Euhm maar ik ja, ik vind het erg dat dat hun schuld is. De manier waarop dat ik ben opgevoed, is voor mij is super tegenstrijdig want ze zetten mij in een context van katholieke school, Chiro dus ook katholieke Chiro echt. Ik ging naar de mis met de Chiro. Ik zat echt helemaal in de katholieke omgeving en dan thuis is het terug ietske anders, maar ze zijn niet strikt bij mij. Mijn mama draagt geen hoofddoek, mijn papa toen bidde hij nog niet. Het was echt super chill enzo, maar dus da was dan voor mij echt ... dan snapte ik het niet als kind é. Zeker mijn buurtijden niet, ja. Kei vaak ruzie, mijn zus, ik merkte het ook met mijn zus en mijn broer en dat die daar moeilijkheden mee hebbe met het feit dat die in die context zijn opgegroeid, tis niet echt enkel ik dat daar moeilijk mee had.

Rosa: En zou je liever strikter zijn opgevoed?

Lina: Ik heb heel veel zoiets van ja. Zij hadden moeten kiezen en duidelijker moeten kiezen want het is ergens hun schuld dat, dat ik nu mij zo voel. Als in, ik heb echt zo'n cultuurclash in mij omdat ik behoor tot de Marokkaanse euhm

Rosa: Cultuur?

Lina: Ja cultuur, neen meer gemeenschap eigenlijk, maar ik zit meer in de Belgische..omdat ik zo ben opgegroeid eeh, ik denk ook eigenlijk zo denk ik, denk ik meer echt alé ben ook niet religieus dus ik denk gewoon zo dus als ge dat zegt tegen u ouders, dan zorgt dat kei vaak voor ruzies dus. Maar mijn broer en zus zijn ... bij hun heb ik wel zo discussies over hun toekomst, wat ze doen, niet over religie want die snappen mij allebei en ik praat ook kei vaak over mijn ouders met hun en die zeggen ook van. Mijn broer zei onlangs, mama is niet meer om uit te houden thuis, ik wil ook weg. Dan zeg ik van, neen, neen ge hebt het goed thuis, gij moogt alles thuis. Ja maa die is echt ongelofelijk, nanana. Dus voila.

Sana: Euhm ja, bij mij ligt het net iets anders é omdat mijn Belgische is en mijn papa Tunesisch, emigreert op zijn 23ste, euhm maar toen ze dat ze dat getrouwd en kinderen hebben gekregen hadden ze aan elkaar beloofd om ons niet religieus op te voeden, omdat mijn mama dan alé ze was ook niet in de moslimcultuur. Om de 4 jaar gingen we dan wel naar Tunesië. Ik heb dan ook een nicht en een nonkel en een alé tante van ons die hier in België wonen, en gingen dan met ons dan ook op bezoek. En dan werd er wel gesproken over de islam en ook in Tunesie zeiden ze, ge moogt niet met u linker hand eten, ik zeg waarom niet en , want in België eet ge met u linker hand meteen vork. Enne, dus dat waren al zo dingen dat ik niet snapte en ik voelde dat zo wel ook in Tunesië, dat wij alé dat ik dat totaal niet snapte, dat zij zo echt op een totaal andere golflengte zaten als mij. Vooral toen als ik dan kind was, want totaal andere waarden aangeleerd kreeg daar dan hier dan, en euhm ja de discussies met mijn ouders gaan dan niet over religie of al die dinges. Alé daar spreken we niet echt om, maar soms alé, ik had dan wel eens zo gezegd aan mijn pa, ja maik ga niet trouwen ofzo hoor é en hij zei: wat niet trouwen? Ge moogt wel niet samenwonen met een man als ge niet getrouwd zijn, en ik dan zo huh wat ge hebt mij dat nog nooit gezegd, omdat wij echt nooit over religie spreken. Maar mijn broer bijvoorbeeld sinds dat hij gestopt is met school om te gaan werken, zo die is gestopt op zijn 15de. Toen is ie wel totaal in de islam gekeerd, die heeft toen een vriend leren kennen uit Ghana die dan zo moslim fundamentalist islam was omdat die echt zo heel radicale ideeën had. Eh en dan euhm dan had die mij zo overtuigd om te beginnen bidden. Ik heb dat, sorry das misschien kei onrespectvol van mij, maar ik heb dat zo niets meegedaan uit puur curiositeit en dan ben ik daar heel snel mee gestopt om gewoon eens te weten wat dat was. Ik zeg het, ik ben daar tot niet in opgevoed. Ik ken dat allemaal niet. Maar , ik was daar wel nieuwsgierig naar omdat ik daar zoveel van gehoord had van in Tunesië. En met mijn broer heb ik dan, mijn broer is nog altijd zo vrij extreem in zijn hoofd eigenlijk. Maar die gaat nooit een stap zetten om naar Syrië te gaan alé, ik hoop het. Euhm en maar die, die spreekt dan wel nog altijd over dat een vrouw eigenlijk niet, niet euhm zou moeten werken ook niet. hij snapt dat ook niet dat ik studeer en dan soms zegt die van ja, das kei goede studeert enzo dat ge zo verder dan mij zijt geraakt. ZO super tegenstrijdige dingen dat ik zo soms ook zo denk van wat zegt gij soms. En vaak hebben we ook zo ruzies daarover over het feit dat ik mij niet gedraag als een deftig meisjes. Terwijl ik wel een deftig meisje ben. Alé in de normen van onze cultuur é, ik bedoel euhm ik ben vrij los enzo, maar op zich euh ben ik eigenlijk nog heel, heel braaf tegenover andere meisjes die zijn dan zagezegd wel een hoofddoek dragen, ge hoort zo allemaal van die verhalen. Zo gedraag ik mij niet. Ik ga nog altijd naar school, ik studeer enzo, ja. En mijn papa heeft ook altijd en mijn mama ook, want ze hebben allebei niet gestudeerd, hebben er altijd kei hard voor gewerkt dat mijn broer en ik verder zouden kunnen studeren. En dat is nog altijd papa zijn droom en echt zo van, hij heeft echt zo van die zotste dromen voor mij. Ma onze discussies gaan dan vaak over politiek, mijn papa zit dan bij de SPA é, en ik zit dan bij de communisten. En dan gaat zo van, waarom accepteert ge het kapitalisme ni, welk ander systeem zou er moeten zijn. Spreken wij echt zo discussies over het kapitalisme en mijn ma is dan echt zo voor euhm want nu is

ze zo kunstzinnig geworden. Zo van wat haalt gij nu in uw hoofd ofzo, nu wil ze terug beginnen studeren, ahja maar dat is kei goed voor u ge moet dat echt zoeken en doen. Ja ma dan moeten we samen studeren, ik ga mij ook inschrijven op de VUB.

Nene

Sana: Echt savonds studeren,

Lachen

Sana: Nenene, enneuh, ja dat is zo van die zotte dingen, zo, ze verplicht ze soms mij ook om zo mee te gaan naar cursussen en da samen te doen. Of alé ja, en alé zoals ik al zei heb ik zo nog moeite met het feit dat ze zo bepaalde levenskeuzes hebben genomen eh. Alé ze wilt, ze willen allebei zo nog goedmaken met mij, maar ik heb wel zo nog moeite om bepaald levenskeuzes die ze hebben genomen en wat voor impact dat op mij heeft gehad. En vaak hebben we ook nog discussies over die levenskeuzes die ze dan genomen hebben.

Lina: Alé ja, daarmee omgaan... *(iets onverstaanbaar)*

Sana: Ge zijt zo een jaar ouder als mij, Lina

Lina: En dan

Lachen

Rosa: Iedereen leert bij...

Sana: ja

Rosa: Euhmja ik hoorde hier dat er toch wel belangrijke beslissingen zijn gemaakt, alé ook studeren is misschien soms een belangrijke beslissing. Hadden, hebben jullie het gevoel gehad dat jullie daarin werden ondersteund?

Yasmine: Zeker

Ja

Sana: Absoluut

52:17 Yasmine: Misschien hebt ge het, alé verkeerd verstaand. Ik mocht studeren en alé ze vinden dat echt heel goed dat ik heb verder gestudeerd. Iedereen mag verder studeren, mijn andere zus heeft ook verder gestudeerd. Maar nu denken ze alé mijn broer meer, nu is het zo van ja ook, proficiat met uw diploma ma ge moet niet echt een stresserende job aannemen, dat moet allemaal niet. Maar dus euhm mijn mama heeft me ondersteund, want ik heb hiervoor iets anders gevolgd. Lerarenopleiding, en ze hebben mij dan ook ondersteund in de keuze, om een nieuwe opleiding op te starten want ik heb echt drie jaar gestudeerd, zeg maar, lerarenopleiding, ik zat in mijn derde jaar. En dan ben ik gestopt, daar vlak voor zeg maar de finish. Maar die hebben mij altijd ondersteund op dat vlak. Studies.

Lina: Bij mij ook. Ik ben kei zelfstandig geweest in mijn studies altijd omdat ik van de drie kinderen het makkelijkst had. Dus ze, ja ze moesten zich meer focussen meer op mijn kleine broer die echt nog steeds niet goed bezig is. Ma ik heb altijd mijn eigen keuze mogen toen ik zei, Latijn is mijn ding niet, ik wil misschien stoppen, oké. Ziet dan wat ge wel wil doen, dan oké, papa ik ga naar euh, ik ga die economie niet studeren want ik vind dat saai dus ik ga toch terug Latijn doen. Oké, doe maar. Doe maar, gij, gij vindt u weg wel alé, ja. Ze hebben nooit mij tegengehouden om ook ergens te gaan studeren. Ik had toen de keuze tussen Leuven of Brussel. Da maakte hun echt niet uit.

Nasrin: Ja bij mij hetzelfde eigenlijk. Ik ben ook al, alé ik heb wel wat verandering gemaakt ook in mijn middelbaar, ze hebben mij daar altijd in gesteund. Maar die wist dat al kei lang dat ik wou verder studeren, ik wist dat al heel vroeg toen ik, toen ik nog klein was. Enne, ja zoals ik zeg, mijn, mijn vader is toch wel, die stimuleert dat ook echt dat hun kinderen gaan verder studeren. Maar bijvoorbeeld nu weet ik bijv.. dat mijn zus, ik denk dat zij niet gaat verder studeren, hij gaat niet

zeggen van ja ge moet verder studeren. Die laat dat ons... ja, die laat ons een beetje de eigen keuze. Inderdaad zoals ge zegt waar studeer ik, ik was in het begin ook aan het twijfelen. En dan heb ik Brussel gezegd, en dan zeiden ze waarom niet. Mijn vader zegt altijd, gij weet wel wat ge doet. Die laat mij gewoon een beetje doen.

Rasha: Ja, ik hetzelfde als Yasmine. Want ik heb voor pedagogie twee jaar vroedkunde gestudeerd. Enneuh mijn moeder heeft me altijd euh gesteund voor mijn keuze. En mijn vader euhm, die heeft altijd gezegd, ja, als gij iets studeert dan ben ik, dan zal ik altijd fier zijn. Dus euhm alé enfin in familie is studeren zeer belangrijk zeker bij de meisjes

Rosa: Ja

Rasha: Bij de jongens is dat ook belangrijk, maar euhm bijvoorbeeld mijn broer, mijn broer, die heeft geen diploma behaald. Mijn vader die was super woest tegen mijn broer, maar opt einde ja hij heeft gezegd, jij hebt werk gevonden, het is belangrijk. Das belangrijkste dus euh voor de rest. Het komt wel in orde. Maar bij ons, euh studeren ja. Het moet eigenlijk. Zonder diploma

Rosa: En bij andere beslissingen, zware, grote beslissingen die werden genomen? Dan is dat ook altijd

Nasrin: Ge bedoelt wat voor beslissing?

Rasha: Veranderingen of keuze

Rosa: Ja een...

Yasmine: Mijn hoofddoek heb ik bijvoorbeeld heb ik zelf gedaan. Die hebben mij daarin gesteund, ik ben naar buiten gegaan op een dag en een hoofddoek aangedaan, teruggekomen en die waren geschrokken van wie zijde gij?

Rasha: Mijn moeder zei: je gaat naar de moskee

Yasmine: Ze denken dat we een hoofddoek aanhebben om naar de moskee te gaan. Neen, zo qua da, ze hebben mij nooit gezegd dat ik dat moet doen. Ik heb dat zelf gekozen en die hebben mij daarin gesteund. Euhm ook het verloven, ook op dat vlak hebben ze mij gesteund. Euhm ik heb wel ge... Geluisterd eigenlijk van alé naar hen ook. Van vinden jullie dat een goede jongen, ik ga niet trouwen met die persoon zeg maar als mijn ouders er niet achterstaan. Dus ik luister naar hun. Maar die ja, neen ik ik kan, ik kan altijd rekenen op hun steun op alles.

Sana: Bij mij wordt er ook altijd overlegd eerst over welke keuzes dat ik ga doen. De pro's en de contra's zo worden overwogen. En dan moet ik zo aan een tafel zitten, met zo een doek...

Iedereen: Oohnee

Sana: Ik ga, voor dat ik ging studeren was da echt zo zoeken want ik wou dan eerst filmschool gaan doen. Dan wou ik een jaar naar Duitsland gaan, dan was dat niet doorgegaan door omstandigheden. En dan moest ik zo last minute zo nog iets zoeken, ma ik wou sowieso verder in het multiculturele aangezien dat ik in twee verschillende culturen zo alé op gegroeid ben euhm, en da boeide echt mij enorm en ik dacht dan, documentaires wou maken over die culturen maar eerst moet ge eerst daar kennis ervan hebben en ben ik sociologie gaan studeren. En mijn mama is daarmee eigenlijk afgekomen, want ze had al zo dingen opgezocht. En ik zo, das kei leuk. En de papa van mijn goede vriendinnen, die professor sociologie en dan ben ik daarop nog mee gesproken. En elke keer dat ik keuze heb gemaakt, toen ik zei dat ik filmschool wou doen, zei mama oke we gaan direct informatie gaan zoeken. En ik denk dat ze ook super blijven waren euhm dat ik mijn middelbaar afgerond had, want in het begin had ik daar super veel moeilijkheden mee en opeens heb ik zo een klik gemaakt. En nu waren ze gewoon doorgewandeld zo. En dan waren ze blij dat ik ging verder studeren omdat mij boer dan niet had verder gestudeerd. En voor hun is dat ook zo een trots dat ze hebben dat ze dat hebben kunnen verwezenlijken dat een van hun kinderen is gaan studeren omdat ze zij alsof hebben

kunnen verwezenlijken en ik weet dat mijn ouders altijd zo wel euhm zelf ook zo plannen voor hun ouders maar dat dat dan is gelukt omdat ze geen diploma hadden, dus ze richten daar wel veel belang aan. En alé bijvoorbeeld moest ik stoppen met studeren dat zou echt wel een ramp zijn, zowel voor mijn papa ook, aléik heb gezegd dat hij vakbondsvertegenwoordiger is, hij ziet echt nog wel zo van die, van die trekken zo in mij die hij ook heeft. Hij, hij duwt mij daar zo in verder. Altijd zo van die momenten, als thema. Nekeer babbelen en dan ziet ge alles.

Lachen

Sana: Voila, ja

Rosa: Hmm

Lina: Ik weet de vraag niet meer zo goed?

Nasrin: Of dat je bij andere levenskeuzes ook hebben gesteund

Rosa: Ja

58:36 Lina: Euhm ja, qua studies heb ik alles zelf gedaan. Alé ik wist ook niet in begin, ik ging normaal gezien Engels –Duits doen. En ook aan de KUL enzo, maar ik kom opeens thuis na een infodag, ik ga dees doen. Oké, das goed. We schrijven u in. Allemaal oké, tis niet, der iets van wisten ofzo. Die vertrouwden mij, gij weet wat gij gaat doen, Gij gaat een diploma hebben, ge gaat een job vinden Alaize. Mijn mama is, papa heeft geen diploma bijvoorbeeld maar die steunt ook altijd in. En zegt altijd van hebt ge goede punten, ja oké, das goed. Mijn mama is meer geïnteresseerd van welk vak hebt ge enneuh, blaa. Das toch ook omdat zij iets meer kent, zij is op haar 40 heeft ze begonnen opleiding voor verpleegster, aan de K, neen aan de Erasmus hogeschool, dus weet eigenlijk ook een beetje wat studeren is. Maar andere levenskeuzes, ik ben echt, ik ben echt vrij zelfstandig. Ik, ik ja ik heb echt toen dat ik thuis ben weggegaan en heb ik zelf inkomen moeten zoeken en zelf mijn appartement en kot ofzo dus. Ik doe eigenlijk alles op mezelf.

Nasrin: Ja ik word, alé op vlak studie sowieso ook gesteund. Euhm, ja ik heb, ik heb, ik weet niet wat echt andere levenskeuzes zijn. Ik weet wel dat ze mij altijd hebben gesteund in wat ik wou. Aah bijvoorbeeld euhm

Rosa: Firenze bijvoorbeeld

Nasrin: Awel ja, ik ging het net zeggen, in het buitenland studeren. Ja toen ik, want ik wist, ik wist niet of dat ze, hoe dat ze reageren want ik ben vrij gehecht mijn gezin en voor mij wast ook een hele moeilijke stap om, om een halfjaar in het buitenland te gaan studeren, maar daar had ik dat eens laten vallen en ja die waren echt zo van ja, ge moet dat zeker doen als dat is wat gij wilt, dan doet dat toch gewoon. En wij vertrouwen u, want in mijn omgeving bijvoorbeeld in sommige mensen zitten gewoon in u hun hoofd ja, gij moet niet in buitenland studeren, zeker niet als meisje, als ik dat hoor dan krijg ik kriebels. Ja ma, waarom? Ik ben alé het feit dat ge zoiets zegt is, maakt u echt wel dom, alé ja, dat is toch é?

Iedereen: Jajaja

Nasrin: Ik zeg mijn ouders steunen mij daarin. Das voor mij het belangrijkste. Ik heb, en toen ik ook in het buitenland was vertelde mijn moeder van ja, euh ik heb vanalle rare reacties gehad. Waarom hebt ge u dochter laten gaan?

Amaai

Nasrin: En vertrouwt ge dat wel enzo. Maar ik heb het geluk dat mijn ouders, dat die dat die dat dat hun niet kan schelen, maar die zeggen das mijn kind en ik bepaal wel wat alé, wat dat die mag, alé neen ik steun die gewoon haar in haar keuze, zo simpel is het. Ik ben wel vrij verschoten van andere mensen in mijn omgeving dat die zo, die zo'n mening hadden. Maja opt einde boeit dat niet eh. Mijn

ouders mij daarin gesteund, en ik vond dat echt chic, dat ze ondanks al die andere reacties dat die, die niet van mening veranderd zijn.

Rosa: Je zegt dat je bij u vrienden ook zo van rare uitspraken hoorden, gebeurt dat veel vrienden die zo iets zeggen op basis van ah ge gaat studeren, of ge draagt geen hoofddoek?

Nasrin: Hebt ge het nu over vrienden?

Rosa: Ja over vrienden die eigenlijk anders opgevoed zijn daardoor zo van die uitspraken zeggen huh.

Nasrin: Neen, totaal niet

Lina: Ik ken een situatie meegemaakt. Ik had dat al gezegd tegen u op facebook. Dat, dat geen vriend van mij, maar dat een vriend van mijn broer, ik kwam die tegen op een feestje. Ik had een beetje gedronken, en die komt dan zo naar mij, ik kei veel respect u voor broer, en wa zit ge zat te zijn. Huh huh?? Ik zo van omg, waarom zegt ge dat tegen mij. Ik sta verder dan mijn broer qua studies. Ik ben echt goed bezig, ik leid mijn eigen leven, ik ben fier op mijzelf en mijn vrienden ook. En dan ziet ge echt zo mijn avond te verpesten door dat te zeggen. Ik snapte dat niet. Ik heb dat, ja ik heb nog wel paar keer gehad van vrienden van mijn broer die dat zeggen, dat ik zoiets heb van wat is u probleem. Toen...

Rosa: En waarom zegt hij dat denk je?

Lina: waarom die dat zeggen, omdat die mij dan plaatsen als gij zijt een vrouw en dat een man. En gij moet dat dat dat doen en of dat dat niet doen.

Rasha: Hmm

Lina: en die vinden eigenlijk dat ik mijn broer een beetje, een beetje zo in "sheine" breng. Hoe zeg je dat

Yasmine: Schaamte, alé

Lina: Jaa, zoo.

Yasmine: Slechte daglicht

Lina: Ja, door zo losbandig te zijn. Terwijl dat mijn broer eigenlijk... tis zo

Yasmine: Wacht en die doen hetzelfde wilde zeggen? Die doen, alé,

Lina: die doen allemaal hetzelfde, inderdaad. Die zijn op de feestjes, die drinken, die smoren die doen alles... en dan beoordelen die meisjes, terwijl ze het zelf doen. Dat echt

Nasrin: Ja

Yasmine: Maar van vrienden zelf zo opmerking, zo waarom draagt gij geen hoofddoek? ofzo, neuehn, neeunn.

Nasrin: Bij mij

Yasmine: Neen want we zijn niet allemaal hetzelfde ze, onze vrienden, ik heb vrienden zonder hoofddoek, vrienden die helemaal anders zijn. Wij gaan niet echt niet zo'n opmerking geven aan elkaar zo van, wij gaan niemand op zeg maar,

Lina: beoordelen,

Yasmine: : ja beoordelen ofzo ja

Lina: Neen

1:04:00 Yasmine: ja voila

Sana: Oké, euhm ik heb zo'n situatie meegemaakt in het derde middelbaar, zat ik nog in Anderlecht euhm int middelbaar op school. Ik heb daar drie jaar gezeten in Anderlecht en ik ben in het derde jaar was ik euh waren wij euhm denk ik vijftien allochtonen van de 18 mensen in mijn klas. Er waren maar 3 Belgen daar enneuhm die konden dus ook niet snappen dat ik ja niet opgevoed in de moslim cultuur enzo. En euhm ze kwamen dan goed overeen met die Belgen, maar mij sloten ze uit omdat ik zogezegd wel moslim moest zijn omdat mijn papa dat wel zou zijn, dus voor hun geen

probleem die Belgen dat zij niet in de gedachtegang waren maar ik moest dat wel zo zijn en dat was echt hoog verraad dat ik dan zo niet was. En euhm ik werd daar echt zo elke dag zo alé met de fei.. ja op de feiten gedrukt

Met de neus op de feiten gedrukt

Sana: Zo ja, en dat vond ik zo wel heel spijtig omdat op zich waren dat alé geen, geen slechte mensen ofzo en ik heb daar ook totaal geen wrok voor ma ik denk dat dat ergens kan voor het feit van dat waren meestal Franstaligen allochtonen die totaal niet verder geraakten, wij zijn denk ik maar met vijf erdoor geraakt dat jaar en de al de rest is blijven zitten of moesten weg naar TSO. En euhm bij mij lukte het dan wel goed en bij hun niet, en dan was zo een beetje zo van waarom lukt het bij u wel en bij ons niet. En da komt omdat ge u westers gedraagt of omdat ge zo zijt enzo...awel ja. Dat was dikke bullshit

??

Sana: Ergens, voila ma ergens kon ik het hen wel vergeven alé , als ik daar dan zo later op terugkijk kon ik het hen wel vergeven dat ze zich zo gedroegen tegenover mij ook al was ik daar toen alé, ik was ooit is beginnen wenen en toen is mijn papa naar school moeten gaan om zo te zeggen van als ge een probleem met mijn dochter, problemen tegen mij enzo. Maja alé dus ergens, nu kan ik dat echt zo wel rationaliseren wat er toen gebeurd was. Toen vond ik dat kei erg, dat ze mij niet wouden accepteren dat ik niet zo was. Euhm, dat kwam dan echt zo door het feit dat zij niet meer meekonden. En das van op en of andere manier dat op mij afreageerden omdat ik hetzelfde achtergrond had als hun en ik ga dan toch nog wel geraakte ma da ik mij westers gedroeg en ik heb me altijd westers gedragen alé ik bedoel mijn papa heeft zich ook westers gedragen. Mij nooit religieus opgevoed enzo dus. Ma in de sociologie blijkt wel dat allochtonen die meer westers zijn euhm meer kansen hebben om te slagen. Dus das zijn allemaal keuzes die ik gemaakt heb door een verleden dat ik heb gehad. En dat is, ge hebt nog altijd jullie twee, kijk bijvoorbeeld , ge hebt nog altijd uitzonderingen daarin maar de merendeel heeft dat wel en das gewoon omdat wij een westerse cultuur en een westerse school hebben enzo, Voila. dat betekent niets ofzo, maar die werd thuis ook niet gesteund, alé ik hoor dat van sommigen van voor dat die verder studeren en dat ze soms met vijf, zes in 1 kamer sliepen, alé ik bedoel dan hebt ge ook niet de kansen om te studeren dus ik snap dat wel. Alé nu kan ik dat rationaliseren van wat er toen gebeurd is. Toen vond ik dat echt wel, das spijtig.

Lina: Das echt op school in Anderlecht, daar zijn, daar zijn kei veel...

Sana: Jaa, absoluut, er waren maar drie Belgen in mijn klas é. Alé

Rosa: Is dat bij Lukaku?

Sana: Ja ik zat bij Lukaku ja, Bij zijn broer, Jordan. Maar Romelu heeft ook wel enkele jaren

Rasha: Heb je aan Sint-Guido gestudeerd

Sana: Neen, Aan..

Rasha: KAA

Sana: Sint Niklaas-instituut

Sana: Aah. Recht tegenover de Ikea en euh coca cola.

Rasha: Aahjja a

Lina: Ik heb bij de Bourgeoïes gestudeerd

Sana: Maar daarvoor ben ik ook... daarna ben ik naar Dilbeek gegaan. En daar ging het wel, alé net aan de rand met Anderlecht dan e en toen was het wel allemaal zo terug oké. Ah die snapte dan niet bijvoorbeeld dat ik niet in de moslim cultuur was.

Rosa: wadde?

Sana: Niet de moslim cultuur was, die snapten dat dan weer niet. Maja uiteindelijk pft

Rosa: Nog een uitleg dat ge moogt geven

Sana: Jaa nog een uitleg dat ge moogt geven van in de twee culturen passen.

Yasmine: Ge voelt u nergens thuis, zeg maar.

Sana: Ja,

Nasrin: Ik had, ik heb eigenlijk tegenovergestelde. Ik ben bijna altijd de enige geweest met een andere origine in de klas. En

Sana: ik altijd de laatste drie jaren

Nasrin: Awel, en en ik had zelfs geen, ik had alleen maar Belgische vrienden en vriendinnen tot mijn 18, dus das echt nog maar 4 jaar geleden dat ik euhm, neen eentje wel maar dus ik had eerder ja bij mij wast echt andersom en dan vragen ze, ja ze zeggen... ja, ge ziet dat ook direct dat ik van een andere origine ben. Dat zijn ze wel in geïnteresseerd van eh eeuh die en dat maar ja langst hun kant is dan niet bijvoorbeeld van waarom zijt gij zo? Snapt ge?

Sana: Jaa

Nasrin: Maar ik snap wel, in u geval, omdat die ook met meer zijt waren ofzo en die krijgen zo'n bepaald beeld, alé die worden op bepaalde manier opgevoed. Soms verschiet ik ervan wat kleine kinderen zeggen maar dat komt allemaal van de ouders ook eh. Dus, ja moeilijk.

Rosa: Heb jij het altijd gemakkelijk gehad met u klasgenoten?

Nasrin: Ja. Maar zoals ik dat al zei, ik ben ook, ik heb mij gewoon kei goed kunnen integreren en ik ben ook naar een katholieke school geweest, in de basisschool. Wij gingen naar de kerk. Euhm maar dat was omdat dat moest, alé dat weet je, ik wist dat niet. Ik heb dat ooit is gezegd tegen mijn ouders. Van wij, eh om de twee weken ofzo gaan we naar de kerk. Dus ja, als dat moet dan moet dat é. Niet dat die daar een probleem van hebben gemaakt ofzo. Dus ja ik weet niet, neen. Die hebben mij misschien altijd direct aanvaard omdat ik wel heel hard aansloot aan hun...

Lina: Ik heb dat ook

Nasrin: En hun manier van doen, of euhm

Lina: Meer het westerse

Nasrin: Maar ik behoud mijn, mijn cultuur en normen en waarden. Maar ik kan dat wel goed aanpassen. En ja, ik

Lina: Bij u denk ik, Sana, euhm is het verschil dat gij echt u, die omgeving is kei ja, multicultureel, terwijl de school waar ik ging dat was echt, Sint-Pieters-Woluwe daar wonen alle rijken mensen, niet om te zeggen *dat dat allemaal Fransstaligen zijn*.

Rosa: Mater dei?

Lina: Ja,

Yasmine: *Ik heb daar gezeten in het kleuterklasje*

Lina: Ge hebt daar veel mensen van, door de omgeving ook, maar zo vals haar enzo dus. Ook super Vlaams. Ik had, ja der waren Marokkanen enzo en ik kwam daar goed mee overeen ma,

Rosa: Euhm Rasha, je zei dat dat bij u ook anders was?

Rasha: Eigenlijk, alé bij mij dat was een mengeling van een beetje alles. Want tot aan mijn vijfde leerjaar, bleef ik in een Nederlandstalige school in Anderlecht en daar was ik eigenlijk ook de enige Marokkaan. En euhm dat was euh zeer euh moeilijk voor mij, ik werd altijd zo gepest door, door de kindjes ook door de leerkrachten.

Lina: Amaai, das kei erg

Rasha: Ja ik was altijd zo euhm

Rosa: Middelbaar of lagere school?

Rasha: Neen lagere school. Enneuhm ja, mijn moeder die moest altijd op school komen omdat euh leerkrachten praten en zeggen ja waarom blijft mijn dochter hier tot 17u om, om alles over te schrijven terwijl de andere kinderen nu thuis zijn, dus ik moest altijd op school blijven. Ik werd zo gestraft

Amaai

Lina: Das kei erg

Rasha: en daarna ben ik naar een andere school gegaan, voor mijn zesde leerjaar, dat was in Molenbeek, en daar was het kei verschillend. Alleen maar allochtonen en ik voelde eigenlijk, ik was niet verschillend, maar ik voelde me toch een beetje verschillend want ik werd ook een beetje via mijn moeder zo een beetje westers opgevoed. En euh, en daar werd ik ook eigenlijk uitgesloten want ik had zo niet zo niet Marokkaanse mentaliteit zo van ahja meisjes euh ik kan geen Marokkaans praten ofzo van die dingen. En daar bleef ik eigenlijk alleen met de Belgen en dat was zo een beetje raar want

Sana; *Jaa,*

Rasha: In Anderlecht bleef ik met alé alleen met een Turkse meisje. En in Molenbeek met de Belgen. En in het middelbaar, dat was eigenlijk, dat was wel super goed. Want daar bleef ik in een ook in euh Anderlecht, in KAA en daar zat Vincent Kompany

Lachen

Rasha: Ja, daar mee vroeg ik welke school. En daar was eigenlijk een mengeling van alles zowel Marokkanen, Belgen, zo helpt helpt en dat was super goed. Ik bleef eigenlijk met iedereen, Marokkanen met euh Belgen... euhm dus, we waren eigenlijk zo euh een gemeenschap. Enneuh ja, dus daarom is eigenlijk tussen meisjes een beetje een mengeling, ook via eeuhm qua opvoeding. Vroeger werd ik zo euhm westers opgevoed, maar euhm met de jaren, da was zo een beetje Marokkaans zowa. Enneeuh, zo waren beslissingen bijvoorbeeld mijn hoofddoek, mijn moeder draagt geen hoofddoek enneuh, ze heeft een beetje alé die heeft mij eigenlijk niet gesteund. Ze zei ja je bent te jong, alé ik heb van mijn 16 jaar euh een hoofddoek.

Rosa: Wat zei ze? Wat zei ze dan daarover?

1:13:44 Rasha: Jaa, dat ik te jong ben, ze zei ja euhm, dat niet verplicht in de religie enzo. En ze zei ja ik geef u vier maanden en daarna ik weet dat je na vier maanden u hoofddoek zal euh uitdoen. Zij en mijn tante zeiden dat. Ja das euhm. Tis, dus euhm en mijn vader ook. Euhm maar nu, ja, *zegt ze tegen mij.*

Rosa: En euh waarom had je gekozen op je 16 om een hoofddoek te dragen?

Rasha: Ja, ik heb ook zo een beetje, dat was mijn keuze. Ik heb euhm alé om te zeggen, ik ben zo een beetje Islam. Islamitisch opgevoed, dus wij moesten eigenlijk ons pad eeuh

Rosa: Ons pad vinden?

Rasha: Aahja, ons pad vinden. Een beetje ontdekken. En ja, en daarna ik dacht, ik probeer. Das niet euh, moet u niet hoofddoek dragen want je bent oud ofzo. Neen, ge draagt, je draagt het nu of nooit, voor mij éh, mijn hoofddoek.

Rosa: Eh hoe strikt vinden jullie dat jullie gelovig zijn?

Yasmine: Mijn geloof komt op de eerste plaats. Als ik beslissingen neem ga ik altijd eerst denken aan mijn geloof.

Nasrin: Ja bij mij ook. Ik heb dat euhm ik heb al voor keuzes moeten staan, waar ik moest kiezen om het dingen van mijn geloof te nemen, terwijl ik eigenlijk heel hard de andere wou. En ik ga, ik ga daar niet in detail vertellen.

Rosa: Neen, dat hoeft niet.

Nasrin: Dus ik heb een hele zware beslissing moeten maken. Ik heb toen voor mijn geloof gekozen en dat was voor mij echt van oké. Dat, ik hecht daar echt heel veel belang aan. En als ik een keuze maak. Maar da hangt ook van de soort keuze af

Rosa: Ja tuurlijk

1:15:15 Nasrin: Ge beslist u leven maar euhm ds ook het eerste waar ik aan denk. Ik bid, ik, ik straal dat misschien niet uit op straat dat ik, dat ik gelovig ben omdat ik geen hoofddoek draag

Yasmine: Ik vind dat ze daar niet op zo moeten kijken, ik vind dat raar

Nasrin: Nenenenne, Ik ook niet. ik vind dat

Lina: Ja das zo bekijkt

Nasrin: Want euhm alé, zo soms van die belachelijke uitspraken. Gij draagt geen hoofddoek dus, gij neemt u geloof niet serieus ofzo

Sana: Oommmmyyygoood

Nasrin: Ik zeg kijk, het feit dat gij zoiets zegt maakt u minder gelovig dan mij want iedereen moet zijn eigen dingen vinden en iedereen gaat , als wij sterven gaan wij één per één beoordeeld worden en dat ge niet, nieks mee pakken. En é enkel god gaat zeggen of dat je vergeeft op bepaalde dinge die ge hebt gedaan. want het cliché beeld is een meisje met een hoofddoek is goed en is heel gelovig en is dit en dat. Maar zonder hoofddoek is niet gelovig dit en dat. Alé. Ik heb niet over iedereen, maar sommige denken echt zo. Terwijl dat dat, terwijl dat dat niet per se is. Een meisje met een hoofddoek is niet per se eeuh beter of eeuh geloviger of snapt ge wat ik bedoel?

Rosa: Jaaja, ik ben heel veel aan het bijleren.

Nasrin: Ja, en sommigen, want ge moet ook zien, sommige worden helaas verplicht vanuit thuis om een hoofddoek te dragen. Maar die gaan zich niet naar gedragen. Wanneer ze niet thuis zijn. En dat is voor mij erger dan da ik een hoofddoek, alé dat ik... omdat ik geen hoofddoek draag.

Rosa: Mag ik vragen waarom jij gekozen hebt om geen hoofddoek te dragen

Nasrin: Omdat ik gewoon simpelweg er niet klaar voor ben. En eeuh ik begrijp dat dat bij sommige mensen op jonge leeftijd komt. Enne, maar ja bij mij ist er nog niet. als ik zei, ik mijn ouders zeggen ook niet van eeuhm gij moet dat ofzo. Euuhm

Lina: Draagt u mama er een eigenlijk?

Nasrin: Neen.

Lina: Zie, mijn mama draagt dat ook niet.

Nasrin: Ik denk dat dat

Rosa: Bij haar ook niet é?

Lina: Draagt u mama dat nog altijd niet?

Nasrin: Jawel

Lina: Voila.

1:17 Nasrin: Het kan een rol meespelen, je moeder draagt dat niet, al mijn tantes dragen het niet dus mijn familie hier in België, alé dragen bijna geen hoofddoek. In Marokko dan wel. Dus ja kweet niet of dat meespeelt. Ik denk dat misschien als mijn moeder een hoofddoek zou dragen, dan zou ik misschien ook iets hebben van misschien moet ik daar ook over nadenken. Ik weet het eigenlijk niet. Dus ik ben gewoon nog niet klaar voor want als ge een hoofddoek vind ik ook dat ge gewoon u

Yasmine: Daar naar moet gedragen

Nasrin: Jaa, en ook kledingstijl moet veranderen.

Jaa

U

Yasmine: Daar ben ik nu aant werken.

Nasrin: Neen , ik beoordeel u niet

Yasmine: Nenee

Nasrin: Nene ik ..

Yasmine: Jama gewoon

Nasrin: Gij hebt al een stap gezet, gij staat al veder dan mij snapt te? en das voor mij in, in...hmm het leven hoe die nu draait zit past dat niet, momenteel.

Sana: Ma ik weet niet

Nasrin: En ik weet niet of dat er dat ooit zelfs van zal ik komen. Ik hoop van wel

Rasha: Maar bij sommigen is het gewoon stap voor stap, alé stap voor stap

Lina: Jaa

Nasrin: Awel ik ben....

1:18:30 Sana: Ik vind niet da als ge een hoofddoek draagt da ge u niet meer mooi moogt aankleden. Sorry jullie zijn echt twee voorbeelden die echt, gelle zijt zelfs mooier aangekleed dan mij, en ik vind dat dat ook zou moeten. Alé, ge zijt nog altijd een vrouw, je draagt ene hoofddoek, das jullie persoonlijke keuze. Maar ik vind .. oké ja, rondingen moogt ge niet laten zien, maar daarvoor moet ge u niet als een tent aankleden. Neen. Zo'n dingens vind ik echt wel.

Nasrin: Maar dat zeg ik niet é, maar

Rosa: Wat zou je dan veranderen kledingstijl?

Nasrin: Als ge een... Ik kan moeilijk nu als ik, als ik al die stappen wil doorlopen, kan ik niet de kleren dragen die ik nu draag en een hoofddoek dragen. Dat gaat gewoon niet.

Rosa: Waarom niet?

Sana: Aansluitend

Nasrin: Omdat ik

Sana: een aansluitende broek mag niet eh

Rosa: Is het om die reden om dat het aansluitend is of omdat..

Nasrin: Wat

Rosa: Omdat u kleren aansluitend zijn of

Nasrin: Ge bedoeld waar ik

Rasha: Geen hoofddoek draag

Nasrin: Nene, dat heeft ook veel redenen

Yasmine: Het toont vormen

Nasrin: Maar het toont mijn vormen en als ge jaa het ding achter een hoofddoek is gewoon uzelf helemaal bedekken

Sana: Mooi zijn

Nasrin: Ik vind dat ik mezelf bedek éh, daarom dat ik misschien de nood heb een hoofddoek te dragen omdat ik, ik draag geen... geen extreme kledij aan. En als iemand dat wel doet, dat is iedereen zijn keuze. Ik beoordeel niemand, ik kijk gewoon naar mijn eigen. Ik weet niet, Ik heb deftige kledij naar mijn dingen.

Lina: Wat is extreem kledij? Is dat ko... een rokje ter hoogte van u

Yasmine: Ah hebt ge een rokje aan?

Nasrin: Maja, ik heb dees aan é.

Lina: Jaa, das waar.

Sana: Ik heb ook ooit nog zo heel veel de neiging om te zeggen van, woow, amaa die is wel zo heel gewaagd gekleed. Alé zo, ik vind nog altijd wel als vrouw en dat is alé, daar zijn discussies onlangs nog gehad, van als vrouw vind ik wel niet da ge u niet moogt zitten verkopen op straat ofzo, en dat is

misschien ergens toch wel van .. mijn papa heeft mij toch wel enkele waarden bijdraagt, dat hoeft niet religieus te zijn ofzo maar ik vind niet zo..

Rosa: Is dat geen algemene een norm een beetje dat ge ..

Sana: Ma ge hebt er zo eh, soms die gewaagder aangekleed zijn en dan denk ik ook van, ja dat hoeft voor mij niet. ik wil ook gewoon mooi zijn voor de persoon dat ik graag heb. Niet gewoon om daar effekes zo wa te lopen waar iedereen naar mij hoeft te kijken. Dat vind ik eigenlijk totaal niet en dan neen maar echt wel heel vaak ook mensen moeten verstaan. Misschien algemene norm ofzo en dat is omdat we in Brussel vaak hebben, van oei, zie hoe is die aangekleed e.

Rosa: Oké, maar we zijn het beetje afwijken. Euhm begrijpen jullie vrienden soms je keuzes niet omwille van je geloof. Bijvoorbeeld, die zware beslissing die je ooit maakte. Begreep iedereen die keuze of...

Nasrin: euhm

Rosa: of zo van alé,

Nasrin: neen, mijn vrienden hebben mij eigenlijk allemaal in gesteund omdat zij waarschijnlijk meer wisten mij en da ik de beslissing toch ging nemen. Maar eigenlijk, ik kan dat moeilijk uitleggen

Rosa: Jaja, dus ze hebben jou gesteund.

Nasrin: Ze hebben mij gesteund.

Yasmine: Mag het ook zo Belgische vriendinnen zijn ?

Rosa: Ja tuurlijk.

Yasmine: Want euhm ik, ik, ik ga trouwen op een old fashion way zeg maar, alé trou... iemand is mij komen aanvragen. Die heeft mij gezien, nanana. Hij had mij graag, die is mij komen aanvragen. En toen ik dat zo vertelde aan mijn vrienden dat ik ging trouwen bijvoorbeeld van op school in de klas ofzo. En ge hebt nog nooit met die persoon gekust? En ge weet niet hoe dat dat is met hem samen? Ik zeg, neen. Dat is onze religie. Ge kent een persoon pas wanneer je ermee samenwoont eigenlijk. Dus die begrepen dat niet. maar die steunen, alé , die willen allemaal trouwe... alé allemaal naar de trouw komen. alé , snapte, die steunen..? ja kendet

Rosa: Ik wil het ook wel eens meemaken. (*intermezzo*).

Jaa, jaa

Nasrin: Die vinden alles zo leuk eh. Das wel schattig

Yasmine: Maja die steunen.

Rosa: Maar waren er vrienden die, die je euhm, neen, eum waren er andere vrienden die niet steunden daarin?

Yasmine: Eigenlijk niet. alé, ze gaan wel zo opmerking geven, van ah, ma achteraf. Tis mijn leven, tis mijn keuze.

Lina: Tzijn u vrienden eh. Die moeten achter u staan

Nasrin: Voila

Yasmine: Ja voila.

Sana: Anders gaan er geen vrienden zijn

Lina: Ja voila.

Rosa: En bij jou?

Rasha: Eigenlijk wel altijd gesteund. Ja bij mijn vrienden, alé, euhm, ik kan niet zeggen al mijn vrienden dragen een hoofddoek. Maar de meesten zijn ook wel islam enzo. Maar tis eigenlijk zo, dat ik euh ook geen jeans draag ofzo want ik heb ook een vriendin die een jeans draagt en toch ook een hoofddoek en die zegt ja neen. Tis u keuze., ik zeg das goed. Dus ja. We creëren geen conflicten. Zo met die meningsverschillen. Dus, das ook belangrijk voor euh sterke band.

Nasrin Alé soms om.. geen conflicten maar meningen kunnen verschillen.

Rasha: Jajajajjaa

Nasrin: Da maakt een vriendschap ook interessant.

Lina: Jajaja

Rosa: En jullie mogen studeren wat jullie willen?

Nasrin: Ikke wel

Ja

Hmm

Rosa: En dus jullie werden, gesteund door je ouders heb ik eerder vernomen over het algemeen toch?

Ja

Hmm.

Rosa: Euhm en helpen ze bij je, bij het studeren ook en weten wat het is om te gaan studeren of alé wij hebben ze de informatie daarvan.

Yasmine: Moeder meer dan mijn vader

Lina: Ja

Yasmine: Bij mijn moeder meer dan mijn vader. Mijn moeder is iemand die met mij gaat opblijven tot in de nacht om bijvoorbeeld

Waauw

Yasmine: Een als ik iets moet afwerken. Mijn bachelorproef, ze gaat naast mij zitten, we gaan dat samen doen.

Lina: Das kei lief

Yasmine: Ja, of toen ik bij de lerarenopleiding ging ze met mij mee materiaal voor in de klas maken.

Sana: Woow amaa

Yasmine: op dat vlak echt amaa, mijn vader die denkt, ik denk niet dat hij echt weet wat dat studeren is. Ja hij ziet mijn opstaan, vroeg opstaan, laat thuiskomen. Hoe was school, hup hup. Maar ik denk niet dat hij echt weet wat dat is want hij heeft dat zelf niet gedaan, mijn mama wel. Mijn mama heeft geen hoger onderwijs gedaan ofzo maar ze wat het is. Voila.

Nasrin: Euhm bij mij euhm bij mij mama is hier geboren, mijn papa niet. Ik merk op dat vlak geen verschil, hij heeft ook niet kunnen studeren omdat die daar gewoon toen niet de middelen voor hadden en heel dat ding. Euhm maar ik kan wel zeggen van mijn beide ouders dat ze weten wat studeren is want ik, ik kom geeneen dag thuis en mijn vader en mijn moeder vragen hoe wast vandaag of ja, die zijn ook geïnteresseerd van want in het begin moest ik ook agogische wetenschappen uitleggen. Legt dat maar uit in het Arabisch aan mijn vader.

Lachen

Nasrin: Dat is euhm ja, dat was wel, dat was wel grappig. Soms vraagt em nog altijd van euhm. Hij weet wel wat ik studeer maar soms ... zegt dat nog eens uit.

Rosa: Ik moet dat ook nog doen ze.

Nasrin: Ja awel

Rasha: das typisch

Nasrin: Maar dus,

Rosa: Onze richting vaag dus

Nasrin: Ja. Maar dus bijvoorbeeld, maar ik ben ook de oudste en ik moet ook een beetje zoals ik al zei, moederrol thuis en ik moet ook horen, we zijn met veel en ik moet mee het huishouden doen maar tis niet dat ze zeggen van alé, dat ze die weten dat ik studeer, die weten dat ik soms heel laat

thuis kom. Dat ik tijdens de examens, dat ik bijna niets kan doen thuis en die steunen mij daarin. Die gaan niet zeggen.. ge moet mij toch helpen. Dus. Ahnee, die weten wat dat is,, studeren

1:26:15 Lina: euhm bij mij ook, vroeger toen dat ik nog thuis woonde en in het middelbaar zat. En ik zei dat ik moest studeren en dan wast echt, want ieder had zo zijn taakjes thuis afwasmachine vullen of stofzuigen of gewoon kendet? Dan zei ik gewoon dat ik moest studeren en dan zei mijn mama of mijn papa, door studeer, wij doen de rest wel ga maar studeren

Nasrin: Inderdaad.

Lina: Studeren heeft prioriteit, alles.

Rosa: Leren jullie op school soms dingen dat thuis niet euhm ter sprake kon komen?

Nasrin: Euhm ge hebt het nu

Rosa: van onderwerp.. ja.

Nasrin: De studies nu.

Rosa: Ja. Als je iets, iets specifiek hebt geleerd in de klas.

Rasha: En da mag niet

Rosa: Ik weet niet, je zegt van ik heb dit geleerd.. hoe ge hebt dat geleerd.

Aah zoo

Euhm.

Euhm,

Lina: Bij mij was dat wel bij mijn stage. Ik zei, ik doe stage bij de vrijzinnige humanisten en dat was echt zo van wat? Dan legde ik dat zo uit en dat ik dat ook wel eigenlijk geloofde dat dat ging, voor mij, ik geloof niet dus, alé ben atheïst dus ik geloof wel gewoon, ik sta aan de kant van de vrijzinnige humanisten. Das snapten ze dan niet. Dat was echt zo van, wat is dat? Alé niet per se dat ze daar tegen was, maar zo gewoon een beetje, euhm

Nasrin: Euhm neen. Ik kan niet op zoiets komen want anders had ik het wel ja, denk ik.

Rosa: Oké. Wat vinden jullie van het hoofddoekenverbod in het onderwijs?

Jaa,

Lina: Discriminerend.

Ja.

Sana: Ik vind lagere school, ppft, oké. Ik snap ook niet waarom meisjes van 12 een hoofddoek zouden dragen. Maar voor het middelbaar snap ik dat, ik vind dat ook heel discriminerend. Als dat een meisje haar persoonlijke keuze is en dan van het ander standpunt snap ik ook. Meisjes worden dan verplicht om een hoofddoek te dragen. eehm die *worden bevrijd om dat ze al een hoofddoek moeten dragen*, veel kiezen daar niet voor. Dat weet ik zelf ook wel. Euhm.

Nasrin: Ik denk niet dat de meeste dat weten

Neen,

Nasrin: Ik denk dat als ze zijn gaan eerder een meisje van 14 jaar zeggen van aahja, die moest dat can haar ouders, dan een meisje van 22. Enfin misschien was dat haar eigen keuze, dus. Ah ik weet niet niet, ik snap ook niet het nut van hoofddoekenverbod want ze zijn zeggen dan, hangt ook van af van welke school ge gaat eh en welke regels dat die heeft. Als ge, als ge naar strikt katholieke school, dan moet ge niet verwachten dat ge een hoofddoek moogt dragen. Maar in gemeenschapsscholen vind ik,

Vind ik dat ook

Sana: Snap ik dat ook niet

Nasrin: Snap ik dat niet

Sana: Zeker daar

Yasmine: Ik vind dat dat het recht op studeren wegneemt, van personen. Want nu zijn er zoveel meisjes die gestopt zijn met school of die, alé middenjury gaan doen, zeg maar. In Mechelen hebben ze zelfs een orgYasminetie opgericht om euhm die meisjes, alé zo wij bijvoorbeeld kunnen les gaan geven, alé volwassenen die afgestudeerd zijn kunnen dan euhm ja, lesgeven aan die personen die nu niet meer naar school gaan want nu dat hoofd... omwille van dat hoofddoekverbod. Dus ik vind dat echt erg voor die meisjes die willen studeren, willen een diploma halen. Maar omdat ze een hoofddoek dragen omwille van hun geloof eigenlijk niet kunnen. Ma ik heb gehoord dat ze dat willen wegdoen.

Rosa: Ja, de nieuwe minister gaat het de beslissing bij scholen laten. Dus het hangt ervan af.

Nasrin: Ik denk ook niet dat er veel scholen..

Rasha: Maar ik vind het nog eigenlijk erger bij de Franstalige scholen want, in de hogescholen mogen zij eigenlijk geen hoofddoek dragen. Ook in Universiteit

Sana: Echt?

Rasha: In de meeste scholen

Lina: Proffen of de studenten?

Rasha: De studenten, die mogen echt geen...

Rosa: In de Franse universiteiten

Rasha: Universiteit en hogeschool, ja. De meeste toch

Amaai

Rosa: Zeker, er is er eentje in euhm euhm in het centrum en daar zijn ze echt ...

1:30 **Sana:** Saint –Louis, is Katholiek é.

Rasha: Neen, niet Saint-Louis. Een andere. Eeuhm Saint- Franscisco ferère. En euhm daar is ook euhm lerarenopleiding enzo. Dus echt een verbod op daar.

Sana: Omg . Das kei erg

Rasha: En ze zeggen altijd, jullie moeten chicue kle.. aankleden voor euh lerarenopleiding. Geen hoofddoek. Zelfs geen kapje. Zelf als je kapje euh zo tot hier komt, neen, je mag niet. *(toont een deel van het haar op voorhoofd)*

Nasrin: Neen, das heel discriminerend

Lina: Maar dat is vooral raar want..

Nasrin: zeker vanuit...

Lina: Gebt .. Brusselse context..

Rasha: Jaa.

Lina: Waar ge gaat lesgeven aan kinderen

Rasha: Er zijn Fransstalige euhm leerkrachten en vaak zijn zo een beetje, ik ga niet zeggen racist ofzo maar de meeste toch

Qua

Rasha: Die zeggen, ja,

Lina: Aaahhuuh

Rasha Hhaha

Rasha: Die zeggen, jullie Marokkanen, jullie moeten als de Belgen gedragen, jullie moeten zoals als ja,

Sana: ik snap dat niet

Yasmine: ik vind dat, dat doet niks mis mee

1:31:12 Sana: ?? het feit dat ge in een ander land zijt ofzo. Ik bedoel hallo, globalisering?... maar wat ik wel euhm oké vindt, boerkas ik vind dat ge nog altijd naar een persoon hun gezicht moet kijken. Gewoon interactie enzo, dat gewoon menselijk. Maar hoofddoek...

Nasrin: Maar dat zegt ons religie ook niet eh

Rasha: Nene

Nasrin: ge moet u bedekken

Lina: ik snap dat niet

Sana: dat snap ik gewoon niet.

Lina: Ik heb daar eigenlijk bang van dat, ge ziet niet wie waar achter daar is.

Sana: Ik kijk nog altijd graag naar iemand zijn gezicht, niet omdat dat schoner is, maar gewoon emoties. Alé wij drukken uit via ons gezicht eh

Nasrin: Aahja, dat waar. Daar ben ik ook niet voor hoor.

Rosa: En het verhogen van het inschrijvingsgeld,

Ahaja

Rosa: Wat vinden jullie daarvan?

Door elkaar gepraat

Yasmine: Ik heb daar niets over gehoord.

Nasrin: Aahja inschrijvingsgeld...

Sana: Ja kij, Dat is totaal euhm onrechtvaardig gewoon omdat ge de ongelijkheid nog meer gaat voeden. Hoe meer alé veel meer mensen gaan dan niemeer te stap zetten om naar het hoger onderwijs te gaan. En het is toch de bedoeling euhm dat wij, dat wij allemaal een kans krijgen om een diploma te halen. Iedereen weet ook wel dat door het feit dat we een diploma hebben een betere levenskansen gaan hebben. Euh het gaat dan zo weer, ja diegene dan wat meer welvaart hebben, die gaan dan de stap gaan zetten om verder te gaan studeren, zij kunnen ook meer blijven meer zitten en meer profiteren van de vrije tijd é feestjes blablabla. Euhm en ze kunnen toch elk jaar opnieuw inschrijvingsgeld betalen. En andere gaan dan dingetjes moeten opgeven, ook vind ik dat ge aan de andere kant moet kijken, veel mensen die de stap zetten die gaan verder studeren maar die uit armere gezin komen. euhm vaak ook werken, ofwel é, omdat dat te kunnen financieren werken betekent soms 4x per week; vind dan maar eens tijd om te studeren. Vaak dat die dan ook niet slagen ofzo voor hun examens. Euhm, en ja, het feit dat ge ook uit een welvarender gezin komt betekent ook niet echt dat ge der voor veel slimmer zijt dan een ander persoon en ge hebt ook zo die campagne gehad, van minister denk ik, euhm waar dat er dan zo zwarte kindjes op waren en als campagne zo, wie weet hebben zij wel de oplossing voor kanker. Snapte ge? Als ge al zo mensen moeten beginnen sensibiliseren van euhm alé, ja, ben er totaal tegen, voor iedereen zou er dezelfde kansen moeten hebben, zeker qua onderwijs en qua rijkdom.

Rosa: Heeft het voor u nadelen wanneer dat verhoogt? Het inschrijvingsgeld

Sana: Eeuhm ja. Ook. Maar dat niet alleen voor mij. Ik ga er veel minder nadelen hebben dan andere mensen. Daar ben ik zeker van. Maar op zich weet ik wel van, goh ja het gaat verhogen ik ga waarschijnlijk alé het zou eerder mogen werken of iets moeten laten vallen daarvoor alhoewel dat is het gewoon voor mij. Het is niet dat ik de stap niet ga zetten om verder te gaan studeren.

Rosa: Euh heeft het voor jullie een nadeel wanneer het inschrijvingsgeld verhoogt.

Yasmine: Net afgestudeerd, voor mij net niet precies.

Lina: Ik heb er geen idee van.

Rosa: Ja maar stel, stel dat het dit jaar nog, al 890€.

Yasmine: Euhm ik weet niet wat, ik weet misschien vinden jullie dat raar. Ik heb altijd mijn studies zelf betaald ook. Omdat ik, ik heb ook, ik heb recht op een euhm studiebeurs, dus dat kom al op mijn rekening en dan betaalde ik gewoon alles op alé dat ik betaalde alles van school. Ik heb dat zo afgesproken, studiegeld komt naar mij ik betaal wel alles. Ik moest nooit zoveel betalen, bij ons was dat niet zo...

Rasha: Ik vind dat wel een nadeel bij ons. Zelf, alé mijn ouders euhm toen werkten mijn vader nog. En zelf inschrijvingsgeld is altijd super duur voor mijn vader, 600 en iets en ik had geen recht op een beurs of een studiebeurs, dus ja. En nu financieel, mijn vader die is in pensioen maar ik denk niet dat ik een euh studiebeurs ga krijgen want het is pas alé, hij is met pensioen sinds vorig jaar dus ja, hopelijk krijg ik er een maar ik ben niet zeker. Maar zelf voor mensen die werken is het ook moeilijk om inschrijvingsgeld te betalen zonder studiebeurs. En ja. Dat vind ik echt moeilijk. Want we hebben meer euhm, alé de inschrijvingsgeld verhoogt bij mensen die, die werken dan, mensen die, die recht hebben op een studiebeurs.

Lina: ja ik denk, in geval zoals bij u dat die mensen net nog meer benadeeld worden want de stad *(een hoest verstoort de conversatie)*. Das ze zo zeggen van het is ietske te duur, misschien moet ge toch werken.

Rasha: Ja voila.

Sana: En ook, daarnaast komt ook nog boeken kopen enzo, das ook veel kosten. En blijkbaar gaat niet alleen maar inschrijvingsgeld maar ook éh, de cafetaria...

Rasha: ja dat is al gebeurd

Rosa: De wat?

Yasmine: Alles wordt wel duurder.

Rasha: Ja, cafetaria euh,

Sana: Cafetaria, eten enzo en ook gewoon de huur van de koten wordt ook ...

Rasha: Ja

Sana: Mensen die van ver komen, die in Brussel willen studeren euh, dat gaat ook veel duurder worden, gewoon mensen die dan terug zelfstandig gaan wonen en alé na het middelbaar. Ocharme die ouders..

Lina: Maar ik, daar is wel echt wel nog goed opvang met voor éh. Mijn studietoelage en mijn..

Sana: Jamja, dat is het ding. Je hebt mensen die er net niet bijzijn.

Lina: Jaa

Rasha: Hmm

Lina: Als ge zelfstandig gaat wonen, heb je wel veel kans

Sana: Maja, stel u voor. Dan moet daarvoor nog altijd kei veel administratieve stappen nemen enzo é. Het is niet makkelijk.

Lina: Misschien iets om te leren

Yasmine: ge moet er weer iets voor doen

Sana: Uiteraard, uiteraard. Dat snap ik wel, maar ik vind dat diegene die het al niet zo goed hebben nog meer benadeeld worden.

Lina: Tuurlijk.

Rasha: Maar, tegenwoordig, ze verhogen alles en ze verlagen ook euhm voor de mensen die, die niet kunnen werken hebben, ze krijgen bijna niks. En ze hebben zo ook een nieuwe wet gemaakt, dus ja, het is nog moeilijker om werk te vinden. Met, ik weet niet 200 € in uw bankkaart met een zoon en je moet als je wil studeren, dan is het ook niet mogelijk om een werk te vinden. Alé, nadien. Dus ja, das een vicieuze cirkel eigenlijk.

Rosa: euhm, dan gaan we bijna afronden. Euhm hebben jullie veel hobby's?

Sana: Ja

Lina: Hmmm

Sana: Ik heb er veel te veel.

Rosa: En, euhm. Neen ?

Rasha:: Neeen, echt niet

Yasmine: Neen, ik ook niet.

Rosa: Wat doen jullie na scho... naast studeren?

Yasmine: Euhm, activiteiten thuis en activiteiten buiten... alé, maar niet dat ik in een club zit ofzo. Snapt te? Nooit bij de scouts, nooit bij de chiro, nooit voetbalploeg ofzo kendet, nooit

Rosa: Had je dat graag gewild?

Yasmine: Euhm ik heb daarover nagedacht. Vroeger niet echt, vroeger was dat niet echt zo in mij ojo ik zou graag iets willen doen na school omdat ik, weet niet. Ik weet het niet, dat alé, dat zei mij niets. Maar, achteraf zo in het middelbaar euh, net afgestudeerd alé, niet niet, nog 5de, 6de middelbaar deed ik zo mee met een voetbalploeg en dacht ik zo van waarom ben ik daar niet eerder mee begonnen, misschien had ik, ja, misschien dat ik daar mijn kweet niet, misschien wasdat mijn talent zeg maar.

Hahaha

Yasmine: Maar activiteiten thuis, ja, neen, zelf precies meer alé ik weet niet.

1:38:30 Sana: Ja ik heb er euhm ja ik heb... ik heb een heel vroeg begonnen met activiteiten. Ik heb euh toneel gespeeld heel lang, euhm ik speel instrumenten, ik heb een tijdje in de Chiro gezeten, ik heb euh op het speelplein gezeten, ik ben daar zelfs hoofdanimator geweest, ik heb mij laten dopen in het eerste jaar unief, euhm ik ben dan ook nog COMAC euhm ik weet niet,

Rosa: Steunen je ouders alle hobby's die je wou doen?

Sana: Bwaah, maar ik denk dat dat dat mij veel bij... veel heeft bijgebracht en ook veel discipline door instrumenten je moet daar vaak voor oefenen enzo. Euhm dat heeft mij discipline geleerd van het studeren en ook gewoon een andere kijk op de wereld gegeven denk ik ook ja. Dus euhm dat was wel... alé, ik denk dat ze dat echt wel steunen ook omdat ze zagen dat ik mij meer bezighield met zo van die zaken dan met euhm uitgaan en alé int middelbaar ging ik nooit uit gewoon. En niet omdat ik dat niet mocht, gewoon omdat ik toen graag bezig was met die activiteiten en omdat ik daar ook goed in was, ...

Haha

Lina: Ik deed euhm ben begonnen met muziekschool, ik speelde viool. Maar euhm allemaal toen dat ik in mijn vast huis was e, want ik heb daarvoor 3x verhuisd en daar euhm in Diegem gaan wonen, dat was vast en dan is eigenlijk alles begonnen. Ben ik naar de Chiro gegaan, mijn ouders steunen daar ook in. Mijn mama heeft mij daar naartoe gebracht zodat ik ook wel mensen van de omgeving kende. Euhm en in mijn zesde zo alles tegelijk in de Chiro ben ik instructeur bij VDS geworden, speelpleinverantwoordelijke geworden, vds, alé ik zat toen ook al 1 of 2 in het speelplein. En euhm ne dan in de unief ben ik gestopt met alé heel gedoe met de Chiro ben ik naar de scouts gegaan, daar leiding geworden. Was ik nog altijd instructeur euhm maar wa wast nog, ahh ben ik ook bij de studentenkring gegaan.

Sana: samen bal verantwoordelijke

Lina: jaa, doe ik sta nooit stil. Ik kan dat echt niet. Mijn ouders steunen niet alles, ma bon, c'est ma vie.

Lachen

Nasrin: Euhm, ik heb sinds mijn, vanaf mijn 8 jaar ben ik beginnen basketten. En ik ben sinds drie jaar daarmee gestopt. Ik heb meer dan 10 jaar, ja, gebasket eigenlijk. Ik heb ook toen ik, ma twas meer toen ik in het middelbaar zat dan nu eigenlijk. nu heb ik ook... was er een vaste voetbalploeg en ik heb ik daar ook mee gedaan. euhm vanaf dat ik ben verder gaan aléé het eerste euhm dinge, heb ik een beetje de keuze gemaakt want basketbal pakt echt heel veel tijd, da was drie keer per week trainen, euhm 2 matches per weekend, dus dat was

Lina: Amaai

Nasrin: Ja, dat was echt zwaar. Toen heb ik gezegd van euh, ik ga daarmee stoppen want, alé ik ga dat niet kunnen combineren met mijn studies. Dus nu ook mijn conditie nog wat te houden ga ik gewoon soms wa... ik voetbal nog wel veel met mijn ouders en mijn broers, ik ben er een beetje mee opgegroeid met voetbal. Eeuhm ja. Neen echt.

Rosa: Goed

Nasrin: Euhm mijn papa vond dat, vond dat, alé vond dat echt leuk om mij daarvan kleinsafaan mij te leren, ik kan dat wel redelijk goed, voetbal. Euhm en dan zei hij... waarom hebt gij eigenlijk nooit verder gevoetbald en gebasket. Nu zegt die soms aah wilt ge nog altijd eens voetballen. Dan zeg ik, met u in de tuin wil ik nog voetballen.

Lachen

Nasrin: Dus nu zit ik ... vaak open of dus ja. Van mijn studies en mijn gezin zijn wel euhm bedoel ik veel

Yasmine: Ge zijt echt de mama. Mijn gezin

Rosa: Je zegt altijd mijn kindjes en mijn gezin

Lachen

Nasrin: Maar neja, dat is echt. Ik ben echt ja, ik ben een beetje een tweede mama. En ook gewoon kei veel activiteiten met hun meestal pak ik een, weet ik veel.

Rosa: Had jij graag nog euhm activiteiten willen doen?

Rasha: Ik heb tot mijn derde middelbaar, had ik veel hobby's, ja. Zo een beetje met iedereen, toneel, muziek, ballet, viool... noteleer, zang, kunstateliers en daarna tot aan mijn derde middelbaar alles gestopt. Want daarna had ik zo stages en jobstudent en nu ja mijn nieuwe passie is gewoon euh koken. Koken, die proberen enzo dus.

Rosa: Gaan jullie euhm af en toe uit? Met vrienden?

Yasmine: Euh ja, maar zo niet in de nacht. Alé in de avond. Maar derna, euhm vaak nu heb ik kei veel tijd dus ben ik vaak weg, maar zo kendet, er is een avondklok. Alé,

Rosa: Heb jij een uur thuis te komen?

Yasmine: Pakt maar alst zonsondergang is.

Sana: Wooow. En in de winter is dat toek keei

Yasmine; Vroeg

Sana: Jaa

Yasmine: Maar neen, ik heb die uren, dat uur ook een beke voor mezelf gezet

Sana: Aah

Yasmine; Na zonsondergang

Rosa: Waarom?

Yasmine: Omdat ik weet dat ze dat zo ook graag willen. Dat ik, vroeg thuis ben, alé zo laat thuis, ik heb niets te zoeken buiten, das niet alleen voor mij hoor, ook mijn broers. Meisjes en jongens, gelijk behandeld thuis. En mijn vader heeft dat ook niet graag dat mij vaa, dat mijn broer tot 2 u in de middernacht, nog buiten is, ge hebt niets te zoeken zeggen ze, buiten zo laat in de nacht. Voila,

Rasha: Ja, ik heb geen limiet bij mij want

Rosa: Thuis bedoel je?

Rasha: Tot alé tot 23u, maar ik blijf niet zo op straat maar ik ben meestal bij mijn buurmeisje dus die wonen in mijn straat enneuh of ik ben bij de familie en euhm ja, dan ja kom ik met de openbaar vervoer maar mijn moeder weet ook, mijn moeder weet goed wat ik buiten doe. En met wie ik ga en voila. Ze is altijd in contact met mijn vriendinnen en buurmeisjes zijn euh dus ja en ja, ook bij mijn broers, die mogen ook tot euhm ja nu wonen ze niet meer thuis maar vroeger, die mochten ook kweetniet hoelaat buiten gaan. Ja mijn ouders, die weten goed hoe we zijn , we geen slechte dingen doen enne

Yasmine: Het is niet van, alé bij mij is dat niet van vertrouwen ofz

Rasha: Jajaja Maar dat is gewoon zo, zeker, alé zoo

Yasmine: Jaa,

Rasha: Veilig zo,

Yasmine: Beschermend

Rasha: Jaa, beschermend

Yasmine: Bezorgd

Rasha: Jaa, want alles kan eigenlijk gebeuren op straat eh.

Lina: Is dat niet een mentaliteit? Meisjes mogen, meisjes mogen niet savonds op straat

Yasmine: Ah ma ik heb gezegd é, mijn broer ook é

Voila

Nene

Rasha: En bij mij is dat tegengestelde, iedereen mag tot ik weet niet hoelaat buiten gaan.

Rosa: Willen jullie jullie ervaring delen?

Lina: Euh ik denk dat wij eeuh

Sana: Wij zijn de feestbeest

Lina: Jaja, ik denk het ook

Lachen

Sana: Wij gaan niet gaan slapen als wij uitgaan

Lina: hahahahahaa

Yasmine: Das omdat jullie op kot zitten? Alleen wonen. Zou dat ook zo zijn moest jullie thuis wonen.

Sana: In het eerste jaar unief was ik nog niet op kot enne euhm toen was mijn papa dat niet mee akkoord dat zo.. pas zo ... ma ze zijn sinds dat ik op unief ben terug samen. Dus als ik gewoon bij mijn mama mocht ik gewoon weggaan en toen kwam ik niet meer thuis, alé de dag erna. omdat ik geslapen bij vrienden, wij gingen feesten, en dan kwam mijn papa daar en dat is ja die vond dat echt niet oké dat ik zo in de nacht weg ging, en dat clachte da toen kei hard. En dan ben ik op kot ben gegaan, euhm maar soms dan, die is daar zo mee beginnen leren leven, dat ik die dingens dee. Zolang dat ik niet zat terug thuiskwam ofzo, dan bleef ik gewoon nog op unief voordat ik terugkwam. Dat em me nie zag. Want ik wist wel dat hij daar moeilijk mee had. euhm ma bon, ik had dan zo die bepaalde ja, levenswijze geadopteerd en das moeilijk daar zo van af te stappen vooral omdat ge daar zo opeens inzit. En, alé mag ik, ik weet, alé, die is daar over haar kei veel ruzies gehad. En alé, niet mijn papa is zo'n beer zo, ik ben daar nog vrij bang van soms. Euhm en dan ben ik dit jaar op kot gegaan, na dit jaar doe ik gewoon wat dat ik wil vorige week tegen huisgevel gevallen enzo. Dus alé ja, van het hard feesten, dus alé ma ik bedoel tis niet dat ik daar zo misbruik van maak ofz wat dat kan 1 keer gebeuren dat ik kei hard uitga ofzo, maar opzich .. ben nog altijd mee met de mensen?

Lina: Das echt bij mij, het, de ruzies van altijd geweest, ik ging, ik ging in mijn middelbaar stiekem uit.

Lachen

Lina: Omdat ik zo, oké ik zo, naar mijn mama werkte, als die zaterdag werkte gaat die vroeg slapen, dan kan ik stiekem wegsuipen. Ik had echt alles gepland é, ik weet niet dat was ook gewoon iedereen van de Chiro ging samen weg en wie was die enigste wie er niet meeinging? Ikke. Zelfs dat niet leuk. Dan ging ik soms stiekem weg, en dan int, ja op de unief eerste semester woonde ik ook nog thuis, ik ging ook nog soms weg, stiekem alweer. Maar sinds het tweede semester dat ik zo. Ik zei het niet echt waar ik was, maar ik bleef gewoon heel de nacht weg en dan was ik op de unief al gaan slapen bij een vriendin ofzo en dan is dat een keer heel hard uit de hand gevlogen na een ruzie thuis dat zo echt zo van jaa euhm gij woont onder ons dak, dus ge luistert naar ons. en dan ben ik de dag erna vertrokken, met mijn valiezen. Hmm, omdat da clashte. Et voila.

Nasrin: hmm Ik ga meestal wel weg met mijn vrienden en liefste niet echt een, een uur ofzo, maar ik zal dat voor mezelf een beetje, alé dat hangt er ook van af wat ge doet eigenlijk, oké, soms gaat dat gewoon iets eten en hebt ge zin om terug naar huis te gaan. Soms pak, pakken we een late film ma, mijn vrienden zijn meestal met de auto dus, die zetten mij gewoon thuis af. Euhm dus ja, ik weet niet maar uitgaan, echt gaan feesten doe ik niet. Zeker niet waar, zeker niet in Antwerpen. Want ook al zou ik dat, en ik heb daar niet echt behoefte naar als ik daar ben hoor. Maar, ja dat ik kan dat moeilijk uitleggen, maar dat is gewoon. Kijk sommige mensen doen altijd hebben zo een beeld van die jongens gerust wel gaan euhm

Yasmine: Vind ik echt..

Lina: Ik haat dat

Nasrin: Gaan feesten als ge een meisje ergens, zelfs op café ofzo ma dat doe ik wel, dat boeit mij niet, euhm als die daar gaan zien, ik weet euh sommige familieleden van mij die doen dat, die doen dat kei veel, ma als ik die dan zou tegenkomen, dan zal er een heel drama zorgen en ik heb daar gewoon geen zin in.

Rosa: Uw familie bedoel je é die denken zo.

Nasrin: Neen, ik heb neven bijvoorbeeld, maar dat gewoon, de kant van mijn familie waar ik, waar ik geen goeie band mee heb. Zij denken heel traditioneel, dus zij waren bijvoorbeeld niet snapte dat niet dat ik in in het Buitenland ging studeren enzo. Hun mening boeit mij eigenlijk ook niet zoveel, maar zij zijn wel, de jongens die uitgaan en gaan feesten, en snapte? Dus ze, ik wil dat ze los niet op hun tegen te komen om niet die crap te horen van gij hoort thuis te zitten want ik zou mijn mond toch niet kunnen houden en...

Rosa: Vind je dat dat niet spitig dat je daardoor wordt belemmerd.

Nasrin: Neen, de vrienden die ik heb, ik heb daar ook niet echt behoefte naar. Wij zijn eerder voor, ik weet niet, wel gezellig op café gaan met wat muziek, zo is dat wel, maar zo echt feesten feesten, neen.

Lina: Jij drinkt ook geen alcohol en zo é.

Nasrin: Ma ik heb in buitenland, in Italië, heb ik euhm ben ik wel, alé ben ik wel gaan feesten, maar ge stelt voor u eigen gewoon grenzen op alé, ik weet, ik heb, ik heb ook niet gedronken, ik hou ook nooit van mijn leven drinken ofzo ma é da was soms voor de mensen daar ook zo moeilijk om te begrijpen van, hoe kunt ge gaan feesten als ge niet drinkt. Ik zeg, dat zit gewoon in jullie hoofd, dat gaat perfect, alé, dat gaat perfect wel. Maar ja, ge moet gewoon een beetje voor jezelf grenzen stellen en ik vind persoonlijk, dat, dat we dat dat niet van ons mag ontnomen worden want zo zien wij ook gewoon wat er, wat er gebeurt wat er is, rondom ons, wat dat dat is, euh uitgaansleven en dan ziet ge daar soms meest marginale mensen, maar daar hebben die mensen daar ook geen zin in. wij weten gewoon een beetje, jja ik weet niet, een beetje van de wereld zien en ik vind dat wel

belangrijk. Maar hier, euhm, ja doen veranderen, weet het niet. Maar ik heb er ook zelf niet echt veel behoefte aan om echt te gaan feesten. Neen neen

Sana: Ik heb bijvoorbeeld een vriendin van de VUB en die is ook van allochtone afkomst en drinkt niet als die gaat meefeesten met ons. maar die is er wel bij, bij elke td helemaal nuchter en die amuseert zich nog harder dan ons.

Nasrin: Maar dat is.

Hmmm

Nasrin: Dat is.

Lina: Ik vind niet dat alcohol of whatever iets moet zijn waardoor ge

Sana: Waardoor da ge u amuseert

Lina: Neen,

Nasrin: Maar dat amaa, op terras daar heb ik veel gehoord. Mensen begrepen dat niet dat ik mij kon amuseren zonder alcohol.

Sana: feesten zonder te drinken, ik vind datdat mag

Awle ja, mah, ik weet dat niet

Nasrin: Dat was grappig ofzo om te horen

Rosa: oké, wij gaan hier afronden. Willen jullie graag nog iets toevoegen, nog iets zeggen of wat jullie daarstraks niet hebt kunnen zeggen en nu nog wil zeggen?

Eeuhm

Lina: Ik vind wel leuk dat deze focusgroep er is om zo echt die verschillen te zien.

Super interessant

Farha: En ook zo zien de dingen ook al verschillen we, alé, wij dan. Dat dat toch

Sana Gemeenschappelijk lijn, zo de draad ... dat we kunnen zien.

Jaa .

Rosa: Dat is wel een beetje mijn bedoeling ook.

Hmmm.

Rosa: Jaa, en dan ???

En nu uitschrijven

Rosa: Nog iets? Iemand die iets wil zeggen.

Lina: De groetjes aan Vanwing.

Lachen

Ik heb zelfde...

Het staat erop é

Ik weet het.

Dat ik zelf heb bijgeleerd bij dit gesprek zo van zo ja, ja gewoon veel bijgeleerd. Het was zo eens andere...

Nasrin: Ge weet wel dat er verschillende zijn, maar als ge zo over mee spreken met mensen.

Lina; Ja van wat u wist ik dat ergens wel maar ik wist ook niet hoever en ik wist niet of jij heel strikt gelovig was.

Nasrin : Aah zo. Aah zoals ik al zei...

Rasha: Aah jullie kennen elkaar ?

Lina: Jaa, in dezelfde klas met drie

Rasha: Aah

Rosa: Het is moeilijk om respondenten te vinden é, dus

Hahaha

Intermezzo

Rosa: Oké, bedankt om mee te doen,

Iedereen: Graag gedaan

Rosa Ik wil nog eens benadrukken dat ik alles anoniem zal verwerken. En bedankt!